

İSTANBUL TİCARET

YIL: 23, SAYI: 1189, 14 OCAK 1982

Tüccar, milletin emeği ve üretimini kıymetlendirmek için, eline ve zekasına emniyet edilen ve bu emniyete liyakat göstermesi gereken adamdır.

KEMAL ATATÜRK

Devlet Başkanı ve MGK üyeleri Oda'mızın 100. yılını kutladılar

ODAMIZ HEYETİ DEVLET BAŞKANI ORGENERAL KENAN EVREN'LE BİRLİKTE GÖRÜLÜYOR (soldan sağa) YAŞAR ÜNAL, CAN KULAKSIZOĞLU, ORGENERAL EVREN, REFİK SUNOL, NUH KUŞÇULU VE DÜNDAR UÇAR (FOTOĞRAF: R. YÜCEL DEMİRKUŞ)

«ODAMIZ 100 YAŞINDA»

İTO MECLİS BAŞKANI REFİK SUNOL'UN YAZISI, 2. SAYFAMIZDA

«100 YILDA BÜYÜK MESAFELER KATETTİK»

İTO YÖNETİM KURULU BAŞKANI NUH KUŞÇULU'NUN YAZISI 5. SAYFAMIZDA

«ODAMIZ 100 YILDIR OLUMLU HİZMETLER İÇİN ÇALIŞTI»

İTO GENEL SEKRETERİ DR. İSMAIL ÖZASLAN'IN YAZISI 9. SAYFAMIZDA

Refik Sunol Başkanlığındaki Can Kulaksızoğlu Nuh Kuşçulu, Yaşar Ünal ve Dündar Uçar'ın bulunduğu 5 kişilik heyet, 7 Ocak 1982 Perşembe günü Anıtkabir'i ziyaret ettikten sonra Devlet Başkanı Orgeneral Evren, MGK üyeleri Orgeneral Ersin, Orgeneral Şahinkaya, Oramiral Tümer, Orgeneral Celasun ve MGK Genel Sekreteri Orgeneral Üruğ'u ziyaret etti

Ankara'ya 7 Ocak 1981 Perşembe günü giden Odamız Meclis Başkanı Refik Sunol başkanlığındaki, Meclis Başkan Vekili Can Kulaksızoğlu, Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Kuşçulu, Başkan Vekilleri Yaşar Ünal ve Dündar Uçar'dan oluşan beş kişilik heyet İstanbul Ticaret Odası'nın 100. yıldönümü nedeniyle Devlet Başkanı ve Milli Güvenlik Konseyi üyelerini, MGK Genel Sekreteri Orgeneral Necdet Üruğ'u ziyaret etmişlerdir.

Saat 13.00 de Anıtkabir'i ziyaret eden heyet çelenk koyduktan sonra Ata'nın önünde ihtiram marşı eşliğinde saygı duruşunda bulunmuştur. Heyet daha sonra özel defteri imzalamıştır. Özel defteri İstanbul Ticaret Odası adına imzalayan Meclis Başkanı Refik Sunol deftere şunları yazmıştır:

"- Aziz Ata'm

Tarihte kazanılmış en büyük askeri zaferlerden birinin başkomutanı olarak, tevezulann en vakuru ile "Askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun iktisadi zaferler ile taçlandırılmadıkça payidar olamazlar" buyurmuştun.

Kuruluşun 100. yıldönümünü idrak eden İstanbul Ticaret Odası'nın mensupları ola-

(Devamı 23. sayfada)

BAKANLARIN MESAJLARI

TURGUT ÖZAL :

«Ticaret erbabımızın ihracat hamlemize yaptığı katkılar gurur vesilesi oldu»

(Yazısı 2. sayfada)

ZEYYAT BAYKARA :

«Ekonomik başarıların sürdürülmesinde oda'larımıza önemli görevler düşüyor»

(Yazısı 2. sayfada)

KEMAL CANTÜRK :

«İstanbul Ticaret Odası Türk milletine yaptığı hizmetlerden dolayı gurur duymalıdır»

(Yazısı 5. sayfada)

İLTER TÜRKMEN :

«Türkiye, kendi yağı ile kavrulur ülke olmak yoluna girmiştir»

(Yazısı 23. sayfada)

İLHAN EVLİAYOĞLU :

«Sanayici ve işadamlarımız turizm sektörüne yatırım yapmalı»

(Yazısı 23. sayfada)

NECMİ ÖZGÜR :

«İhracatçılar taşıma ihtiyaçlarını önceden bildirirlerse taşıma güçlükleri önlenebilir»

(Yazısı 3. sayfada)

ÖZEL SAYI

İstanbul Ticaret Odası, 90.000'den fazla üyesi olan bir mesleki kuruluştur.

Ticari faaliyette bulunan her şahıs 5590 Sayılı Kanuna göre, Oda üyesi olmak zorundadır. Bu zorunluluğa karşılık Odamız, hür teşebbüsün ve serbest rekabetin gelişmesine ve karma ekonomi düzeni içinde özel sektörün kamu sektörü ile ahenk ve eşitlik içinde çalışmasına önem veren, çalışmalarıyla üyelerine yararlı olmak çabasındadır.

Çeşitli mevzuatın Odalara verdiği görevler yanında Odamız, ticari faaliyetleri ilgilendiren ekonomik, mali mevzuatın, özel sektörün çalışmaları ile uyumunu sağlar ve genel ekonomik politikanın, özel teşebbüs karma ekonomi, piyasa ve serbest rekabet kurallarından sapmasını önleyici teşebbüslerde bulunur.

Bu girişimler dışardan görülmediği için, Odamız çok defa haksız tenkitlerle karşılaşır. 100. yıl nedeniyle, üyelerimizi İstanbul Ticaret Odasını yakından tanımaya ve hizmetlerinden yararlanmaya davet ederken, bu vesile ile tüm üyelerimize işlerinde başarılı yıllar dileriz.

İSTANBUL TİCARET

Mehmet Yazar :
«Millete hizmet
yolunda şerefli
bir yüz yıl»

(Yazısı 5. sayfada)

Refik SUNOL

(İTO Meclis Başkanı)

ODA'MIZ 100 YAŞINDA

"Askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsun, iktisadî zaferlerle taçlandırılmadıkça pâyidar olamaz."

Büyük Kurtarıcı ATATÜRK'ün, yukarıdaki sözleri söylediği yıllarda, genç Türkiye Cumhuriyetinde (Hür Teşebbüs) mensupları hiç mesabesindeydi.

Osmanlı devletinin bir çok ırk ve milletten oluşan bünyesindeki Türk unsur (Idareci-Asker) zümresinde, diğerleri ise (Ticarî-Malî) zümre içinde ağırlık teşkil ediyorlardı. ATA'nın işaret ettiği iktisadî zaferleri temin için sermaye, bilgi potansiyeli ve teşebbüs ruhuna sahip insana ihtiyaç bulunduğu ise izaha muhtaç değildir.

İşte 1920'ler, Türkiye Cumhuriyetinde bu vasıflara sahip olabilecek gücün yaratılması için yapılan gayretlerin başlangıç yıllarıdır. Bu çalışmalar mümkün olan kısa zamanda meyvalarını vermiş ve bugün memleketimiz ihtiyaca yetecek sayı ve vasıfta müteşebbis, ekonomist ve teknik elemana sahip olmuştur.

Bu tarihi akışa ve tabloya uygun olarak; 1882 yılında kurulan İstanbul Ticaret Odası çeşitli istihâleler geçirdikten sonra ve ancak 1923 yılından bu yana güçlü bir faaliyet gösterebilmiştir.

1923 yılında Büyük Kurtarıcının irşadıyla toplanan I. İktisat Kongresinin, insan haysiyetine yaraşır (Hürriyet İçinde Kalkınma) modelini seçişi, (Hür Teşebbüsü) meslek kuruluşları yolu ile yurd menfaatlerini meslek menfaatleriyle âhenkli şekilde sağlamak yolunda daha büyük gayret göstermeye sevk etmiştir.

Ticaret Odamız en eski güçlü meslekî kuruluş olarak; Dahilî ticaretten ithalatçılığa ve oradan ihracata yönelmiş ve onu takiben de küçük ve büyük sanayicilik safhasına geçerek iğne dahi yapamayan bir toplumu makine, motor ilh. yapan bir toplum haline getiren tüccarımıza, bu hâle gelişin hemen her safhasında ve genelde yol göstermek, karar veya izin mercilerinde destek olmak, teknik ve ticarî kurslar açarak onlara yardımcı eleman yetiştirmek fonksiyonlarını başarı ile yapagelmıştır.

Devletlerin dışarıya karşı olan bağımsızlıklarını ekonomilerinin sağlamlığı nisbetinde olabilir.

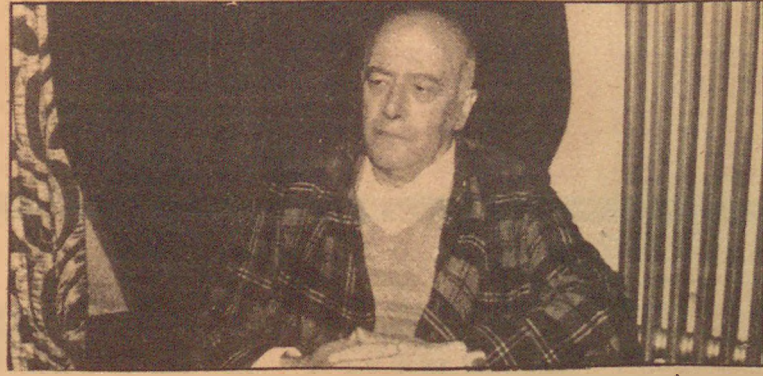
Cumhuriyetin tesisi yıllarında bilinen sebeplerle devletin ekonomiye müdahalesi zaruretinin verdiği alışkanlığın devamı olarak konulmuş olan bir çok bürokratik engeller, ekonomik faaliyetimizi el'an kısıtlamaktadır. Sağlam ekonomi ise, ancak onun kendine has kanunlarına uygun çaba ile bilgi ve tecrübeyle sahip olanlarca tesis olunabilir.

Ticaret Odamız, ticarî hayatta bilgi birikimine, tecrübeye ve itibara sahip üyelerinin meslekî kuruluşu olarak ve bir kamu kuruluşu olmanın şuur ve idrâkı içinde;

Bürokratik engellerin izalesi ile ekonomimizin daha da güçlendirilmesinde, devletimizin Yüksek Karar Organlarına ekonomik-malî konularda ışık tutmada, bilhassa son yıllarda, büyük faaliyet göstermektedir. 90.000 vasıflı üyesi ile büyük bir potansiyele sahip Odamız bu potansiyelden daha çok istifade edilmesini arzusundadır.

Odamız, rutin işlerinden başka, Adalet mekanizmasının yükünü hafifletecek olan Tahkim müessesesini tesis etmiş, tüketimin korunması için gerekli çalışmaları yapmış ve halen de yapmakta olup, ziraat mahsullerinin taban fiyatlarının ve aylık geçinme indekslerinin tesbiti, ekonomik ve sosyal mevzularda seminer, paneller tertibi, yeni ihracat pazarları araştırmaları ve sosyal yardımlar şeklinde özelleşen faaliyetleriyle yurd ekonomisine büyük katkılarda bulunduğu düşüncesindedir.

14 Ocak 1982 günü kuruluşunun 100. yılını tamamlayan, 90 binlik seçkin üye topluluğu ve faaliyetleriyle memleketimizin örnek kuruluşlarından biri olan Odamız'ın bu hâle gelmesinde, 100 yıllık bir devre içerisinde emeği geçen bütün yönetici, memur ve mensuplarını minnet ve şükranla yâdediyor, onların eserlerine bir şeyler katabilme gayreti içerisinde ODA'mızın bütün üye ve mensuplarını saygı ile selamlıyorum.

- 45 yıllık iş hayatı içinde başarılı bir çıkış grafiği tutturmuş İstanbul Ticaret Odası eski Meclis Başkanlarından Bedii Yazıcı, şimdi evinin bir köşesinde fırtınası dinmiş sakin bir denizi andıran emeklilik günlerinin mutlu yaşantısı içinde...

ALİ ALTAN

1917'de İstanbul'da doğdum. Kadıköy Lisesi'nde lisans, Amerika'nın Kolombiya Üniversitesi'nde master yaptım. Çok kısa bir süre Ticaret Bakanlığı Teftiş Heyetinde Mümeyyiz olarak çalıştım. Anadolu Sigorta Şirketine geçtim. Dispasörlük, Murakıplık ve İdare Meclisi Azalığı yaptım. Milli Reasürans'ta 6 yıl müddetle yangın ve Nakliyat Müdürlüğü yaptım. 1948'de Genel Sigorta'yı kurdum. 15 yıl Umum Müdürlüğünü yaptım. Bu arada Yüksek Ziraat ve İktisat Mektebinde Sigorta Konumu öğretim görevlisi olarak bulundum. Daha sonra Amerikalılarla birlikte Tam Hayat Sigorta Şirketini kurdum. 10 yıl müddetle İdare Meclisi Reisi ve Murahhas Azası olarak çalıştım. Gene bu arada Türkiye Kredi Bankası ve İstanbul Porselen Sanayi Murahhas Azalığında bulundum. Türkiye Sanayi Yatırım ve Finansman Bankası İdare Meclisi Azalığında bulundum. En sonunda 7 sene müddetle Akbank, Sabancı Holding gurubuna dahil sigorta şirketlerinin İdare Meclisi Reisi ve Murahhas Azalığı yaptım. 45 sene çalıştıktan sonra emekli oldum.

45 senelik çalışma hayatına bir rekor olabilecek inanılmaz güç bunca görevi sığdıran kişi Bedii Yazıcı'dan başkası değildi...

Bir de bütün bunlara ilave olarak 1960-1963 arası İstanbul Ticaret Odası Meclis Başkanlığı görevi.. Kolay olmasa gerek.

ANILARI FOTOĞRAFLARLA YAŞIYOR

Kadıköy, Bahariye'de "Saray Yavrusu" bir evin kitaplarla çevrili bir odasında sürdürüyoruz konuşmamızı Yazıcı ile... Duvarda büyük bir fotoğraf: Bedii Yazıcı'nın İsmet İnönü ile çekilmiş neşeli ve hareketli bir poz. Öte yanda kızının kolejde çekilmiş kepli bir fotoğrafı... Torunu... Oğulları... Bedii Yazıcı'nın saydığı görevlerini kanıtlarcasına karşısında duran yıllanmış fotoğraflar, fotoğraflar...

Uzun boynunun röpdöşambr içindeki görkemli görüntüsünü süsleyen boynundaki yeşil fuları düzelterek ve pürosunu tütürerek "Anılarınız?" sorumu yanıtlamağa çalıştı Bedii Yazıcı.

YAZICININ BİR ANISI

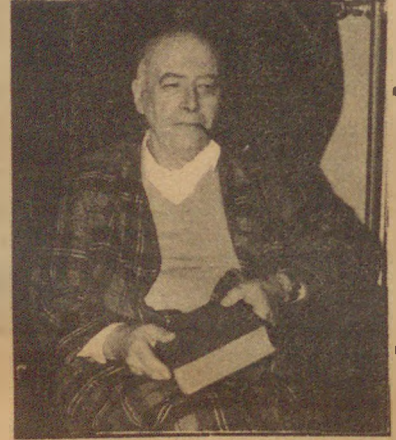
"Efendim, Ticaret Odasındaki görevim sırasında karşılaştığım birçok anım var. Var da en güzeli bence şu: OECD Genel Sekreteri Türkiye'ye gelmişti. İşadamlarıyla bir görüşme yapacaktı. Ankara buna önce pek razı görünmediyse de, adamın ısrarı üzerine peki denildi. Sonra İstanbul'a heyetleriyle birlikte geldi. Şerefine bir yemek verdik. Samimi havanın en

Bedii Yazıcı:

"Atatürk, dünyada karikatürü yapılmayan tek lider ve devlet adamıdır,,

kolaylaştığı bir sırada daha önceden hazırladığım seccadeyi hediye olarak vermek istedim. Hiç bir ülkeden hediye almadığımı duyduğum bu diplomatın beni hiç kırmadan hediymeyi kabul edişini unutmam. Ardından Türkiye'ye verilmesini talep ettiğim yüklü yardımın sözünü ettiğimde hiçbir reaksiyon göstermeden O'nu da kabul edince mutluluğum iki kat arttı. İşte bu anımı hiç unutamam."

Bedii Yazıcı'nın eski Tokatlıyan Oteli'nde Atatürk'le karşılaştığı anlar hariç önemli hiçbir anısı yok. Ancak, Bedii Yazıcı'nın ilginç bir savı var ki, kayda değer... Şimdi onu ağzından dinleyelim:

İşte Bedii Yazıcı'nın "Emekliliğimin 'uzu-biberi' diye nitelediği vazgeçilmez iki tutkusu bir arada: kitabı ve pürosu.

ATATÜRK'ÜN KARİKATÜRÜ YOK

"Bütün dünya'da gerek Stalin'in, gerek Roosvelt'in, gerek Hitler'in, gerek Mussolini'nin hatta bizde İnönü'nün yapılmış yüzlerce karikatürü olduğu halde bakın Atatürk'ün bir tek karikatürüne rastlayamazsınız. Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümünde televizyon ve basına intikal eden bütün yayınlar tek tek izledim. Bu konu hiç mi hiç işlenmiyor..."

Düşündüm... Yazıcı haklıydı. Hem de çok haklıydı. Atatürk'le ilgili bu konunun özgürlüğüne hak vermemek elde değildi...

Türkiye'nin ilk malî müşaviri Halil İbrahim Bey'in oğlu olan Bedii Yazıcı'nın 2 kızı, bir oğlu var... Büyük kızı Zeynep Boğaziçi Üniversitesi'nde öğretim görevlisi, oğlu Hasan Yazıcı Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde Doçent, küçük kızı ise ev hanımı.

Yazıcı tam anlamıyla emekli... Öğleye kadar evde, sonra da kulüpte oluyormuş. Hafif yürüyüş egzersizleri hariç, pek hareketli bir yaşamı yok. Yalnız bol bol kitap okuyormuş.

Ben de O'nu kitaplarıyla başbaşa bırakıp, yola koyuldum.

ZEYYAT

TURGUT ÖZAL: «TİCARET ERBABIMIZIN İHRACAT HAMLEMİZE YAPTIĞI KATKILAR GURUR VESİLESİ OLDU»

İstanbul Ticaret Odasının 100. kuruluş yıldönümü vesilesiyle tüm oda mensuplarını kutlar ve ülke ekonomisine olan olumlu katkılarının gidecek artmasını temenni ederim.

Türkiye ekonomisinin bir dönüm noktasında olduğu bu devrede üzerine büyük yükler düşen ticaret erbabımızın ihracat hamlemize yaptığı katkılar 1981 senesinde hepimizin gurur vesilesi olmuştur. Yıllardan beri ödemeler dengesi meselesinden dolayı hızlı gelişmesi sekteye uğrayan Türkiye'nin kurtuluşu ihracatını arttırmaktır. Türkiye'nin bütün ticaret odalarının ve bilhassa İstanbul Ticaret Odası'nın bu gayrete katkıları takdirle karşılanmaktadır.

Kabiliyeti ile tebaruz eden

milletimizin sosyal yapısında meydana gelen son altmış yıllık gelişme, insanımızın askerlik ve devlet memurluğu kadar çok iyi bir tüccar ve sanayici olabileceğini de isbat etmiştir. İçerde ve dışarda türlü müşkülâtlarla karşılaşan tüccarımız hiçbir zaman yılmamış, bilâkis bu güçlükler onların daha tecrübeli, daha gayretli ve daha kabiliyetli olmasına sebep olmuştur. Nitekim önündeki engelleri birazcık azaltılan insanımız, dünyanın büyük bir ekonomik kriz içinde olduğu 1981 yılında Türkiye'nin ihracatını takriben yüzde 60 gibi rekor bir seviyede arttırarak kabiliyetini ve çalışkanlığını isbat etmiştir.

Aynı tempoyu önümüzdeki yıllarda da devam ettirerek Türkiye'yi layık olduğu refah

seviyesine ulaştırmada tüccarımızın payı çok büyük olacaktır.

Devlet olarak da insanımızın teşebbüs gücünü destekleyecek ilâve tedbirler alarak bu gelişmenin kalıcı olması için gayret sarfedeceğiz.

Netice itibariyle, inancım şudur ki, millet olarak elele verirsek, aramızdaki küçük meslekleri gereksiz yere büyütmezsek, Türkiye'nin ulaşmak istediği refah seviyesine çok daha kısa sürede varabiliriz.

Bu vesileyle İstanbul Ticaret Odası'nın aziz mensuplarını tekrar tebrik eder, önümüzdeki ikinci 100 yılda da milletimiz için aynı yüce gayreti göstereceklerine ve Türkiye'nin barışında temel unsurlardan birisi olacağına olan inancımı beyan ederim.

İstanbul Ticaret Odası'nın ve O'nun mensuplarının kuruluşunun 100. Yıldönümünde candan kutluyorum.

Memleketimizin en eski, belki de en büyük Ticaret Odasının geçirdiği gelişme aşamaları, ticaret erbabının meslekî ahlakını ve birliğini korumak, genel menfaatler çerçevesi içinde iç ve dış gelişmesini sağlamak gibi yasalarda verilmiş önemli görevleri yürütmekte gösterdiği dikkat övülmeye değer bir düzeyde olmuştur. Gelişiminde büyük gayretleri ve katkıları olmuş Oda yöneticileriyle diğer ilgililerini şükranla anmak bir kadirşinaslık gereğidir.

Ekonominin çeşitli kollarında faaliyet gösteren özel kesimin kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküllerinin önemli görevleri, ekonominin dengesi çeşitli nedenlerle bozulduğu zamanlarda daha da göze batır bir hal alır. Özellikle enflasyon döneminde "Ticaret ve sanayinin ge-

nel menfaatlere uygun surette gelişmesini sağlamakla" yükümlü olan Ticaret Odasının bu dengeyi sağlamadaki katkısı fazlasıyla önem kazanır.

Memleketimizde iki yıl önce başlayan ağır enflasyon döneminden bu yana alınan iyileştirme önlemlerine uyma ve uydurma bakımından Ticaret Odasının başarılı bir uygulama yaptığını görüyoruz. 1981 yılı içinde tüccar ve sanayicilerin eriştikleri ihracat düzeyinin dış ödemelerimize sağladığı rahattığı önemle kaydetmek isterim. Ancak, geçen bir yıl içinde enflasyon oranında kaydedilen önemli gerilemeye ve ihracattaki artışa bakarak atılım temposunu yavaşlatmayı ve herşeyi toz pembe görmek ve göstermeyi zamansız ve tehlikeli bir iyimserlik sayarım. Çünkü ekonomide dengeyi tam anlamıyla sağlamış olabilmek için çözümlenmesi gereken daha bir çok ekonomik sorunlar vardır. Ve bu sorun-

İTO emeklilerinin 100. yıl yemeği

● Yüzü aşkın Oda mensubu tekrar buluşmanın sevincini dile getirdi

● Kâzım Üçer: "Aradan geçen yıllar bizim Oda ile bağımızı koparmamıştır,,

İTO'dan emekli olan "Personel", 100. Yıl nedeniyle yıllarını verdikleri büronun önünde toplu halde görülüyorlar.

100 . Yıl yemeğinde bir araya gelen İstanbul Ticaret Odası emeklileri yıllar sonra karşılaştıkları çalışma arkadaşlarıyla anılarını tazelediler.

Oda Yönetim Kurulu Başkan

kanı Nuh Kuşçulu'nun da katıldığı yemek, büyük bir neşe içinde geçerken, sayıları yüzü aşkın emekli İTO mensubu "İkinci yuvamız" diye niteledikleri Oda çatısının altında tekrar buluşma-

nın verdiği sevinci dile getiriyorlar.

Yemekten sonra Oda yönetimi ile bir sohbet toplantısı da yapan 14 yıllık İTO emeklisi Kâzım Üçer "Bu göz-

yaşartıcı ilgiye teşekkür ederim" diyerek, duygularını şöyle dile getirmiştir.

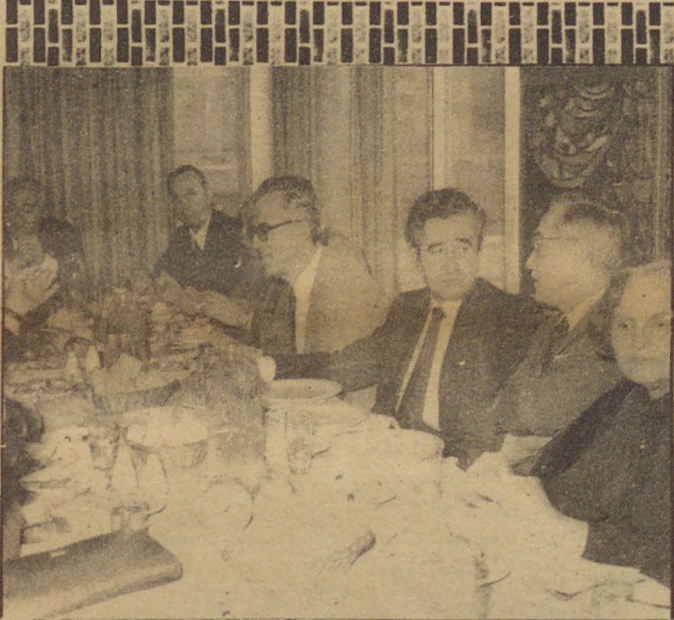
"Aradan geçen yıllar bizim Oda ile bağımızı koparama-

mıştır. Bundan sonra da bu bağımız daha kuvvetlenmiş olacaktır"

İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Kuşçulu eski çalışanlara hitap ederken, "hepinizi sağlık ve huzur içinde görmekten mutluluk duyuyorum, sizlerle sık sık biraraya gelerek uzun yıllar yaptığımız hizmetlerden sonra edindiğiniz tecrübelerden yararlanmak amacındayız" demiştir.

Oda Genel Kâtibi İsmail Özasan 100. yıl nedeniyle emekli memurlarla biraraya gelmenin büyük bir anlamı olduğunu ifade ederek "uzun zamandan beri düşündüğümüz bu toplantının gerçekleşmesi bizim için mutluluk kaynağı olmuştur. Bunu bir gelenek haline getirerek sürdürmek amacındayız" demiştir.

Özaslan, emeklileri "nöbetlerini onurla devretmiş kişiler" olarak gördüklerini belirterek "nöbeti sizlerden devralan bizlerin kapısı ve ilgisi sizlere her zaman açıktır" demiştir.

Emekli olan personele Yönetim Kurulu Başkanı Nuh Kuşçulu'nun verdiği yemekte eski anılar dile getirildi. Fotoğrafta İTO'dan emekli olanlardan bir grup yemekte görülüyor...

İstanbul Ticaret Odasına yıllarını vererek emekli olan personel Meclis Toplantı Odasından 14 yıl önce emekli olan Kâzım Üçer eski anıları anlatırken diğer emekliler onu dinlerken görülüyor.

BAYKARA

lar, çözümlenme yoluna girmiş sorunlardan daha az çetin değildir.

Öte yandan serbest rekabet, arz-talep ilkelerine dayanan piyasa ekonomisi sisteminin, sosyal yönü ile birlikte ekonomik yaşamımıza tam olarak hakim kılınabilmesi için bir çok aşamalardan geçmek gerekiyor.

Bunlar arasında şüphesiz toplumumuzun önemli bir kısmının içinde bulunduğu geçim zorluklarının hafifletilmesini sağlayacak bir politikanın uygulanması da en başta gelen görevlerimizden birini oluşturacaktır.

Bu politika aşamalarının başanyla sürdürülmesinde Oda'lara önemli görevler düşeceğini önemle hatırlamalıyız.

En tecrübeli ve en büyük Oda'mız olarak İstanbul Ticaret Odası'nın ülke ekonomisini ve toplumumuzu toptan ilgilendiren bu büyük sorunların

çözümlerine ilişkin fikri hazırlıkları şimdiden açık tartışma-görüşme gündemine getirilmesine öncülük etmesini gerekli ve yararlı görürüm.

Şuna samimiyetle inanıyorum ki, sorunlarımız ve çözüm yolları gerçekçi bir görüş ve tutumla yönetildiği ve çalkantısız bir gelişme ortamı bulduğu takdirde ekonomimizin görünüşü önümüzdeki 15-20 yıl içinde tamamen değişecek ve Türkiye'miz gelişmiş ülkeler arasında büyük Atatürk'ün işaret ettiği "Muasır Medeniyet Seviyesindeki" yerini almış olacaktır. Bu amaca erişmek için çalışmamız, çalışmamız yine çalışmamız gerekiyor.

Kendi alanlarına giren, memleket ekonomisine yararlı, iç ve dış gelişmeleri çok yakından izleyebilecek çalışkan, yetişkin ve değerli elemanlara sahip olduğum inancı içinde, İstanbul Ticaret Odası'nın memlekete yararlı hizmetlerini daha da geliştirerek uzun yıllar sürdürmesini temenni ediyorum.

NECMİ ÖZGÜR: «İHRACATÇILAR TAŞIMA İHTİYAÇLARINI ÖNCEDEN BİLDİRİRLERSE TAŞIMA GÜÇLÜKLERİ ÖNLENEBİLİR»

O danızın yayın organı olan "İstanbul Ticaret" gazetesinin yıldönümü nedeniyle çıkaracağı özel sayıda yer almak üzere özellikle ulaştırmanın iyileştirilmesi ve ihracatın artırılması ile ilgili çalışmalarımız hakkında bilgi vermek isterim

Ülkemizin gerek memleket dahili, gerekse ithalat, ihracat ve transit taşımalarda büyük güçlüklerle karşılaştığı ve bunun zamanla daha da artacağı müşahade edilmiştir. Konunun büyüklüğü ve önemini nazarı dikkate alan Sayın Başbakanımız Ulaştırma Master Planının hazırlanması hususunu emir buyurmuşlardır.

Mayıs 1981 tarihinde DPT Müsteşarlığının Koordinatörlüğünde başlatılan çalışmalar Şubat 1982'de netice vermiş olacaktır.

Master Plan hazırlanmasın-

da 1993 yılında varılması tahmin edilen durum hedef alınmıştır. Buna göre ulaştırmaya dahil bütün konular ilgili teşekküllerin de çalışmalara katılmalarıyla ortaya konmuş bulunmaktadır.

Bu bilgilere göre, ulaştırma sahasında ekonomik faktörler de gözönüne alınarak taşımanın karayolu, demiryolu, denizyolu, hava yolu ve boru hatları ile yapılmasının dağılım ve istikametleri tesbit edilecek bunlara gerekli alt yapıların neler olması gerektiği ortaya çıkacaktır.

İhracatta karşılaşılan güçlükler ve darboğazlar bulunmaktadır. Ülkemiz ihracatının artırılması için taşımada kolaylıklar getirilmesi, ücretlerin, uluslararası karşılaştırmaları yapılarak makul düzeyde tutul-

ması, limanlarımızın kapasite, teçhizat ve işletmecilik yönünden geliştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Diğer taraftan karşılaşılan güçlük ve darboğazların giderilmesi yönünden taşıma ihtiyaçlarının önceden bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle ihracatçı firmaların taşınacak mallar için Bakanlığımıza ve ilgili kuruluşlarımıza 3-6'şar aylık ve senelik ihtiyaç programlarını önceden vermeleri halinde çalışmaların daha kolaylaşacağını söyleyebilirim.

Bu vesile ile İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluşunun 100. yılının memleketimiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni eder, size ve şahsınızda Odanız mensuplarına en derin takdir hislerimle başarılarınızın devamını dilerim.

Yurt ve ekonomi

Yurdumuz

dünya üzerinde son derece önemli bir stratejik konuma sahiptir. Gelişen ekonomimiz, bu stratejik konumun da katkısıyla hızla dışa açılmakta, uluslararası mali ve ticari ilişkiler ön plana geçmektedir.

Yurt sınırlarını aşan iş hacmine ulaşırken, uluslar, ülkeler ve bankalar arası ilişkiler gerektiğinde -Türkiye'nin neresinde olursanız olun- Uluslararası'yla konuşun. Yurdumuzdaki "Dünya Bankası" ile konuşun.

Celâl UMUR anılarını anlatıyor

Yaşayan en eski Yönetim Kurulu Başkanı:

"Kaybolan yıllarım
ah bir geri gelse de
o gazi yi
bir daha görsem,,

Celal Umur'un Başkanlığındaki 1973'ün Yönetim Kurulu üyeleri toplu halde.

Istanbul Ticaret Odası denildiğinde akla gelen önemli isimlerden biridir Celal Umur... Yıllarını Oda'ya vermiş, çalışmış, dinmiş ve şimdi emekli mi olmuş? Ne gezer.. Lâfır burasında dilerse hep birlikte O'na kulak verelim:

"Emeklilik mi? Biz Karadenizliyiz oğlum, bizim defterimizde yazmaz o... Bizim için emek var emeklilik yok" dedi. Bu sırada bulunduğu odaya oğlu girdi. Babası Celal Umur'a işleyle ilgili bazı sorular yöneltti. O da yanıtladı... Sonra bana dönüp:

"Hadi gel de emekli ol bakalım!" dedi.

"Benim çalışma yıllarım, kendimi bilmeğe başladığım günlerde başlar... 1908 yılında Of'ta doğdum. Orta tahsilimi orada yaptım. 1923 yılında Tekel İdaresine talebe eksper olarak intisap ettim. 1936 yılında Tekel'in de ortak bulunduğu Türk Tütün Ltd. Şti.'ne müdür olarak atandım 1943 yılında ise istifa edip, ayrıldım. 1944 yılında Ticaret Odasına seçildim. 10 yıl müddetle Tütüncüler Meslek Gurubu Başkanlığı yaptım. Sonraki seçimlerde Meclis Azağına, oradan Yönetim Kurulu Üyeliği ve Yö-

Istanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanlarından Celâl Umur, bir hayli ilerlemiş yaşına rağmen hâlâ zinde, hâlâ dinç ve işinin başında... Bir "İhtiyar delikanlı" diyebiliriz ona.....

netim Kurulu Başkan Vekilliğine seçildim. 1960 yılına kadar yenilenen seçimlerle aynı hizmeti ifa ettim. 1960'da istifa ettim. 1966 yılında yine Tütüncüler Meslek Komitesine, yine Meclis Azalığı, yine Yönetim Kurulu Üyeliği ve Başkan Vekilliğine seçildim. 1973 yılında Yönetim Kurulu Başkanlığına seçildim. 1978 yılına kadar başkanlıkta kaldım. Halen Tütüncüler Meslek Heyeti Reisi ve Oda Meclisi Üyesi bulunmaktayım."

HAYAT MEKTEBİNDENİ...

Celal Umur hayat mektebinin yetiştirdiklerinden. Belki yüksek tahsil yapmamıştı, ama, yılların ona kazandırdığı görev ve tecrübelerle konuşuyor ve konulara yaklaşım sağlıyordu.. Örneğin faiz konusunu işlemeğe başladı hemen:

" - Dedim ya biz emekli olamayız. Hayat çarkı döndükçe meselelerin içindeyiz. Meselâ

ben 73 yıllık hayatımda karşılaşmadığım bir faiz haddiyle karşılaşınca şaşırıp kaldım. Düşünün banka, mudilere % 50 ödeyecek, sanayicisi gidecek bankadan %70-80'le kredi alacak, bu da piyasaya yansımayacak, olacak iş mi? Elbette ki değil.. Ne var ki, Sayın Turgut Özal'ı eskiden beri tanırım. Kararlı, temkinli fevkalâde birçok. Bu kararı bugünün ahvâli ve mecburiyeti tahtında aldığına inanıyorum. Hele de enflasyonu durdurma gayretlerini takdirle karşılıyorum, herkes gibi.. Ama ne var ki, üretime ve maliyete menfi tesirleri olacağı muhakkak."

HÂLÂ ÇALIŞIYOR

Celal Umur.. Ömrü çalışmakla geçmiş. Gene oturmamış, gene emekli olmamış ve halen çalışmakta olan bir işadami. İş hayatı içinde geçen yıllarını odasındaki fotoğraflara dalar gözleri içinde arar gibi baktı, duvarlara uzun uzun ve derin.. Kabataş'taki çalışma odasının içinde bir vapur öttü, sanki, çığlık çığılığa. İrkildi birden, dirseğini, dayadığı masasından çekip, anlatmağa başladı:

"Çocukluğum ve gençliğim tamamen Atatürk dâvası içinde geçti. Hele de çocukluk yıllarımda gayet iyi hatırlarım, doğan her çocuğa ya Mustafa, ya da Kemal ismi verilirdi. Hatta benim kardeşimin ismi de o tarihlerde doğduğu için Kemal'dir."

ATATÜRK'Ü İLK GÖRDÜĞÜM GECE

Celal Umur, hem benimle konuşuyor, hem de öte yandan çekmecelerini karıştırıyordu.. Ne aradığını soracak oldum. " Öyle ya ben neyi arıyorum." dedi. "Galiba kaybolan yıllarım.. "Ah bir geri gelse de, O Gazi'yi, o gece olduğu gibi tekrar seyredebilsem..."

"Hangi gece beyefendi?"

"Efendim, Atatürk'ü 1930'larda İstanbul'da tertiplenen bir vapur gezisinde tanıdım. Mehtaplı bir geceydi. O'nun yüzünü o ışık içinde tekrar tekrar seyrettim. Doyamadım. İnanın sabaha kadar seyrettim. Sonra gemimiz Florya'ya doğru yol aldı ve biz O'nu sabahın ilk saatlerinde Köşk'e bırakıp, döndük."

"Bir kez mi gördünüz?"

"Hayır hayır.. Birkaç kez. Gençliğimde Samsun'a gelmiş ve ocağımızı ziyaret etmişlerdi... Orada gördüm. Yüzbeyüz ilk defa orada tanıdım ve elini öpmek şerefine nail oldum. Birdeee, evet bir de tamam: Türk Dil Kurultayı'nın Dolmabahçe'deki toplantısı sırasında ancak uzaktan görebildim."

"Ne hissettiniz?"

"Çok şey.. Çok şey..."

TOPLANTI ÇAĞRISI

Ben sordum Celal Umur yanıtladı. O anlattı ben yazdım. Dakikalar birbirini afacan bir çocuğun bitmez tükenmez enerjisi içinde kovaladı adeta... Sekreteri odaya girdi. Toplantı saatinin geldiğini bildirdi.

Son sorum "Anılarınız?" olacaktı...

Fırsat kalmadı... Ama:

Herhalde cevabı "Çalışmak" olurdu...

Nuh KÜŞÇÜLÜ

(İTO Yönetim Kurulu Başkanı)

"100 Yılda büyük mesafeler katettik,,

Bugün artık Türklerin de dünya pazarlarında aranan kaliteli mal üretebileceği, dünya piyasalarında gerek kendi, gerekse diğer ülke mallarını pazarlayabileceği ispat edilmiş durumdadır.

Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümünü yaşadığımız bir yıldan sonra bugün sizlerle İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluşunun 100. yıldönümünü kutlamanın mutluluğu içindeyiz.

Geçen 100 yıl içinde çok zor günler geçirilmiştir. Dünyadaki gelişmelere uyumda gerekli başarıyı gösteremeyen bir devletin çaresizliğinden yeni ve modern bir devlet kurulmuştur.

İstiklâl Savaşı ile birlikte kazanılmış önemli bir husus da, milletimizin birlik ve beraberlik içinde çalışarak önüne çıkacak en güçlü engelleri bile aşabileceği güvencesini yeniden kazanmış olmasıdır.

Bundan 100 yıl önce 14 Ocak 1882'de İstanbul Ticaret Odası 4 kişilik personeli ve 200 TL'si borç ile göreve başladığı zaman ülke ekonomisinin tam bir çöküntü içinde olduğunu kabul etmek gerekir.

100 sene önce dünyada yaygın olan fikir; Türklerin kaliteli mal üretimi için gerekli olan teknik beceri ve organizasyon yeteneklerinden yoksun, ticaret yapmaktan aciz bir millet olduğu merkezinde idi. Hatta, yalnızca yabancılar değil, kendimiz bile çoğu kez bu fikri paylaşıyor; Türklerin ancak memur ve asker olabileceği, fakat iyi bir tüccar olamayacağı görüşünde birleşiyorduk.

Geçen 100 yıl içinde ülkemiz ekonomik bakımdan da çok büyük sorunlarla karşılaşmıştır. Politik istiklâlimizi kazanmanın sevincini yaşadığımız günlerde de ekonomik sorunlar bütün ağırlığı ile sürmekte idi. Geriye baktığımızda büyük mesafeler katedilmiş olduğunu görmekle beraber, özellikle son yıllarda ülkemiz ekonomisi çok kritik bir dönem yaşamıştır. 24 Ocak istikrar tedbirleri ile ekonomik alanda önemli başarılar elde edilmiştir.

Odamız'ın 100. yıldönümünü kutladığımız bugün, size artık bu zorlukların bittiği müjdesini henüz verememekle beraber, yine de kazanmış olduğumuz büyük bir başarının heyecanını dile getirmek istiyorum.

Bugün artık Türklerin de dünya piyasalarında aranan kaliteli mal üretebileceğini, Türk tacirlerinin ülkemizde üretilen hatta diğer ülkelerden aldıkları malları, rakiplerine göre bürokratik ve kısıtlayıcı mevzuata rağmen dünya pazarlarında başarı ile satabileceklerini, Türk müteahhitlerinin dış ülkelerdeki önemli yatırımları gerçekleştirebileceğini görmenin mutluluğu içindeyiz.

Aşılması gereken zorluklar henüz bitmemiş, ancak milletimizde artık bu zorlukları yenebileceğimiz güvencesi yerleşmiştir. Türklerin de kaliteli mal üretimi için gerekli teknik beceri ve organizasyon yeteneğine sahip olduğu; Türklerin asker ve memur oldukları gibi tüccar da olabilecekleri görülmüştür.

Istanbul Ticaret Odası, üyelerine ve tüm ülke ekonomisine karşı yüklediği görevin bilinci içindedir. Bu sorumluluğu taşımaktan gurur duyuyor ve önümüzdeki dönemlerde üyelerimize ve ülke ekonomisine daha çok ve yaygın hizmet verebileceğimize inanıyoruz.

Odamız'ın 100. kuruluş yıldönümü, mensuplarımıza ve milletimize kutlu olsun.

MEHMET YAZAR

Istanbul Ticaret Odamız kurulalı 100 yıl olmuş.

1882 den bu yana tarihin şahit olduğu büyük siyasi ve iktisadi fırtınalar hatırlanırsa, İstanbul Ticaret Odamızın gerçekten çok zor ve o nisbette şerefli bir hizmet yaşadığı kolayca anlaşılır. Kuruluşumuz, aziz Atatürk'ün direktif ve takdirleriyle 1925'te yasal srtüye kavuşarak genç Türkiye Cumhuriyetinin ekonomik yapısında ve yaşamında etkin yerini almıştır.

Kazandı o eşsiz zaferin daha barut kokuları dahi dağılmadan Atatürk: "Askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun iktisadi zaferler ile taclandırılmadıkça payidar olamazlar" buyurmuşlardı. Böylece, kurduğu yeni devletin ancak ekonomik zaferlerle payidar olabileceğine işaret ederek ekonomide rol alacak her şahıs ve kuruluşa görevinin ve sorumluluğunun önem ve anla-

minı vurgulamıştı.

O tarihlerde, Atatürk'ün direktif ve teşvikleri ile başlatılan ekonomik milli mücadelenin, mahdut dayanaklarından ve muhataplarından biri de İstanbul Ticaret Odamız olmuştur.

Osmanlı imparatorluğunun sosyal ve ekonomik yapısı ve inhitat (yıkılış) dönemini yaşadığı dünya şartları hatırlanırsa, Türk tüccarının gösterdiği büyük tekamülü ve müstesna başarıyı takdir ve saygı ile anmamak mümkün değildir. Nitekim devletimizin daha bir kaç yıl önce sürüklendiği ekonomik bunalmış dan çıkışta dahi, İstanbul Ticaret Odamız takdire layık katkılarda bulunmuştur.

Başta güzide yöneticileri olmak üzere İstanbul Ticaret Odamıza mensup onbinlerce değerli işadamızın, 24 Ocak tedbirlerinin isabetini daha ilk günlerde teşhis etmiş, uygulamaları-

na gönülden destek olmuş, getirdiği fedakarlıklara sevece katlanmış ve her şey millet için ilkesine şerefle sahip çıkmayı bilmiştir.

Atatürk'ün "Eline ve zekasına emniyet edilen insan" olarak tarrif ve taltif ettiği tüccar olabilmeyenin gerektirdiği sorumluluk ve gayreti bütün düşünce ve kaygularının mihrakı yapmıştır. Bundan sonra da böyle olacağından şüphem yoktur.

Türk ekonomisi, İstanbul Ticaret Odamızın ve değerli mensuplarının şahsında güvenilir bir destek, ehliyetli ve fedakar iş adamları bulmanın mutluluğunu ve başarısını ebediyen yaşayacaktır.

Bu inanç ve güven duygularıyla İstanbul Ticaret Odamızın 100. yılını yürekten kutluyor, aziz milletimize hizmet yolunda daha nice yüz yıllar diliyor, bütün mensuplarına saygılar sunuyor, başarılar diliyorum.

KEMAL CANTÜRK

Ekonomik hayatın esaslarını şüphesiz ihtiyaçların giderilmesi teşkil eder. Bilindiği gibi ihtiyaçlarımızı ya mallar ya da hizmetler karşılar. Bu iki unsuru birer kalem gibi düşünürsek hayatı bu iki kalemin çizdiği resim olarak ifade edebiliriz. Ve her iki kalem de bahsettiğim tablonun ortaya çıkması için gereklidir. Biri olmadan diğeri çizmez.

İşte 100. Kuruluş yılını kutlamakla büyük bir haz duyduğumuz İstanbul Ticaret Odamız mensupları bu kalemlerden birinin sahibidirler. Ve Aziz Türk Milletine yaptıkları hizmetten dolayı iftihar etmelidirler.

Meyvalı ağacı taşlarlar deyimi diğer atasözleri gibi ne kadar doğrudur. İşte bu gayretli ve toplum için gerekli kesim hakkında da hoş gitmeyen sözler çok söylenmiştir. Bu sözlerin

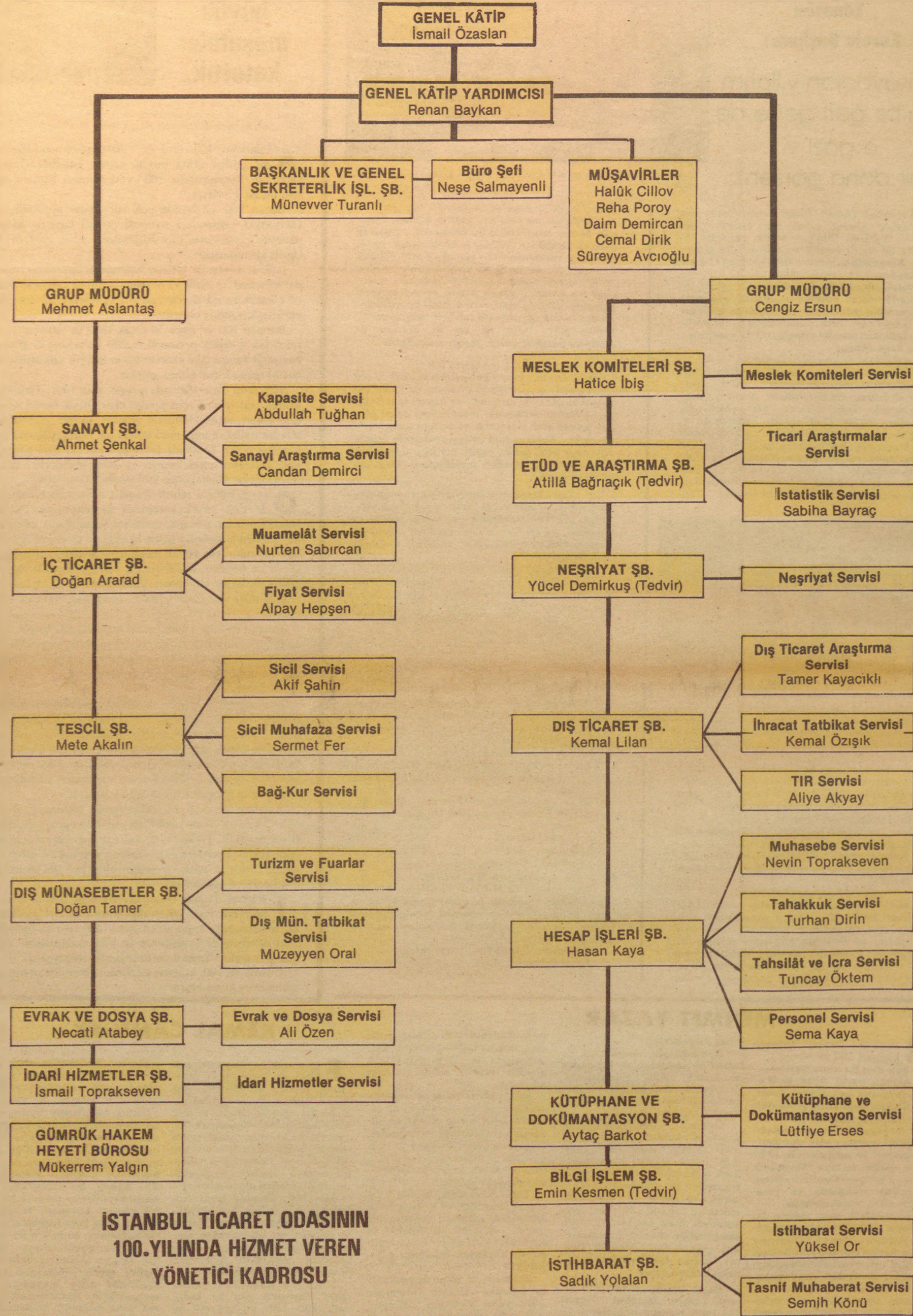
toplumun temelini sarsmak için sarfedildiği ve ideolojik amaçlı olduğu artık anlaşılmalıdır. Şüphesiz her grupta ve meslekte oyunun kurallarına uymayanların mevcudiyeti sosyal kanunlardan birinin gereğidir. İşte İstanbul Ticaret Odamız ve diğer tüm meslek teşekkülleri kural dışı oynayanlara doğruyu gösterenlerdir. Ayrıca, bu teşekküller genelde kendilerine mensup olanların gücünü kuvvetini ve ulusumuzda daha fazla hizmet etmelerini sağlamayı amaçlamışlardır.

Bir asrı geride bırakan İstanbul Ticaret Odamızın daha nice asırları geride bırakacağı inancı içerisinde yüce ulusumuza ve mensuplarına hizmetlerinin gidererek daha artmasını ve başarılarının devamını temenni etmek sanırım ki benim için çok şerefli bir görevdir.

SİZE HİZMET ETMEK İÇİN EMRİNİ

ZDEYİZ. BİZDEN YARARLANINIZ

İSTANBUL TİCARET ODASININ
100.YILINDA HİZMET VEREN
YÖNETİCİ KADROSU

İstanbul Ticaret Odası 100 yıldır üyelerinin hizmetinde bulunmaktadır. Özellikle 231 personelin üyelerimize yardımcı olmak için görev aldığı İstanbul Ticaret Odasına derhal başvurabilirsiniz. Oda bizim değil siz sayın üyelerimizdir. Bunun için tüm şubelerimizle size hizmet etmek için emrinizdedeyiz, bizden yararlanınız.

Odamızdan nasıl yararlanabilirsiniz?

- İhracatla ilgili tüm muamelelerimiz ve sorunlarınız için.
- İhracata yeni başlıyorsanız veya mevcut ihrac pazarlarınızı genişletmek istiyorsanız; mevzuatımız ve yabancı ülkeler mevzuatı ile pazar eğilimleri hakkında bilgi sahibi olmak için.
- İthalat ve Gümrük Mevzuatı hakkındaki sorunlarınız için
- Dış Ticaret Şubesi
- Yurt dışından gelen heyetlerle görüşme imkânı sağlamak, fuarlar hakkında bilgi almak için.
- Batı Avrupa ülkelerine yapacağınız iş seyahatlerinizde gerekli vize işlemleri konusunda size yardımcı olmamız için.

Diş Müneşebetler Şubesi

- Odamıza kayıtlı imalatçısanız ve küçük sanayici olarak sanayicilerin sahip olduğu haklardan faydalanmak istiyorsanız kapasite tespiti için.
- İmalatçıların iç yada dış kaynaklı üretim girdilerinin temininde karşılaştıkları sorunları çözümlemek için.
- Küçük sanayicilerin ithalat işlemlerine, gerekli belge ve bilgileri vermek suretiyle yardımcı olmak için.
- Bakanlıklara, bankalara kredi kuruluşlarına, hammadde tahsis ve tevziini yapan müesseselere hitaben "sanayici" sıfatını belirten belgeler düzenlemek için.
- Küçük sanayicilerin belirli devrelerdeki fiili hammadde sarfiyatlarını tesbit ederek belgelemek için.

Sanayi Şubesi

- Odamıza yurt dışından gelen iş tekliflerini incelemek ve mevzuatımızı sağlıklı bir şekilde takip etmek istiyorsanız Odamızın yayın organı "İstanbul Ticaret" e abone olmak için.

Neşriyat Şubesi

- Bağkur mevzuatı ile ilgili sorunlarınızın çözümü konusunda yardımcı olabilmemiz için.

Tescil Şubesi

- İhracatçı üyelerimizin geçici kabul yoluyla ithal ettikleri ambalaj maddelerinin mucbir sebebe istinaden süresi içinde ihrac edilememeleri halinde gerekli belge alımı için.
- İş Makinaları ithal etmek isteyen üyelerimizin ihtiyaç duyacağı makine parki tespit işlemleri için.
- Banka Kredisinden faydalanmak isteyen üyelerimize gayrimenkul ve makine rayic değer tespiti için.
- Yurtdışında inşaat müteahhitliği yapacak olan üyelerimizin mali yeterlilik ve kapasite belgeleri için.
- Üyelerimizin talebi üzerine fire ve zayıf nispetleri tespiti için.
- TIR nakliyatı ile işgal eden üyelerimizin yedek parça acil ihtiyaçları için gerekli belgeyi temin etmek için.

Devlet ihalelerine katılan üyelerimizin gerekli fatura tasdiklerinin yapılabilmesi için.
Yurt dışından gelen ticari numunelerin ve hediyeelik eşyaların ithalinde gerekli belge için.

İç Ticaret Şubesi
- Dış Ticaret, üretim ve tüketim konularındaki istatistik bilgiler ile fiyat indeksleri konusunda bilgi sahibi olmak için.

Etüd Şubesi
- Vergi konularındaki sorunlarınız için.

Mali Müşavirlik
Tahkim sorunlarınız için
Tahkim Müşavirliğimiz
hizmetinizdedir

100. YILDA GÖREV YAPMA MUTLULUĞUNA ERİŞEN İTO YÖNETİM KURULU

100. YILINDA İSTANBUL TİCARET ODASI YÖNETİM KURULU: Soldan sağa, Celalettin KURDOĞLU, Hasan PABUÇCUOĞLU, İsmail ÖZASLAN (Genel Kâtip), Nazmi AKIN, Renan BAYKAN (Genel Kâtip Yardımcısı), Fikret ALPTEKİN, Enver TAVİLOĞLU, E. Yalın

EREZ, Zihni KALSIN, Ahmet ULUÇAY. Oturanlar: Yaşar ÜNAL (Yönetim Kurulu Başkan Vekili), Can KULAKSIZOĞLU (Oda Meclisi Başkan Vekili), Refik SUNOL (Oda Meclisi Başkanı) Nuh KUŞÇULU (Yönetim Kurulu Başkanı), Dündar UÇAR (Yönetim Kurulu Başkan Vekili)

İSTANBUL TİCARET ODASI MECLİS ÜYELERİ

- ABACI Ahmet, ADAYILMAZ Şevket, ADIGÜZEL Nilüzer, AK Asım, AK Hayri, AK Kazım, AKBİL Osman, AKIN Nazmi, AKIŞ M.Şerafettin, ALPTEKİN Fikret, ARAL Tefik, ARAS Erhan, ARAS Refik, ASLAN Oktay, ATA Reşit, ATAY Ertan, ATAYLAN H. Zafer, AVCI İnal, AYDIN Naci AYTEMİZ İsmail, AYYACI M.Ali, BAHÇEVAN Mecit, BALER F.Mehmet, BALKAN Özçelik, BALKANCI Hızır, BALTO H.Doğan, BARIM Besalet, BASMACI N. Ekrem, BAŞDOĞAN Orhan, BAYSAL Mevlüt, BİNBAUY Salih, BUDA A. Natık, BULUTOĞLU Atalay, BUKEY Orhan, BUYUK FIRAT Doğan, CAMCIOĞLU Ziya, CETER Mahir, CIMİLLİ Yaşar, CURE Mustafa, ÇATBAŞ Uğur, ÇEHRELİ Faruk, CETİN Musa, ÇEVİK Üstün, ÇİLİNGİROĞLU Kutluhan DAVUTOĞLU Mehmet, DİNGİLOĞLU Şükrü, DOĞAN BEY Nurettin, DURSUN Refik, ECE Mehmet, EKŞİ Sefer, ELLIALTI Adnan, ERBAŞ Mustafa, ERBİN Muzaffer, EREM İhan, EREZ E. Yalın, ERKÖSE Emin, ERTAN Tulga, FUNDA Nevzat, GAZİOĞLU Ömer, GAZİOĞLU Şaban, GİDEL Adnan, GÖKBAYRAK S. Şemseddin, GÜLTEKİN Sırrı, GÜLÜM Kemal, GÜNGÖR M. Fevzi, GÜNGÖR Veli, GÜRKAYNAK Dinç, HAZNEDAR Haldun, KALKAVAN Ziya, KALSIN M. Zihni, KAMUT Recep, KANTUR Cemil, KARA Mustafa, KARAFAKILI Ahmet, KARAKULLUKÇU İzzet, KAYA Asur, KAYHA Tarık, KAZANCI H. Hamdi, KEÇELİ İ.Hakkı, KEÇELİ M. Nail, KEKÇİ Güngör, KESENCİ Sırrı, KEÇ Rıfkı, KOLAT Osman, KOPUZ Asım, KOPUZ Mustafa, KÖKEN Fahrettin, KÖSEM İbrahim, KULAKSIZOĞLU Can, KURDOĞLU Celalettin, KURUOĞLU Selami, KUŞÇULU İbrahim, KUŞÇULU Nuh, KUŞIN Abdulkadir, KUTLU Selahattin, KUÇUK-DEVECİ Mehmet, MANGUP Şevki, MERCAN Hüseyin, MIDİLLİLİ Akgün, ONGER Raif, ÖKTEM Naci, ÖZDİLEK Turgut, ÖZER Mustafa, ÖZGÖREN Adnan, ÖZGÜL Ömer Lütfü, ÖZGÜL Vedat, ÖZGÜNAY Derviş, ÖZİÇ Kenan, ÖZKALELİ Şakir, ÖZKÜÇÜK Mehmet, ÖZLER Muhittin, ÖZTAŞ H. Ali, ÖZTEKİN Basri, ÖZTEMİR Cemzi, ÖZUSLU Muharrem, PABUÇCUOĞLU Hasan, PARKER A. Nihat, PEKER M. Şevki, PETKOV Grigor, RAŞİH Öney, SAKARYA A. Remzi, SARAL Ali, SARAL Metin, SEZER Hüseyin, SİLİVRİLİ Aydın, SOYDAN İsa, SÖNMEZ Namık SUCUOĞLU Mahmut, SUNOL Refik, SUREL Necmi, SAHİN Kemal, ŞAHİN Muammer, ŞAHİN Rüştü, ŞEKERCI Mehmet, ŞİŞMAN Mehmet, TABAK Necati, TABAK Seza, TACIR Alaattin, TACIROĞLU A. Zafer, TAÇKIN Erdem, TAMER Sabahattin, TAVİL F. Elçin, TAVİLOĞLU Enver, TETİK Sabahattin, TIRYAKIOĞLU Tefik, TOMBAK Hamdi, TORUNOĞLU Doğan, UÇAR Dündar, ULAGAY Neziha, ULUÇAY Ahmet, ULUG Tunç, ULUOĞLU Azem, ULUSOY Cemal, UMUR Celal, URAS Ceyhan, ÜNAL Yaşar, YALCINKAYA Turgut, YALGIN Kamil, YARAR Kemal, YELKENCIOĞLU Uğurman, YILMAZTÜRK M. Ugurlu, YUMAK Sabri

(Not: Yukarıdaki isimler soyadı göre alfabetik sırayla yazılmıştır.)

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE ÖZEL SEKTÖR

1882 yılında kurulan İstanbul Ticaret Odası, yüz yıllık faaliyetleri içinde yalnız İstanbul'da ticaretle iştigal eden tüccarın dayanışmasını sağlamakla yetinmemiş, aynı zamanda Türkiye ekonomisinin gelişmesine dolaylı ve dolaysız yardımlarda bulunmak suretiyle etkin bir rol oynamıştır.

Aslında Osmanlı İmparatorluğu döneminde "payitaht"ın yani İstanbul'un, ülke ekonomisinde büyük bir ağırlık taşıdığı biliniyor. Yüz yıl önce ülkede, tümünün İstanbul ve civarında bulunduğu bazı askeri fabrikalar (postal ve battaniye fabrikaları gibi) dışında, herhangi bir sanayi faaliyet mevcut değildi. Nitekim İmparatorluk içinde 1913 yılında yapılan ilk sanayi tahririnde bile sadece 252 müessese tespit edilebilmiş ve bu kuruluşların büyük çoğunluğunun İstanbul ve civarında faaliyette bulunduğu görülmüştür... Bununla beraber İstanbul Ticaret Odası, daha o tarihten itibaren tüccar ve sanayicinin çalışmalarına yardımcı olma görevini yüklenmiş, her türlü mesleki ve sosyal faaliyetlerine yardımcı olmuş, hatta tâ 1884 yılında yayınlamaya başladığı "Dersaadet Ticaret Odası Gazetesi" ile, tüm ticaret alemine 98 yıldan beri uyarıcı hizmetlerini sürdürmeyi başarmıştır.

Cumhuriyetin kurulması ile Türkiye'nin ekonomik kalkınmasında özel sektörün yine baş rolü oynadığını görüyoruz. Esasen 1923 yılında İzmir'de toplanan Birinci İktisat Kongresi de bu görevi özel kesime vermiş bulunuyordu.. Bu amaçla Türkiye Cumhuriyetinde 1927 yılında ilk Sanayi Sayımı yapılarak, önce ülkenin ekonomik durumunun bir envanteri çıkarılmış ve İstanbul Ticaret Odası 1928 yılından itibaren ülkede ilk defa fiyat indeksleri tertibini üstlenmek suretiyle, çok önemli bir hizmeti yerine getirmiştir...

Özel kesim, Türkiye ekonomisini harekete geçirmede 1923-33 döneminde oldukça başarılı olmuştur. Ancak ülkenin bu tarihe kadar yoksun bulunduğu altyapı yatırımlarını gerçekleştirmek ve özel kesime yardımcı olmak üzere, 1933 yılından itibaren devlet müdahalesine zaruret hasıl olmuştur. 1933-38 yıllarında başarılı olan bu akımın 1939-49 döneminde ağırlığını tamamen kaybetmeye başladığını görüyoruz. Nitekim 1950 yılından itibaren Türkiye'nin ekonomik kalkınmasında özel sek-

tör yine önder olma durumuna girmiş ve birçok önemli yatırımlara teşebbüs etmiştir.

İşte İstanbul'un bu aşamada her yönü ile Türkiye ekonomisinin beyni olduğunu ve Ticaret Odası'nın da bu ortamda büyük ağırlığı olan bir kuruluş olma durumunu sürdürdüğünü söyleyeceğiz.

1962 yılından itibaren plânlı ekonomi düzeyine geçilerek ülke ekonomisinin beşer yıllık plânlarla yönetilmesine başlandıktan sonra, özel sektörün zaman zaman ikinci plana atıldığına ve özel kesimden kamu kesimine kaynak aktarıldığına şahit olunmuştur. Ama, yine hür teşebbüs ruhu zedelenmemiş ve Türkiye'nin kalkınmasında özel kesim kendinden beklenen görevi başarıyla yerine getirebilmiştir.

Halen hür teşebbüs ruhuna dayalı özel sektör, sanayi ve ticari istihdamın yüzde 55'ini sağlayan ve sanayi katma değerinin yüzde 70'ini yaratan bir kesim olma durumundadır.

Dış ticarete ve özellikle ihracatta büyük ağırlık yine özel kesime aittir. Nitekim halen ülke ithalâtının % 65'i ve ihracatının % 85'i özel kesim tarafından gerçekleştirilmektedir.

1980 yılında bile toplam yurt içi tasarrufların sadece % 22'si kamu tarafından sağlandığı halde, bakiye % 78'i özel kesim tarafından gerçekleştirilmiştir. Öte yandan sabit sermaye yatırımlarının % 43'ünün özel kesim tarafından yapıldığını ve bazı üretim dallarında bu oranın % 90'ı bulunduğunu görüyoruz.

Böylece özel kesimin, doğal olarak yapısında var olan dinamizm sayesinde, ekonominin gelişmesinde en büyük rolü üstlenmiş olduğu ve bunu başarı ile sürdürdüğü görülmüştür.

Bu arada Türkiye'de faaliyette bulunan tekstil ticaret, sanayi ve ziraat odaları gibi, İstanbul Ticaret Odası da meslek ah-lâk ve tesadünü sağlayıcı faaliyetini sürdürmekte ve yüz yıllık başarılı faaliyetinin en büyük kıvancını taşımaktadır.

Bu bakımdan kuruluşunun yüzüncü yılına erişen Oda'nın değerli yöneticilerini kutluyor ve Türkiye'nin bu en "yaşlı" kuruluşunun, üyelerine olduğu kadar, ülke ekonomisine de yararlı hizmetlerini sürdürmesini temenni ediyoruz.

ilk gazetemiz:
«Dersaadet
Ticaret Odası»

Çeşitli broşür ve kitaplar
çıkartan Odamızın ilk
gazetesi iki dilde
hazırlanmıştır

Odamızın yayın faaliyetini, devamlı yayınlar ve diğer yayınlar olmak üzere iki kısımda incelemek mümkündür.

Devamlı yayın olarak, Oda Gazetesi, Oda Mecmuası, aylık "Geçim İndeksleri ve Toptan Eşya Fiyatları İndeksleri" ile Türkiye İstatistik Özetleri sayılabilir.

Diğer taraftan, gerek yıllık İş Programı ile tesbit edilen konularda, gerek bunlar dışında ihtiyaç hissedilen sahalarda yapılan etüd ve araştırmalar ile hazırlanan raporların bir kısmı kitap ve broşür halinde yayımlanmaktadır.

Devamlı yayınlarımızdan Oda Gazetesi, İstanbul Ticaret ve Sanayi Oda'sının kuruluşundan iki yıl sonra 1884 tarihinde "Dersaadet Ticaret Odası Gazetesi" adı altında yayın hayatına başlamıştır.

Paşa tavsiyesiyle

Zamanın Ticaret Nazırı Suphi Paşanın telkin ve tavsiyesi üzerine, Türkçe- Fransızca olmak üzere iki dilde hazırlanıp, 15 günde bir çıkarılan Oda Gazetesi, 1887 yılından itibaren haftalık olarak Cumartesi günleri yayınlanmaya başlamıştır. Başlangıçta 6 sahife olarak çıkarılan gazete, daha sonra 8 sahife olmuş ve 1912'ye kadar muntazaman yayınlanmaya devam etmiştir. Bu tarihten sonra, savaşlar nedeniyle yayın kesintili olarak sürdürülmüştür.

1924 yılından itibaren, İstanbul Ticaret Odası Gazetesi, şekil değiştirmiş ve aylık bir mecmua haline dönüşmüş olarak görüyoruz.

Ünceleri aylık, daha sonra iki aylık devrelerde çıkan mecmua bugün üç ayda bir yayınlanmaktadır. Cumhuriyet döneminde, İstanbul Ticaret Odası Mecmuasında, yerli üretimin himâyesi, Gümrük Tarifeleri, Ticaret ve Vergi Mevzuatı gibi konularla ilgili inceleme yazılarına yer verilmiştir. Mecmuada bunlardan başka, Türkiye ve dünya konjonktürü ile ilgili ilmi yazılar, dış ticaret, endüstriyel ve tarımsal üretim, İstanbul limanından yapılan ithalât ve ihracat, ücretliler geçinme indeksi ve toptan eşya fiyatları indeksi gibi istatistik tabloları yer almaktadır.

1958 yılında, Oda Mecmuasından ayrı olarak, haftalık bir gazete yayınlanması gerektiği anlaşıldığından, 8 sahifelik bir gazete "İstanbul Ticaret" adıyla ticaret âleminin istifadesine sunulmuştur. Gazete bugüne kadar birkaç kere şekil değiştirmiş, 1978'den itibaren renkli ve ofset tekniği ile basılmaya başlanmıştır.

Gazetemiz, okuyucularına, özellikle dünyanın iktisadi sorunları hakkında bilgi vermede, iktisadi hayatımızın güncel konularına eğilmekte, iç ve dış piyasa hareketlerini duyurmakta, diğer taraftan deniz ticareti başta olmak üzere, iç ve dış ticaret, tarım, nakliyat, küçük sanayi gibi çeşitli sahalarda geliştirici tedbirlerin alınması ve köstekleyici hükümlerin önlenmesi ile ilgili Oda'mız görüş ve faaliyetlerini yansıtmaktadır.

Aylık faaliyet

Odamızın diğer bir periyodik yayını da, aylık "Geçim İndeksleri ve Toptan Eşya Fiyatları İndeksleri" olup 1929'dan beri çıkarılmaktadır. Geniş bir ilgi toplayan her iki indeks de, 1958 ve 1963 esaslı olarak ve ayrıca zincirleme indeks halinde her ay yayınlanmaktadır.

Bunlardan başka, her yıl Odamız tarafından, resmi istatistiklerden yararlanılarak, İngilizce ve Türkçe olmak üzere "İstatistik Rakamları ile Türkiye Ekonomisi" hazırlanmakta ve broşür halinde yayınlanmaktadır.

Aytaç Barkot
Kütüphane ve Dokümantasyon
Müdürü

Ticaret hayatımıza
etkinlik...
ticaret adamımıza
saygınlık kazandıran
İstanbul Ticaret Odası'nın
100.Kuruluş Yılı'nı
en içten dileklerle
kutlarız.

YAPI ve KREDİ BANKASI

Akbank yanınızda...

Mevduat sahibinin yanında:

En kısa vadede, yasal
en yüksek gelir, % 100 güvence.

Emeklinin yanında:

Emekli yurttaşlara Akbank güvenceli
yasal en yüksek gelir.

İşçinin yanında:

Yurt dışındaki vatandaşlarımızın
1 Markını bir yılda 83 TL'na
yükselten tasarruf imkanı.

İhracatçının yanında:

% 27 faizle ihracatçıya ucuz kredi.

Üreticinin yanında:

% 22 faizle üreticiye ucuz tarım kredisi.

Güvence Akbank'tır...

**Akbank'a danışmadan
paranıza yön vermeyin**

AKBANK
güveninizin eseri

1970'li yıllardan sonra dış ticaret hacmi hızla arttı

Son yüzyıllık dönem içinde (1881-1980) Türk ekonomisinde dış ticaret gelişmelerini iki bölüme ayırarak incelemek gerekir. Birinci bölüm, 1881 yılından Birinci Dünya Savaşı'nın patlak verdiği 1914 yılına kadar olan dönem kapsamaktadır. Osmanlı Devleti'nin bu döneme ilişkin dış ticaret verileri Tablo I'de verilmiştir.

1881-1914 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin dış ticareti devamlı olarak açık vermiştir. Aslında, sanayileşme seviyesi açısından kendisinden oldukça ileride bulunan Batı devletleri ile ticaret yapan ve tarıma dayalı bir ekonomik yapıya sahip olan Osmanlı Devleti'nin dış ticaretindeki bu olumsuz gelişmeyi normal karşılamak gerekir.

İncelenen dönemde Osmanlı Devleti'nin başlıca ihracat maddeleri arasında birinci sırada tütün gelmektedir. Bu ürünü, sırasıyla üzüm, ham ipek, fındık, pamuk, arpa, tiftik, ipek kozası, afyon ve incir gibi diğer tarım ürünleri izlemektedir. İthalat ise büyük ölçüde gıda ve giyim kalemlerinden oluşmaktadır. Bu iki kalemler, toplam ithalatın yüzde 65-69'unu meydana getirirken yatırım maddelerinin payı ise ancak yüzde 9 ile yüzde 10'dur.

ile ödendiği bir dönemde bu ölçüde ortaya çıkan açığın açıklanmasını yapmanın mümkün olmadığını ve dış ticaret istatistiklerinde aksayan bir tarafın bulunabileceğini ifade etmektedir. Aslında dış ticaret açığı rakamlarda gösterildiği kadar değildir. Çünkü, ihracat fiyatları dış ticaret istatistiklerine olduğundan çok daha düşük olarak yansımış, ithalat fiyatları da navlun ve sigorta giderleri dolayısıyla istatistiklere geçmiştir. Eldem, gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra gerçek dış ticaret açığının 1907-1908 mali yılında 607 milyon 1909-1910 mali yılında 664 milyon, 1913-1914 mali yılında ise 819 milyon kuruş olduğunu belirtmektedir. A. Biliotti'nin Osmanlı Devleti'nin dış ticaretinin resmi istatistiklerde görüldüğünün aksine çok fazla açık vermediğini hatta iyi mahsul yıllarında dış ticaret dengesinin sağlandığını iddia etmesine rağmen ger-

Doç. Dr.
S. Ridvan
KARLUK
Eskişehir İ.T.İ.A.
Ekonomi Fakültesi

tamamlamaya fırsat bulamadan serbest dış ticarete en ileri bir şekilde açılmıştır. İngiltere'yle imzalanan ve "ilelebet mer'i ve müteber" olan bu anlaşma hükümlerinden daha sonraları diğer sanayileşmiş Batı ülkeleri de yararlanmaya başlamış ve böylece Osmanlı Devleti Batı'nın açık pazarı durumuna gelmiştir. Bu durumu büyük önder Atatürk şu şekilde açıklamaktadır: "Tanzimatın açtığı serbest ticaret devri Avrupa rekabetine karşı kendisini müdafaa edemeyen iktisadiyatımızı bir de iktisadi kapitülasyon zincirlerine bağladı".

Osmanlı Devletinde dış ticaret, izlenen son derece liberal ticaret politikasına rağmen yine de çok fazla açık vermemiştir. Sanayileşme hamlelerine İngiltere'den sonra başlamış olan bugünün kalkınmış ve sanayileşmiş ülkeleri arasında yer alan ABD, Japonya, Rusya ve Almanya uzun bir süre yüksek gümrük tarifeleri ile "Yavru sanayilerini" (infant industries) koruduktan sonra liberal dış ticaret politikaları izlemeye başlamışlardır.

Osmanlı Devleti ise böyle bir politikayı maalesef uygulamamıştır. Türk ekonomisinde Cumhuriyet döneminde dış ticaret gelişmelerinde meydana gelen değişimlere ilişkin veriler Tablo II'de verilmiştir.

1923-1980 yıllarını kapsayan Cumhuriyet döneminde Türkiye'nin dış ticaret hacminde genel eğilim olarak bir artış gözlenmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında dış ticaret hacmindeki gelişim nisbeten yavaş olmuştur, fakat özellikle 1970'li yıllardan sonra dış ticaret hacminde süratli bir artış meydana gelmiştir.

1963 yılında planlı dönemde birlikte dış ticaret hacminde önemli bir artış görülmüştür. Bu artış ilk iki plan döneminde nisbeten daha az, Üçüncü Beş Yıllık Plan döneminde ise daha fazladır. Dış ticaret hacminin planlı dönemdeki artışında hiç şüphesiz planlı kalkınmanın gerektirdiği yatırımları gerçekleştirme için ithalatın süratli bir şekilde gelişmesinin büyük etkisi vardır.

Türkiye'nin dış ticaret hacmi içinde ithalatın payı

Cumhuriyetin ilk yıllarında oldukça yüksek seviyededir. Mesela 1923 yılında dış ticaret hacmi içinde ithalatın payı yüzde 63.11 gibi oldukça yüksek bir oran oluşmaktadır. İthalatın dış ticaret hacmi içindeki bu yüksek payı, 1929 dünya ekonomik krizine kadar devam etmiştir. 1929 krizi ile birlikte Türkiye ithalatındaki gerileme dış ticaret hacmi içinde ithalat oranının düşmesine sebep olmuştur. Dış ticaret hacmi içinde ithalatın payı, 1947 yılına kadar (1938 yılı dışında) yüzde 50'nin altında kalmıştır. Bu tarihten sonra dış ticaret hacminde ithalatın payı giderek artmış ve özellik-

le planlı dönemde ortalama oran yüzde 60'ın üzerinde bir seyir izlemiştir.

İHRACATTA DÜŞME
Dış ticaret hacmi içinde ihracat, Türkiye'de Cumhuriyet dönemi boyunca genel olarak düşme eğilimindedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından 1929 dünya krizine gelinceye kadar ihracat, dış ticaret hacmi içinde yarıdan daha az bir değere sahip iken bu yıldan sonra hızla artarak 1946'da dış ticaret hacminin yüzde 64.35'ine ulaşmıştır. 1930-1946 dönemi, Türkiye ekonomisi tarihinde ihracatın ithalata aştığı tek dönem olmuştur. Bu dönemde dünya konjonktüründe meydana gelen dalgalanmalar ve Türkiye'nin bundan yararlanmasında II'nci Dünya Savaşı sebebiyle Batılı ülkelerden

gümrük tarifeleri ile iç piyasayı dış rekabetten koruma imkanlarından yoksun bulunulmuştur. Çünkü Lozan Anlaşması ile Türkiye 1929 yılına gelinceye kadar gümrük tarifelerini yükseltme hakkından yoksun bırakılmıştır. Bu nedenle, yüksek oranlı gümrük tarife cetveli yürürlüğe girmeden önce ithalatçılar mümkün olduğu kadar hızlı ithalat yapmak istemişler ve bu yüzden ithalatta 1929 yılına gelinceye kadar suni bir artış meydana gelmiştir. Bu durum karşısında 1930 yılında Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu çıkarılmış, koruyucu tarife 1929 yılında yürürlüğe konulmuş ve ithalatı kısıtlayıcı diğer tedbirler alınmıştır. Böylece 1930 yılından itibaren 1938 yılı dışında 1946'ya gelinceye kadar Türkiye ekonomisinde dış ticaret fazla vermiştir. 1946 yılı Cumhuriyet tarihinde ticaret dengesinin fazla verdiği son yıl olmuş ve bundan sonra Türkiye'nin dış ticaret dengesi devamlı olarak aleyhe bir gelişim göstermiştir. Türkiye'de 1930-1946 döneminde görülen dış ticaret fazlalığı, aslında sağlıklı bir fazla değildir. Çünkü bu dönemde-

TABLO II

Cumhuriyet Döneminde Dış Ticaret Değerleri (Bin Dolar)

Yıllar	Dış Tic. Hac. İc. (%)		İhracat		İthalat			
	İthalat	İhracat	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat		
1923	86.871.5	50.789.7	56.031.8	171.04	58.46	137.661.2	36.89	63.11
1924	100.462.4	82.434.6	-18.027.8	121.87	82.05	182.897.0	45.07	54.93
1925	128.925.8	102.699.6	-26.253.2	125.56	79.64	231.625.4	44.33	55.67
1926	121.411.1	96.437.2	-24.973.9	125.90	79.43	217.848.3	44.26	55.74
1927	107.751.8	80.748.8	-27.003.0	133.44	74.94	188.500.6	42.84	57.16
1928	113.710.3	88.278.3	-25.432.0	128.81	77.63	201.988.6	43.70	56.30
1929	123.558.0	74.827.2	-48.730.8	165.72	60.56	198.385.2	37.72	62.28
1930	69.540.3	71.880.1	+1.839.8	97.42	102.65	140.920.4	50.65	49.35
1931	59.934.5	60.225.6	+291.1	99.52	100.49	120.160.1	50.12	49.88
1932	40.717.8	47.971.1	+7.253.3	84.88	117.81	88.688.9	54.09	45.91
1933	45.091.4	58.065.2	+12.973.8	77.66	128.77	103.156.6	56.28	43.72
1934	68.760.8	73.006.7	+4.245.9	94.18	106.17	141.767.5	51.50	48.50
1935	70.635.0	76.231.5	+5.596.5	92.66	107.92	146.866.5	51.90	48.10
1936	73.618.8	93.669.5	+20.050.7	78.59	127.24	167.288.3	55.99	44.01
1937	90.539.9	109.224.7	+18.684.8	82.89	120.64	199.764.6	54.68	45.32
1938	118.899.1	115.012.7	-3.886.4	103.37	96.73	233.917.8	49.17	50.83
1939	92.497.6	99.647.2	+7.149.6	92.83	107.73	192.144.8	51.86	48.14
1940	50.034.6	80.904.0	+30.870.3	61.84	161.70	130.939.5	61.79	38.21
1941	55.348.9	91.056.3	+35.707.4	60.79	164.51	146.401.2	62.19	37.81
1942	12.878.8	125.115.8	+113.237.0	89.50	117.72	238.994.1	52.77	47.23
1943	155.340.2	167.845.5	+12.505.3	78.96	126.65	352.074.7	55.88	44.12
1944	126.230.1	177.952.4	+51.722.3	70.98	140.97	304.182.5	58.50	41.50
1945	96.969.0	168.264.5	+71.295.5	57.62	175.52	265.233.5	63.44	36.56
1946	118.888.5	214.579.8	+95.691.3	55.41	180.48	333.468.3	64.35	35.65
1947	244.644.0	223.301.4	-21.342.6	109.56	91.28	467.445.4	47.72	52.28
1948	275.053.0	196.799.4	-78.253.6	139.76	71.55	471.852.4	41.71	58.29
1949	290.220.1	247.925.1	-42.295.0	117.11	85.39	538.045.2	46.06	53.94
1950	285.664.0	263.423.8	-22.240.2	108.44	92.21	549.087.8	47.97	52.03
1951	402.055.6	214.018.9	-188.036.7	128.02	78.11	716.167.5	43.86	56.14
1952	55.919.7	362.913.7	+306.994.0	153.18	65.28	918.833.4	39.49	60.51
1953	532.533.1	396.061.2	-136.471.9	134.45	74.57	928.594.3	42.65	57.35
1954	478.558.4	334.923.8	-143.634.6	142.83	70.01	813.282.2	41.18	58.82
1955	497.637.0	313.346.5	-184.290.5	158.81	62.97	810.983.5	38.64	61.36
1956	407.340.2	304.989.9	-102.350.3	133.56	74.87	712.330.1	42.81	57.19
1957	397.125.2	345.217.0	-51.908.2	115.03	86.93	742.342.2	46.51	53.49
1958	315.098.2	247.235.0	-67.863.2	127.45	78.46	567.332.2	43.96	56.04
1959	469.982.0	353.798.6	-116.183.4	132.83	75.28	823.780.6	42.95	57.05
1960	468.185.8	320.730.3	-147.455.5	145.97	68.50	788.916.1	40.65	59.35
1961	507.404.5	346.739.9	-160.664.6	146.28	68.36	853.944.4	40.60	59.40
1962	619.447.1	381.197.5	-238.249.6	162.50	61.54	1.000.644.5	38.09	61.91
1963	687.616.2	368.086.8	-319.529.4	186.80	53.53	1.055.703.0	34.86	65.14
1964	537.396.8	410.771.3	-126.625.5	130.83	76.44	948.168.1	43.32	56.68
1965	571.952.9	463.738.1	-108.214.8	125.33	81.07	1.035.691.0	44.77	55.23
1966	718.269.2	490.507.4	-227.761.8	146.43	68.29	1.208.777.0	40.58	59.42
1967	684.668.9	522.334.5	-162.334.4	131.08	76.29	1.207.003.0	43.28	56.72
1968	763.663.2	496.419.0	-267.244.2	153.83	65.00	1.260.082.2	39.40	60.60
1969	801.235.4	536.833.6	-264.401.8	149.25	67.00	1.338.069.0	40.12	59.88
1970	947.505.0	588.476.2	-359.028.8	161.03	62.10	1.536.081.2	38.31	61.69
1971	1.170.841.4	676.601.6	-494.239.8	173.05	57.79	1.847.443.0	36.62	63.38
1972	1.562.554.0	884.968.7	-677.585.3	176.57	56.64	2.447.522.7	36.16	63.84
1973	2.086.214.7	1.317.082.9	-769.131.8	158.40	63.13	3.403.297.6	38.70	61.30
1974	3.777.558.9	1.532.181.6	-2.245.377.3	246.55	40.56	5.309.740.5	28.86	71.14
1975	4.738.557.9	1.401.075.2	-3.337.482.7	338.20	29.56	6.139.633.1	22.82	77.18
1976	5.128.646.8	1.960.214.3	-3.168.432.5	261.64	38.22	7.088.861.0	27.65	72.35
1977	5.796.278.0	1.753.026.0	-4.043.252.0	330.64	30.24	7.549.304.0	23.22	76.78
1978	4.599.000.0	2.288.200.0	-2.310.800.0	201.00	49.74	6.887.200.0	33.22	66.78
1979	5.069.400.0	2.261.200.0	-2.808.200.0	224.19	44.60	7.330.600.0	30.84	69.16
1980	7.667.300.0	2.910.100.0	-4.757.200.0	262.65	37.95	10.577.400.0	27.51	72.49

yaşanan ithalattaki düşme, dış ticaret hacmi içinde ihracatın nisbi payını giderek azaltmıştır.

Türkiye'de Cumhuriyet döneminde dış ticaret, aynen Osmanlı Devleti'nde olduğu gibi 1930-1946 dönemi (1938 yılı hariç) dışında devamlı açık vermiştir. Aslında, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde dış ticaretin açık vermesi tabiidir. Çünkü bu ülkeler, hızlı kalkınmanın gereği olarak yabancı ülkelere daha fazla yatırım ve ara malı ithal etmek zorundadırlar. Burada bütün sorun, bu açığın en kısa sürede artan ihracat gelirleri ile karşılanmamasıdır.

Türkiye'nin dış ticaret dengesinin Cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında devamlı açık vermesini başlıca iki sebebe bağlamak mümkündür. Bunlardan ilki, Cumhuriyet ile birlikte başlatılan hızlı kalkınma çabalarının gerektirdiği ithalatın artmasıdır. İkinci ise 1929 yılına kadar

ki ithalat, ülkenin gerçek ithalat talebini göstermemektedir. İthalat, ülke ihtiyacına kadar değil, izin verildiği kadar yapıldığı için sınırlı bir seviyede kalmış dolayısıyla dış ticaret fazla vermiştir.

DÖVİZ DAR BOĞAZI

Türkiye'de dış ticaret açığında 1974 yılından itibaren süratli bir sıçrayış meydana gelmiştir. Bu yılda dış ticaret açığı Cumhuriyet tarihinde ilk defa 2 milyar doları aşmış, 1977 ve 1980 yıllarında da 4 milyar doları geçerek rekor seviyeye ulaşmıştır. Dış ticarete son yıllarda görülen bu olumsuz gelişme, ödemeler bilançosuna da aynen yansımış ve ekonomik kalkınmada "döviz darboğazı"nın ortaya çıkmasına yol açarak ekonomik gelişmeyi olumsuz yönde etkilemiştir.

TABLO I

OSMANLI DEVLETİNDE DİŞ TİCARET DEĞERLERİ (Milyon krs)

Yıllar	İthalat	İhracat	Dış Ticaret Açığı	Dış Ticaret Hacmi	Tütün, tuz, vs. İhracatı
1879	2001	839	-1161	2840	.
1880	1942	876	-1066	2818	.
1881	1785	850	-935	2634	.
1882	1949	1129	-819	3078	.
1883	2019	1096	-923	3116	.
1884	1976	1239	-737	3215	.
1885	2064	1280	-784	3344	71
1886	2000	1208	-793	3208	95
1887	2070	1271	-800	3341	96
1888	2011	1129	-882	3140	85
1889	1946	1355	-591	3300	66
1890	2104	1517	-587	3621	84
1891	2291	1284	-1008	3575	88
1892	2455	1536	-919	3992	83
1893	2447	1557	-889	4004	101
1894	2411	1326	-1085	3737	115
1895	2408	1375	-1032	3783	101
1896	2058	1554	-504	3611	91
1897	2136	1543	-593	3679	116
1898	2343	1474	-869	3818	127
1899	2662	1343	-1320	4005	199
1900	2450	1559	-891	4009	155
1901	2384	1491	-894	3875	149
1902	2457	1539	-918	3996	158
1903	2303	1556	-747	3859	171
1904	2439	1754	-685	4193	178
1905	2790	1701	-1089	4491	242
1906	3137	1967	-1169	5104	155
1907	3229	1950	-1279	5179	214
1908	3476	1921	-1555	5397	222
1909	3143	1844	-1299	4897	235
1910	3474	1843	-1630	5317	294
1911	4256	2208	-2048	6464	230
1912	4506	2491	-2015	6997	319
1913	4355	2392	-1963	6747	270
1914	4184	2160	-2024	6344	265

Kaynak: Vedat Eldem, Osmanlı İmparatorluğunun İktisadi Şartları Hakkında Bir Tetkik, Ankara, 1970, s. 186

Açıklama: Bu dönemde tütün, tuz, şarap ve tömbeki gibi Dünyaya Umumiye İdaresi'nin yönetimine bağlı maddelerin ihracat değerleri gümrük istatistiklerine dahil edilmemiştir. Ayrıca, imtiyazlı olarak ithal edilen demiryolu ve fabrikalara ait tesisat ve makineler de istatistiklere dahil değildir.

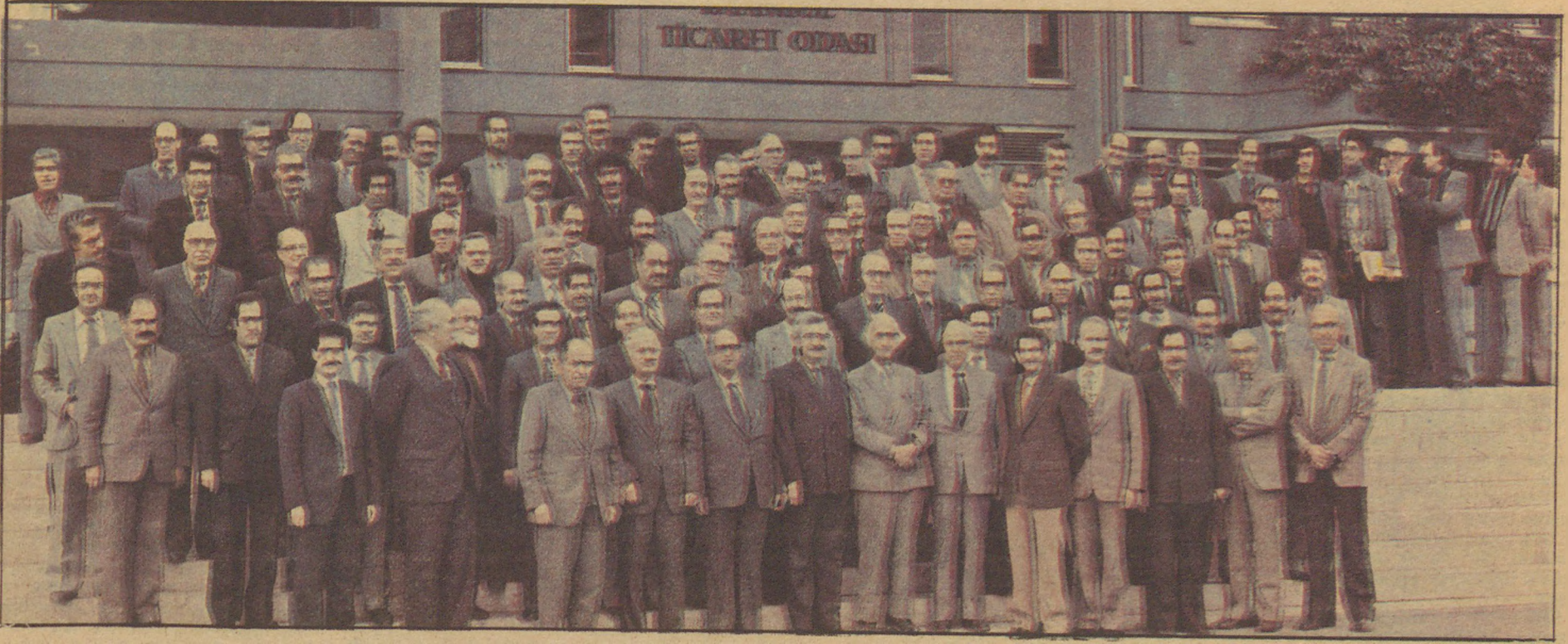
Dış pazarlarla doğrudan ilişki kurmak istediğinizde Osmanlı Bankasına geliniz...

**OSMANLI
BANKASI**

İhracat güçlü destekleri gerektirir. Eğer ihracatta daha kısa sürede daha büyük başarılar ulaşmak istiyorsanız, yalnızca Türkiye'de değil uluslararası alanlarda da güçlü, saygın bir banka ile çalışmanız gerekir. Osmanlı Bankası 119 yıllık uluslararası tecrübesiyle, dış pazarlardaki yaygın ve etkin ilişkileriyle, uzman kadrosuyla ekonomimizin ve ihracatçımızın güçlü desteğidir.

100 Yaşına basan İstanbul Ticaret Odası'nın 1982 yılında görevde olan meclis üyeleri toplu halde, İstanbul Valisi Nevzat Ayaz ile birlikte görülüyor.

İSTANBUL TİCARET ODASI'NIN TARİHÇESİ

Prof. Dr.
Erol
ZEYTİNOĞLU

XIV.. XVI. yüzyıllarda hızla gelişen ve üç kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu, Asya'da İran Körfezi'ne, Afrika'da Kuzey kıyılarından Kızıldeniz'e, Avrupa'da Balkanlardan Tuna boyundaki Avrupa ülkelerine kadar uzanmış ve Akdeniz tümüyle İmparatorluğun egemenliği altına girmişti.

Yaklaşık üç yüzyıl kadar süren ve ilk 10 padişahın güçlü yönetimleri altında geçen bu dönemde, özellikle 3 büyükler olarak bilinen Fatih, Yavuz ve Kanuni yaptıkları fetihlerle İmparatorluğa yalnızca bir "Cihan Devleti" ünvanını kazandırmakla kalmamışlar, aynı zamanda İmparatorluk ekonomisini de zirveye çıkararak hazineyi altınla doldurmuşlar ve halkı refaha kavuşturmuşlardı.

Ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun üç yüzyıl kadar süren bu üstünlüğünden sonra İmparatorluk, XVII. yüzyılda duraklama dönemine, XVIII. yüzyıl sonlarında ise savaş ve toprak kayıpları nedenleriyle gerileme dönemine girmiş ve dış borçlanmalar ile bunların kaçınılmaz bir sonucu olarak verilen ödünler birbirini izlemeye başlamıştır.

İmparatorluğun ilk dış istikrazı Kırım Savaşından sonra ve Padişah Abdülmecit (1839-1861) döneminde olmuş ve 1854 yılı istikrazını her yıl bir yenisi izlemiştir. Yalnız, Padişah Abdülaziz'in (1861-1876) saltanat sürdüğü 15 yılda 11 kez dış borçlanma yapılmış ve ödenemeyen dış borçlar ile bunların faizleri giderek büyük boyutlara ulaşmıştır. Bu olumsuz gelişme sonunda da Osmanlı İmparatorluğunu Avrupa'nın ekonomik ve hatta siyasal vesayeti altına sokan önce "Muharrem Kararnamesi" (1881 yılının Aralık ayında-Hicri 1299) sonra da "Rüsumu Sitte" (altı resim) nin tahsilatı ile görevlendirilen "Dünyu Umumiye İdaresi" (1882 yılında) kurulmuştur.

Dünyu Umumiye İdaresi, yalnızca tahakkuk ve tahsil

kendisine bırakılan vergi ve resimlerin elde edilmesiyle yetinmemiş aynı zamanda çeşitli işletmeler kurmuş veya kurulu işletmelerin yönetimini de eline geçirmiştir. Böylelikle Dünyu Umumiye İdaresi kısa bir zamanda Osmanlı İmparatorluğunun hemen hemen tüm mali kaynaklarını kontrol altına alan uluslararası bir örgüt haline dönüşmüştür.

Üzücü bir rastlantıdır ki "İSTANBUL TİCARET ODASI" da, Dünyu Umumiye İdaresi'nin kurulmuş olduğu 1882 yılında, "Cemiyeti Ticariye" adlı örgütün "Dersaadet Ticaret Odası" haline dönüştürülmesiyle resmen faaliyete başlamıştır. Ancak, İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluşu, Dünyu Umumiye İdaresi gibi devlet içinde devlet olmak ve devletin egemenlik haklarını zedelemek değil tersine batmakta olan Osmanlı İmparatorluğu ekonomisi için bir kurtuluş umudu, giderek zor duruma düşen Türk üreticisi ve Türk tüccarı için mutlu bir geleceği aydınlatan bir ışık olmuştur.

İstanbul Ticaret Odası'nın kurulmasında "Meclisi Ticaret ve Ziraat" adlı bir Meclisin kurulmasını öngören 13 Haziran 1292 (1876) tarihli kararnamenin büyük ve önemli bir rolü olmuştur. Zira, bu kararnamenin üçüncü bölümünde, diğer ülkelerde olduğu gibi, İstanbul ile diğer il ve ilçelerde en seçkin tüccarlar arasından seçilecek ve Ticaret Bakanlığınca onaylanacak kişiler tarafından "Cemiyeti Ticariye" adlı bir örgütün kurulması öngörülmüştü. Kurulması istenilen bu örgütlerin amaçları ise ticarî konularda Hükümete danışmanlık yapmak, Hükümetin bu alandaki başvurularını cevaplandırmak ve Hükümet ile tüccar arasındaki ilişkilerde yardımcı olmaktı.

Bu amaçla kurulan ilk "Ziraat ve Ticaret Cemiyeti" adını taşıyan örgüt oldukça iddialı bir tüzüğe sahip olmasına karşın, amaçları doğrultusunda olumlu bir çalışma gösterememiş ve faaliyetine son vermek zorunda kalmıştır. Bunun üzerine Ticaret Bakanlığı, ticaret ile ziraatin birbirlerinden çok farklı birer ekonomik faaliyet türü olduklarını düşünerek bunları ayrı ayrı ele almaya karar vermiş ve 11 maddelik bir tüzük hazırlayarak Avrupa'daki

ve özellikle Fransa'daki gibi bir Ticaret Odası'nın kurulabilmesi için bir yazı ile Hükümete başvurmuştur.

Hükümete gönderilen 11 maddelik tüzük ile İstanbul'da bir Ticaret Odası'nın kurulma-

sını isteyen Ticaret Bakanlığı başvurusu ise Bakanlar Kurulunda görüşülerek olumlu karşılanmış ve alınan karar bu konuya ilişkin emirleri öğrenilmek üzere Padişah II. Abdülhamid'e sunulmuştur. Yöntem gereğince Padişahın kararlarını tebliğ eden Danıştay Başkanlığı 20 Ocak 1880 (6 Sefer 1297) tarihinde Ticaret Bakanlığına bilgi vererek, Hükümet yazısı ile 11 maddelik tüzüğün Padişaha sunulduğunu ve İstanbul'da bir

İspanaklı Filiz'ler Tamamlar Sofranın Tadını Keyfini

Özenerек pişireceğiniz iki Filiz daha var: Filiz İspanaklı Spagetti ve İspanaklı Erişte.

Sofranızın keyfini tamamlayan zevkle yiyeceğiniz lezzette. İspanaklı Filizler...

filiz "Makarna budur işte"

Ticaret Odası'nın kurulabilmesi için gerekli iznin alındığını ve bu konu ile ilgili işlemlerin yapılabilmesi için İçişleri ile Dışişleri Bakanlıklarına bilgi verildiğini bildirmiştir.

İstanbul'da bir Ticaret Odası'nın kurulabilmesi için Padişah II. Abdülhamid'den gerekli iznin alınmış olmasına karşın, önce bir hazırlık döneminin geçirilmesine gereksinime duyulmuş ve bu konuda hazırlık yapmak amacıyla "Cemiyeti Ticariye" adı altında bir örgüt oluşturulmuştur.

21 Nisan 1880 tarihine rastlayan Çarşamba günü saat 10'da yapılan bir törenle resmen faaliyete geçen Cemiyeti Ticariye, 14 Ocak 1882 tarihinde yapılan ikinci bir törenle "İstanbul Ticaret Odası" (Dersaadet Ticaret Odası) haline dönüşüncüye kadar ticari konularda bir Oda gibi hizmet görmüş ve Hükümet ile tüccar arasında mesleki ilişkilerde aracılık yapmıştır.

Cemiyetin çalışmalarında "Oda" ve "Cemiyet" kelimeleri sık sık birbirlerinin yerine kullanılmıştır. Bu nedenle de önce Cemiyeti Ticariyenin sonra da İstanbul Ticaret Odası'nın ilk başkanı olan "Aristaki Azaryan" İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluş tarihini Cemiyetin faaliyete geçtiği 21 Nisan 1880 olarak kabul etmiştir. Ancak, daha sonra, Oda Tüzüğü'nün hazırlanıp onaylanmasından sonra yapılan bir törenle, Cemiyetin Oda haline dönüştürüldüğü 14 Ocak 1882 İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir.

Aristaki Azaryan Başkanlığında faaliyete geçen Cemiyeti Ticariye üyeleri öncelikle Oda Tüzüğü'nün hazırlanmasına gereksinime duymuşlar ve bu amaçla Jorj Sivastopolu, Corcaki Kazanova, Sinekerim Manokyan, Zaharya Hocopulo, Dikran Karagözyan, Silven Mil ve Er Ali-zade Ahmet'ten oluşan bir komisyon kurulmasını kararlaştırmışlardır.

Ticaret Cemiyeti üyeleri, Cemiyetin kuruluş tarihinden Oda haline dönüştüğü 14 Ocak 1882 tarihine kadar 10 kez toplanmışlar ve Jorj Sivastopolu'nun başkanlığındaki komisyonun hazırladığı Oda Tüzüğü'nü gözden geçirmişlerdir.

Oda Tüzüğü, Cemiyetin 21 Eylül 1881 Pazartesi günü yaptığı toplantısında, Tüzük ile Ticaret Bakanlığına yapılacak başvuru yazısı ise Cemiyetin 22 Ekim 1881 Perşembe günü yaptığı toplantısında kabul edilerek, Tüzük ve başvuru yazısı için Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir. Gönderilen Tüzükün ilgili yerlerce uygun bulunarak onaylandığı haberi ise Cemiyetin 15 Aralık 1881 Perşembe günü yapılan toplantısında Cemiyet Başkanı Aristaki Azaryan tarafından açıklanmış ve onay ile ilgili Bakanlığın 9 Aralık 1881 tarihli yazısı okunmuştur.

Bakanlık onayının alınmasından sonra 29 Aralık 1881 tarihinde bir toplantı daha yapan Ticaret Cemiyeti üyeleri "İstanbul Ticaret Odası"nın 14 Ocak 1882 tarihinde yapılacak bir törenle resmen faaliyete geçmesine karar vermişlerdir.

Alınan bu karar, toplantı tutanağında aynen şu biçimde yer almıştır:

"Odanın içtima atisinin bin sekiz yüz seksen iki senesi Kânunusaniî rumisinin ikisine tesadüf eden Cumartesi günü icra olunmasına ve yevmi mezkurun Oda'nın vezaiî ifaya meb'de itihaz olunmasına karar verilmiştir."

Bu toplantıda ayrıca şu kararlar da alınmıştır:

- İstanbul Ticaret Odası faaliyete geçinceye kadar Cemiyet toplantılarının Ticaret Bakanlı-

İstanbul Ticaret Odası personeli oda binası önünde İstanbul Valisi Nevzat Ayaz ile birlikte toplu halde

ğında yapılması.

- Müdürlük ve Sekreterlik işlerini görmekle İspiraki Efendinin görevlendirilmesi ve kendisine 15 lira maaş bağlanması,

- Anghelli Efendi'nin 5 lira maaşla odaya hademe olarak alınması ve kendisine, üzerinde Türkçe ve Fransızca Ticaret Odası yazısı bulunan resmi bir elbise alabilmesi için 5 lira verilmesi,

- Ermenice ve diğer yabancı dilleri bilen bir katip alınması hususunun gelecek toplantılarda görüşülmesi,

- Ticaret ve Ziraat Bakanlığı Başkâtibi Şevki Beyin Bakanlıktaki görevi dışında geçici olarak Oda'da görevlendirilmesi,

- Oda faaliyete geçinceye kadar cemiyet toplantılarının haftada bir gün Perşembe ve Cumartesi günleri münavebe ile yapılması.

Ticaret Odası'nın açılışına hazırlık yapmak ve bu amaçla mefruşat ve bazı büro malzemeleri almak üzere Cemiyet Başkanı Azaryan tarafından Cemiyet muhasibi A. Benzona'ya iki defada yüzer liradan ikiyüz lira borç olarak verilmiş ve gerekli alımların yapılması ile üyelerden Corcaki Kazanova ve S. Manokyan görevlendirilmiştir. Ayrıca ilk "Ticaret Odası İç Yönetmeliği" Fransız, Rus, Ermeni ve Yahudi dillerine tercüme edilerek basılmış ve üyelere dağıtılmıştır.

Ticaret Cemiyeti üyeleri bir toplantı daha yaparak 14 Ocak 1882 tarihinde resmen faaliyete geçecek olan "İstanbul Ticaret Odası"nın açılış töreninin kendi binasında yapılmasını ve bu binanın tüccarların yoğun bir biçimde buldukları bir mahalde olmasını kararlaştırmışlardır.

Bu karar üzerine yapılan çalışmalardan sonra İstanbul Ticaret Odası'nın Galata'da Haliç kıyısındaki Mehmet Ali Paşa hanının 12 numaralı dairesinde faaliyete geçmesi ve açılış töreninin burada yapılması uygun bulunmuş ve söz konusu yer aylığı 12,5 liradan kiralanmıştır.

Alınan karara uygun olarak, hazırlıklar hızla tamamlanmış ve İstanbul Ticaret Odası 14 Ocak 1882 tarihinde Mehmet Ali Paşa handakı yerinde saat 13.30 da yapılan sade bir törenle resmen açılmıştır.

Dönemin Ticaret ve Ziraat Bakanı Raif Efendinin de hazır bulunduğu ve bir konuşma yaptığı açılış törenine katılan cemiyet üyeleri şunlardır:

Birinci Başkan: Aristaki Azaryan
İkinci Başkan: Süleyman
Üyeler: Sinekerim Manokyan

Paspalli Dimitraki
Paşa-Zade Ahmet
Er Ali-Zade Ahmet
Şerif Ali
Ferit Bey
Ağa-Zade Ahmet
D. Gümüşgerdan
A. Benzono
Şerupe Gülbekian
Jorj Sivastopolu
Silven Mil
J.W. Withall
Spiraki

İstanbul Ticaret Odası'nın 14 Ocak 1882 tarihinde resmen faaliyete geçmesinden sonra tüccarların Odaya kayıt olmaları, tüccar sınıflarının saptanması ve tüccarlara yapılacak hizmetlerden alınacak gelir miktarlarının belirlenmesi, gibi konulara öncelik verilmiş ve bu işlemleri gereği biçimde yapabilmek için Oda'nın iç örgütlenmesine önem gösterilmiştir.

İlk kuruluş döneminde Oda faaliyetleri Oda Başkanı, "Azaryan" Oda İkinci Başkanı, "Süleyman", 2 müşavir "S. Manokyan" ile "Kazanova" Genel Sekreter, "İspiyaki" Sekreter "Gabriyel Kirazeryan" ve Odacı "Angeli"den oluşan 8 kişilik bir kadro tarafından yürütülmüş, Ticaret Müdüriyeti Genel Sekreteri Şevki Bey ise geçici olarak istihdam edilmiş ve kendisine 15 lira aylık ödenmiştir. Ancak, çalışmalarını beğenilmeyen Odacı Angeli'nin işine bir süre son verilmiştir.

Oda tarafından yapılacak hizmetlerden alınacak harçlar Oda'nın 2 Şubat 1882 tarihli toplantısında şu biçimde saptanmıştır:

	Kuruş
Kefalet senedi tasdiki	40
Eşya, meskukât ve eşham fiatlarına dair şehadetnamelerin tasdiki	50
Mukavelelerin kaydı:	
Bin liraya kadar	50
Binden beş bine kadar	100

Beş binden on bine kadar	200
On binden yirmi bine kadar	300
Fazlası için	500

TÜCCAR DEFTERLERİNİN TASDİKİ İÇİN

	Kuruş	Para
İki yüz sahifeye 25 kadar olan defterlerin tasdiki için		
Bundan fazlası için her sahifesinden		5
İstita ve evrak sairenin kaydı için	5	
Pasaport istihsalı için verilecek		
İlmühaberlerden	20	
Tüccar imzası tasdiki için	25	

Kefalet tasdikleri karşılığında Oda'nın alması gereken harç miktarı ise işin önemi nedeniyle "Devlet Şurası" tarafından saptanmış ve düzenlenen tablo Oda'ya gönderilerek aynen uygulanması istenilmiştir.

İstanbul Ticaret Odası'nın ilk kuruluş yılı olan 1882 yılında Oda'ya 250 tüccar kayıt olmuş, tüccarlara ait 550 iş sonuçlandırılmış, 42 toplantı yapılmış, 107 rapor yazılmış, İstanbul Belediyesi ile Askeri Levazım Dairesine 440 fiyat cetveli gönderilmiştir. Ancak ilk kuruluş yılı olan 1882 yılında Oda gelirleri Oda giderlerini karşılayamamış ve izleyen yıla 537.5 lira borç devredilmiştir. Oda gelirlerinin karşılamadığı Oda giderleri, Oda Başkanı "Azaryan" efendiden 500 lira borç alınarak karşılanmış, devreden borcun 37,5 lirası ise ödenemeyen 3 aylık kiradan doğmuştur.

İstanbul Ticaret Odası'nın ilk faaliyet yılı olan 1882 de yaptığı çalışmaları konu başlıklarına göre şöyle özetleyebilmek mümkündür:

- Bartın limanının temizlenmesi ve etrafına rıhtım inşaatı,
- Deniz ticaretinin ve filonun geliştirilmesi,
- Kaptanların eğitimi ve bu amaçla deniz ticaret okullarının açılması,
- Veritas bürosu (Gemi tasnif bürosu'nun kurulması),

- Bulgaristan ve Sırbistan'a gönderilmek üzere Selanik limanına getirilen ticari mallardan transit vergisi alınması,
- Vergi memurlarından şikayet,

- Ticari eğitim yapan okulların açılması,
- İstanbul dışındaki illerde ve ilçelerde Ticaret Odalarının açılması,
- Ticaret ve Zahire Borsasının kurulması,
- Sımsarlarla ilgili bir Yönetmelik hazırlanması,

Ticaret Odası'nın resmen kurulmasından sonra hazırladığı ilk yönetmelik "Tellallar Yönetmeliği" olmuştur. Söz konusu yönetmelik Oda İkinci Başkanı "Süleyman" bey ile üyelerden "Zaharya Hocopulo", "Şerupe Gülbekyan" ve "Vasilaki Sivacı" tarafından oluşan bir komisyonda hazırlanmış ve 1882 yılının Eylül ayı içinde onaylanmak üzere Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir.

İstanbul Ticaret Odası'nın tellallarla ilgili bir yönetmelik hazırlanmasının başlıca amacı, hem tellal ve sımsarların faaliyetlerini daha iyi bir hukuki düzen içinde yürütebilmelerini sağlamak hem de Ticaret ve Zahire Borsası kurabilmek için ilk adımı atabilmektir. Nitekim, İstanbul Ticaret Odası'nın tellallarla ilgili yönetmelikten beklediği amaçlar yönetmeliğin bir çok maddesinde açıkça görülmektedir.

14 Ocak 1882 Cumartesi günü dönemin Ticaret Bakanı "Raif" efendinin de hazır bulunduğu bir törenle "Cemiyeti Ticariye"den "Dersaadet Ticaret Odası" haline dönüşen İstanbul Ticaret Odası'nın ilk bir kaç yılı kuruluşunu tamamlayabilme ve varlığını, gerek iş çevrelerine gerekse resmi kurumlara tanıtabilme çabaları içinde geçmiştir. Bu nedenle ki Oda'nın bu yıllarına "İlk tesis Devresi" adı verilir.

Bu dönem içinde özellikle 1884 yılı, İstanbul Ticaret Odası için faaliyetlerinin en yoğun olduğu bir yıldır.

1884 yılının en belirgin faaliyeti ise "Oda Gazetesi"nin bu yılda çıkarılmaya başlanmasıdır. 27 Ağustos 1884 tarihinde Oda'ya resmi bir yazı gönderen Ticaret Bakanı Suphi Paşa, Oda'nın bir yüzü Fransızca diğer yüzü Türkçe olan bir ekonomi gazetesi çıkarmasını ve bu konuda Bakanlığının her türlü yardıma hazır olduğunu bildirmiştir. Söz konusu yazı Oda Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve Ticaret Bakanı Suphi Paşa'nın isteği çok olumlu bulunarak Kasım 1884 tarihinde böyle bir gazetenin her onbeş günde bir yayınlanması kararlaştırılmış ve gerekli bilgilerin gazetede yayınlanabilmesi için diğer Odalar ile Rüsumat Emenatine ve Gümrüklere birer yazı gönderilerek yardımları istenilmiştir.

Kısa bir hazırlık döneminden sonra ilk Oda Gazetesi "Dersaadet Ticaret Odası Gazetesi" adı altında 24 Aralık 1884 tarihinde çıkarılmıştır. Bu gazete, 1881 yılında yayınlanmaya başlanmış olan "Ziraat Gazetesi"nden sonra ülke çapında çıkarılan ilk mesleki yayındır. On beş günde bir yayınlanan Oda gazetesi ayrıca Pazartesi günleri fiyat listesini kapsayan geniş içerikli bir "ilave" de vermiştir. Gazete ilk önceleri 6 sayfa daha sonraları 8 sayfa olarak yayınlanmıştır.

İstanbul Ticaret Odası kuruluşunun ilk yıllarında sahip olduğu olanakların çok üstünde bir çalışma gücü göstermiş ve ekonomiyi ilgilendiren pek çok konu ile yakından ilgilenmiştir.

Oda'nın ekonomiye yararlı olabilmek için izlemek istediği politika;

- Yerli sanayinin dış rekabete karşı korunması.

- Avrupa ürünlerinin yurt içinde üretimini sağlayabilmek için gerekli önlemlerin alınması, biçiminde başlıca iki amaca yönelikti.

Ancak Oda'nın izlediği bu politikayı bütünüyle ve kusursuz olarak uygulayabildiğini söylemek kuşkusuz mümkün değildir. Çünkü, amaçlanan politikayı izleyebilmeye ne Osmanlı İmparatorluğunun o dönemlerinin siyasal, ekonomik ve sosyal koşulları ne de bizzat Oda'nın yapısı ve Oda'nın yönetim biçimi elverişli idi. Örneğin, Oda'nın Yönetim Kurulunu oluşturan üyelere "Abram bin Zonanan" İtalyan, "Silven Mil" Fransız, "Jorj Si-vastopulo" ise Yunan uyrukluydular. Bu nedenledir ki, 1885 yılında İzmir Ticaret Odası'nın Oda Yönetim Kurullarında yabancı uyrukların bulunup bulunamayacağı konusundaki başvurusuna İstanbul Ticaret Odası olumlu cevap vermek zorunda kalmıştır.

İstanbul Ticaret Odası veya o zamanki adı ile "Dersaadet Ticaret Odası" kuruluşunun 6. yılında "Ticaret, Ziraat ve Nafia Nezareti'nin 27 Şubat 1304 (1888) tarihli yazısı ile "Dersaadet Ticaret, Ziraat ve Sanayi Odası" haline dönüştürülmüş ve Oda, bu tarihten itibaren tüccarları ve ticari hayatı ilgilendiren konuların yanında zirai ve sınai konularla da ilgilenmeğe başlamıştır.

Oda'nın yeterli bir örgüt düzenine sahip bulunmamasına karşın faaliyet konularının böyle genişlemesinin ve dolayısıyla adının değişmesinin en önemli nedeni, Tüzükleri yayınlandığı halde sanayi ve tarım odalarının bir türlü kurulmaması ile bu faaliyet dallarının büyük ölçüde ihmal edilmiş olmasıdır.

Ticaret, Ziraat ve Nafia Bakanı Zihni Paşanın bu isteğini olumlu karşılayan Ticaret Odası heyeti ticari konular yanında zirai ve sınai konularla da uğraşmayı ekonomik bir görev saymış ve bu konularda üyelerinin ve ilgili resmi mercilerin kendilerine yardımcı olmalarını istemiştir.

Bakan Zihni Paşa'nın 27 Şubat 1304 tarihli yazısı üzerine adı "Dersaadet Ticaret, Ziraat ve Sanayi Odası" olan Ticaret Odasının o tarihlerdeki Yönetim Kurulu üyeleri ise şunlardır:

Başkan: Azaryan
II. Başkan: Basmacı-zade Ferit
Birinci Müşavir: Corcaki
Kazanova
İkinci Müşavir: Sinekerim
Manukyan
Sandıkkâr Umumi: Jojef
Levi

Üyeler: Yeni dünya Dimtiraki, Sebaizade Süleyman, Kostantin Nikolopulo, Mehmet Abut, Telemek Teologo, Bernar Tubini, Agop Boyacıyan, Zaharya Hocopolo, Jan Anastasyadi, Şerif Ali, Corcaki Si-vastopulo, Erali-zade Hacı Ahmet, Ohanes Gümüşyan, Jan İstavro, Filipidis, Ceymiz Vital, Manuk Arslanyan, Kostaki Petridi, İstefano Dandırya.

"Dersaadet Ticaret, Ziraat ve Sanayi Odası" 1 Nisan 1305 (1889) tarihinde bir bildiri yayınlayarak Oda'nın görevlerini, görev anlayışını ve görevlerinin en tutarlı bir biçimde yapılabilmesi için üyelerinden ve ilgililerden neler beklediğini açıklamıştır.

Ticaret Odası'nın adı değişerek, "Dersaadet Ticaret ve Sanayi Odası" olması ve uğraşı konularının giderek çeşitlenerek; Mehmet Ali Paşa hanındaki yerinin yetersiz ve dar gelmesine neden olmuştur. Bu durum üzerine tüccarların yoğun olduğu aynı semtte yani Galata'da yeni bir bina aranmış ve "Loranda Hanı" (şimdiki Ün-

yon Han) bulunarak Oda 1307 (1901) yılında buraya taşınmış ve 1308 (1902) yılındaki Oda Seçimleri bu binada yapılmıştır.

Yeni yerinde çalışmalarına başlayan Oda'nın bu tarihte vurgulamaya değer en belirgin faaliyeti, 18 Eylül 1306 (1890) tarihinde imparatorluk sanayini çökmekten kurtarmak ve bu amaçla alınması gerekli önlemleri saptamak üzere Ticaret Bakanlığı bünyesinde oluşturulan bir Komisyona üç üyesinin katılmasını sağlamak olmuştur.

İstanbul Ticaret Odası 1891-1897 yılları arasında İstanbul tüccarları ile yabancı uyruklulara, edindiği deney ile daha yakından ve daha tutarlı bir biçimde hizmet etmeyi sürdürmüş tüccarların mesleki sorunlarının çözümüne yardımcı olmuş ve özellikle Hükümet ile tüccar arasındaki aracılık görevini daha da yoğunlaştırmıştır.

5 Mayıs 1313 (1897) tarihinde ise Oda'nın kuruluşundan, hatta Oda'nın kuruluşunu gerçekleştiren "Cemiyeti Ticariye"nin kuruluşundan beri Başkanlık görevini yapmakta olan "Aristaki Azaryan" yurt dışına yaptığı bir gezi sırasında ölmüştür. Yaklaşık 18 yıl İstanbul Ticaret Odasına Başkanlık yapan, Oda'ya maddi ve manevi pek büyük hizmetler gören Oda'nın ilk Başkanı Aristaki Azaryan'ın ölümü Oda topluluğu ile iş dünyasında pek büyük bir üzüntü uyandırmış ve Oda, Aristaki Azaryan'ın yokluğuna uzun yıllar alışmamıştır.

Aristaki Azaryan'ın ölümünden sonra Oda Başkanlığı yeni seçimlerin yapıldığı 24 Mart 1314 (1898) tarihine kadar boş kalmıştır. Bu tarihte yapılan seçimde ise başkanlığa, Yönetim Kurullarında ikinci Başkanlık görevlerini yapmakta olan "Basmacı-Zade Ferit" seçilmiştir.

Basmacı Zade Ferit Başkanlığında oluşan yeni Yönetim Kurulu'nun yönetici üyeleri ise şunlardır:

İkinci Başkan: Bedros Azaryan
Birinci Müşavir: Sinekerim
Manukyan
İkinci Müşavir: Bakırcı-Baş

Yanko Anastasyadi
Muhasisip-Veznedar: Yosef
Levri

Ancak Birinci Başkan Basmacı-Zade Ferit iki yıl kadar süren bir çalışmadan sonra 1900 yılında Başkanlık görevinden istifa etmiş ve yapılan yeni bir seçimde Oda Başkanlığına "Bedros Azaryan" getirilmiştir.

Oda'nın, İstanbul'da bir "Ticaret Borsası" kurma yolundaki çalışmaları ise 1902 yılında yeniden yoğunluk kazanmış ve bu konuda, Oda gazetesi geniş bir kampanya başlatmıştır. Zira, kurulmasına yıllarca önce karar verilen ve hatta resmi çevrelerce açılması istenilen Ticaret Borsası yapılan bütün girişimlere karşın bir türlü kurulup faaliyete geçememişti. Borsa girişiminin olumlu sonuç vermemesinin önemli nedeni ise, bazı çıkar çevrelerinin borsa kurulmasından tedirgin olmaları ve bundan dolayı, Borsa'nın ülke ekonomisine yarar sağlamayacağı görüşünü yaymağa çalışmaları idi.

Bu nedenle 1902 yılında Oda Gazetesi sürekli olarak Borsanın ne olduğunu ve ekonomiye ve iş adamlarına ne gibi yararlar sağlayacağını açıklamaya çalışmış, Oda da 25 Nisan 1318 tarihinde bir yazı ve hazırladığı 25 maddelik "Borsa Tüzüğü" ile Ticaret ve Nafia Bakanlığına başvurmuştur.

Galata'da Voyvoda caddesinde (Bankalar Caddesinde) Lorando (Ünyon) handa faaliyette bulunan "Dersaadet Ticaret, Ziraat ve Sanayi Odası, bu yerin kendisine dar gelmeye başlaması üzerine 1907 yılında yeniden ilk kuruluş yeri olan Galata, köprü başındaki Mehmet Ali Paşa hanına taşınmış ve faaliyetini bu handaki 35-46 numaralı odalarda sürdürmüştür. Bu tarihte Oda'da görevli personel ile bunların almakta oldukları aylık maaş miktarları ise şöyledir:

Lirayı Osmanı
25 Başkâtip Zare Yusufyan
15 Tahrirat Başkâtibisi Hasan
Tahsin E.
14 Abraham Ef.

12 Sandukkâr Nişan
9 Tahkik memuru Panayot
7 Mukayyit Kosti
6 50 Mukayyit Sadullah
3 Şekip

Lirayı Osmanı
5 50 Serhademe Yanko
Ef.
5 50 Hademe Mihal Ef.
5 25 Tahsildar ve odacı
Kiragos ağa
3 Kapı çuhadarı Mustafa

143532 Senelik

20 Temmuz 1909 tarihinde ise II. Abdülhamid, bir yandan Makedonya'da bulunan III. Kolordunun Mithat Paşa tarafından hazırlanmış olan 1876 Anayasasının yeniden uygulanmasını istemesi, öte yandan ise İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin baskısı ve Anayasa'nın yeniden yürürlüğe konulması için 21 Temmuz 1908 tarihinde telgraf çekmesi üzerine, kaçınılmaz bir zorunluluk olarak, Anayasayı yürürlüğe koymuş ve II. Meşrutiyeti ilan etmiştir.

İkinci Meşrutiyet ilanı Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde bulunan bütün halk tarafından büyük bir sevinçle karşılanmıştır. Çünkü Meşrutiyet ilanı ve Anayasanın yeniden uygulanması ile II. Abdülhamid'in 30 yıllık istikrarı sonlanmış ve ülke hürriyete kavuşmuştur. Bu olumlu gelişme her kuruluş gibi İstanbul Ticaret Odasını da etkilemiş ve Oda Yönetim Kurulu, Meşrutiyetin ilanından 4 gün sonra olağanüstü bir toplantı düzenleyerek aynen şu kararı almıştır:

"Reis Beyefendi Hazretleri (Mehmet Abut) Kanunu Esasının mevkii tabbika Vaz'ile Meclisi Meb'usanın küşadi hakkında şerefsadur olan iradei seniyei hazreti padişahiden dolayı sunufu ehalice hasıl olan şavk ve meserretin atebeyi şahaneye âlâsıla ilânı şükran ve şadümani olunduğu şu sırada Oda Heyeti tarafından sükut caiz olamayacağı mütalâasile bugün Hey'eti içtimaa davet etmiş olduğunu bilbeyan Hey'etçe münasip görülürse atebeyi ulyaya licelilt takdim makamı sedarete tevdi

edilmek üzere kaleme aldırılmış olduğu teşekkürnameyi müstehiben Hey'etçe babı âliye azime edilmesini teklif etti. Teşekkürname ledelkirae Hey'et tarafından tasvip edildi.

Dah'ili hey'et bulunan azayı ecnebiye tarafından babı aliye bini azimette teberrükün fes-iksa edecekleri ityan olundu ve hey'etçe müzakereye hitam verilerek ber mucibi karar yazılan arizeyi müstehiben babı aliye azimet olundu."

Alınan bu karardan sonra Oda Yönetim Kurulu üyelerinden bir kısmı, Meşrutiyetten önce Oda'nın görevlerini gereği gibi yapamadığını söyleyerek hürriyet döneminde daha fazla çalışılmasını ve döneme uygun bir Oda olarak meslekî sorunların çözümüne daha büyük bir önem verilmesini önermişlerdir.

Meşrutiyetin ilanından 1914 İkinci Dünya Savaşına kadar Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Abut'un Başkanlığında faaliyetini sürdüren İstanbul Ticaret Odası, bu yıllarda, daha çok Odaya kayıt zorunluluğunun sağlanması, kayıt ücretlerinin arttırılması, Oda görev ve yetkilerinin saptanması ve Odaya tüzel kişilik kazandırılması gibi konularla ilgilendiştir.

Ancak söz konusu yıllarda İstanbul Ticaret Odası'nın "Dersaadet Ticaret, Ziraat ve Sanayi Odası" olan resmi adı, Tüzüğü'nün değiştirilmesi üzerine "İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası" olmuştur! Böyle bir değişikliğin yapılabilmesi için diğer Ticaret Odalarının da görüşü alınmış ve bir Tüzük değişikliği komisyonu oluşturulmuştur. Oda İkinci Başkanı İspiraki Sideridis'in başkanlığında çalışan komisyon hazırladığı yeni Tüzüğü, Ticaret Bakanlığı'nın onayına, sunmuş ve olumlu cevap aldıktan sonra yeni Tüzüğü 48 maddelik 31 Mayıs 1326 (1910) tarihinde yayınlanmıştır. Böylelikle bu tarihten sonra İstanbul Ticaret Odası'nın resmi adı "İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası" olmuştur.

1912 yılında İstanbul Vilayet İdaresi, Ticaret ve Ziraat Bakanlığına başvurarak Oda-

Prof. Dr. İsmet GİRİTLİ

Kemalizmin sosyo ekonomik yönü nedir?

Şubat 1923'teki İzmir İktisat Kongresinin liberal bir iktisadi politikayı benimsediği çok söylenmiştir. Ne var ki 1920'lerde uygulanan liberal metod hükümetin ve toplumun iktisadi zaafı ile açıklanabilir. Ayrıca bu konuya Atatürk'ün sosyal görüşü açısından bakmak daha doğru olur.

Atatürk'ün İzmir İktisat Kongresinin açış nutkunda açıkça dile getirdiği görüşe göre; Türkiye'de menfaati çatışan sınıflar yoktur ve kalkınmanın bütün sınıflar lehine cereyan etmesi gerekir. Bu görüşün ekonomik sebebi; o devrede devletçi veya özel teşebbüsçü bir kalkınma temelini bulunmaması, fikri sebebi ise; Rusya'da 1870'lerde başlamış ve daha sonra Plehanov ve Lenin'in temsil ettiği Marksizm'in karşısına çıkmış olan "Halkçılık Narodniçestvo" cereyanının Türkiye'ye de girerek İkinci Meşrutiyetin fikir akımlarından biri olmasıdır.

Atatürk'te Halkçılık; bir taraftan laik hakimiyet anlayışıdır. Sosyal bir görüş olarak Halkçılık ise, Serbest Fırka'nın özel teşebbüsçü siyasetine ve özellikle 1929 Dünya Ekonomik Bunalımına bir tepki olarak ortaya atılan ve 1931'de CHP'nin III. Kongresinde kabul edilen Ampirik Devletçilik ilkesidir.

Evret; Atatürk'ün Devletçiliği de rasyonel ve bunun neticesi olarak "doğmatik" değil Ampirik ve Pragmatik bir Devletçiliktir. Sayın Prof. Afet İnan'ın çeşitli basıları yayınlanmış olan "Medeni Bilgiler" adlı kitabında Atatürk'e atfen açıkladığına göre; Atatürk Devletçiliği, özel ekonomik teşebbüs ve faaliyetlere meydan bırakmayan ve Sosyalizm prensibine dayanan Kolektivizm gibi prensip değildir. Esasen bizzat Atatürk, 1936'da, Türkiye'nin tatbik ettiği Devletçiliğin 19. Yüzyılda Sosyalizm nazariyelerinin ileri sürdüğü fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem olmadığını söylemiştir.

Atatürk Devletçiliği karma ekonomiye dayanan bir sosyal devlet anlayışıdır. İzmir Kongresinde ortaya çıkan ana ekono-

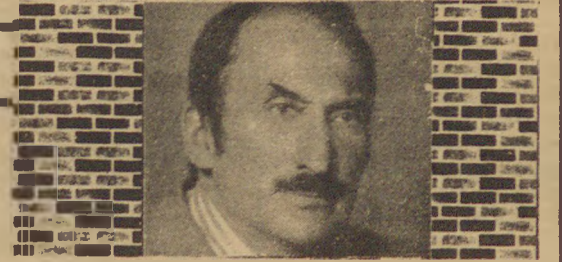
mik ilke, "Milli İktisat İlkesi" idi. Milli İktisat ile Milli İstiklal arasında sıkı ilişki gayet iyi teşhis edilmiştir.

Bu genel hedefe ulaşabilmek için; 1923-1932 döneminde ekonomik politikayı tayin eden gerekçe, Halkçılık İlkesi olmuş, Kurtuluş Savaşının yaralarını sarmak için, sınıfsız, imtiyazsız bir milletin bir bütün olarak kalkınmasını sağlamak hedefi güdülmüştür.

Bu dönemde devletin lüzumlu mali güçten ve kadrolardan mahrum bulunması, yabancı sermayeye karşı duyulan çekingenlik; buna mukabil yerli sermaye ve teşebbüse karşı beslenen özlem ve sempati oldukça liberal bir politikanın tercihinde rol oynamıştır.

1932-38 Döneminde izlenen politikanın ilkesi ise, yukarıda işaret ettiğimiz gibi, pratik ve pragmatik bir Devletçiliktir. Karma Ekonomi sistemine dayanan hızlı sanayileşmeye dönüktür. Hızlı kalkınmanın yalnız özel teşebbüs ile gerçekleştirilmeyeceği fikri, o zamanki yabancı sermayeye güvensizlik ve Dünya Ekonomik Buhranına karşı korunma ihtiyacına dayanmaktadır. 1933'te ilk Beş Yıllık Plân hazırlanmış ve 1934'te uygulanmıştır. İkinci Beş Yıllık Plân ise 1939'da İkinci Dünya Savaşının çıkması üzerine yürürlüğe konamamıştır. Bu dönemde izlenen politika Türkiye'yi sanayileştirecek altyapı hizmetlerine yönelmiştir. Cumhuriyet endüstrisinin temelini bu dönemde atılması bunu teyid eder.

Netice olarak kısaca bir kere daha şunu söylemek istiyoruz: Liberal Kapitalizm ve Marksizm 19. yüzyıla ait ve bugün için "Çağdışı" olmuş görüşlerdir. Atatürk Devletçiliği ise insanın insanı sömürmesine engel, Çağdaş Sosyal Devlet anlayışına dayandığı için ilericiydir. İnsanlık tarihi sınıflaşmaya değil, sınıfsızlaşmaya doğru gitmektedir. Kısaca çağımızda ilerçilik; sınıf kavgasını teşvik etmek değil, sınıfsızlaşmaya doğru yürümeğdir. Nitekim Kemalizm'in sosyo-ekonomik yönü de budur.

ın gelirlerinin ve görevlerinin kendilerine terkedilmesini istemiş ve bunun gerçekleştirilmesi durumunda daha iyi hizmet verebileceklerini bildirmiştir. Valiliğin bu başvurusu dönemin Ticaret ve Ziraat Bakanlığı tarafından İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasına gönderilmiş ve bu konuda Oda'nın görüşü istenmiştir.

İstanbul Valiliği'nin, Ticaret ve Ziraat Bakanlığına başvurarak İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'nın görev ve gelirlerinin kendilerine devredilmesini istemesi, Oda üyelerinin haklı bir tepkiyle karşılanmıştır. Sirkeli toplantılar düzenleyen Oda Yönetim Kurulu, Ticaret ve Ziraat Bakanlığına bu konuda uzun bir cevap göndererek Oda'nın ne olduğunu ve ne gibi hizmetler yaptığını anlatmış ve İstanbul Valiliğinin teklifini pek garip bulduklarını bildirmiştir. Bu cevap üzerine, Ticaret ve Ziraat Bakanlığı, İstanbul Valiliğine tekliflerinin olumlu karşılanmadığını ve İstanbul Ticaret Odası'nın eskisi gibi faaliyetini sürdüreceğini bir yazı ile duyurmuştur.

1913 yılında ise İmparatorluk sınırları içindeki Odalar hakkında bazı ilgililer öğrenmek isteyen Ticaret ve Ziraat Bakanlığı, tüm odalara 1 Aralık 1913 tarihinde bir yazı göndererek Odalara kayıtlı üye sayısı ile üyelerin uyrukları ve sınıfları konusunda bazı sorular sormuştur.

Ticaret ve Ziraat Bakanlığı'nın sorduğu sorulara İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'nın verdiği cevaplar o tarihte Oda konusunda ayrıntılı bilgi edinmeye olanak vermektedir. Söz konusu cevaptan derlenen bilgilere göre 1913 yılında İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasının 6'sı müslim, 18'i gayri müslim 24 kişiden oluşmakta ve bunların 21 kişisi Osmanlı, 1 kişisi Fransız, 1 kişisi İtalyan, geri kalan 1 kişisi ise Rus uyruğundadır.

Odaya kayıtlı tüccarların sınıfları ile bu tüccarların faaliyet dalları ise, söz konusu cevaba göre şöyledir:

Birinci sınıfa kayıtlı tüccar sayısı	42
İkinci sınıfa kayıtlı tüccar sayısı	94
Üçüncü sınıfa kayıtlı tüccar sayısı	195
Dördüncü sınıfa kayıtlı tüccar sayısı	985
Demir ticareti ile uğraşan tüccar sayısı	9
Maden kömürü ile uğraşan tüccar sayısı	14
Deri ve kösele ile uğraşan tüccar sayısı	19
Zahire ve Odun ile uğraşan tüccar sayısı	94

"Balkan Savaşı" (1912) ile onu izleyen "Birinci Dünya Savaşı" (1914-1918) İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'nın faaliyetlerini büyük ölçüde etkilemiş ve Oda'nın, adeta bir durgunluk dönemine girmesine neden olmuştur. Esasında bu dönem "Kurtuluş Savaşı" yıllarında da sürmüş ve Ankara'da "Büyük Millet Meclisi"nin ülke yönetimini tam ve kesin bir biçimde ele alıncaya kadar uzamıştır. Bu yıllarda İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası, ana görevlerini büyük ölçüde ihmal etmiş ve ancak bazı önemsiz faaliyetlerle varlığını koruma çabasını göstermiştir. Nitekim, bu yıllarda Ticaret Bakanlığı da, Ticaret Odası ile olan ilişkilerini ve dolayısıyla Oda'ya yapmakta olduğu yardımlarını azaltmıştır. Bu nedenle de Oda adeta kaçınlmaz bir zorunluluk olarak kendisinden beklenen bir çok görevi yerine getiremez olmuştur.

Bu yıllarda, Oda Yönetim Kurulu Başkanlığına İkinci Başkan Mustafa Şükrü yapmakta ve Yönetim Kurulu, Dikran Manukyan, Vitali Kam-

hi, Petraki Çavuşoğlu, Şerif Alizade Mahmut Murat, S. Saduk, A. Agasyan, Şamı Mehmet, A. Karagözyan ve Manizade Hüseyin Sabri adlarındaki üyelerden oluşmakta idi. İstanbul Ticaret Odasına ilk telefonun gelişi de bu yıllara (1914) rastlamaktadır. 1917 yılında ise Oda'nın adresi değişmiş ve Oda faaliyetlerini daha geniş bir binada sürdürebilmek amacıyla İkinci Vakıf Hanına taşınmıştır. Yıllık kirası 380 lira olan İkinci Vakıf Hanındaki yer iki yıllığına kiralanmış ancak iki yılın bitiminde kira sözleşmesi tekrar uzatılmıştır.

20 Nisan 1335 (1919) tarihinde yapılan Oda Meclisi toplantısında Oda matbaasının kapatılarak alet ve makinelerin satılması ve Oda gazetesinin başka matbaalarda bastırılması kararlaştırılmıştır. 15 Kasım 1921 tarihinde yapılan Oda Meclisi toplantısında da bankalarda olduğu gibi Oda'da bir "istihbarat şubesi"nin açılması konusunda bir komisyonun kurulmasına karar verilmiştir.

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasının böyle olmayan bir duruma düşmesi ve özellikle Oda yönetiminin gayri millî durumunu sürdürmesi İstanbul'daki Türk tüccarlarının yeniden örgütlenmesine ve Ankara Hükümetine yönelik yeni bir kuruluş oluşturmalarına neden olmuştur. Ancak bu kuruluş, Ticaret ve Sanayi Odası'nın yasal niteliğini korumayı sürdürmesi ve Ankara Hükümeti kararlarının henüz İstanbul'da tam bir geçerlilik kazanmamış olması nedeniyle "Millî Ticareti Teşvik ve Himaye Cemiyeti" adını taşıyan bir dernek düzeyinde olabilmıştır. 1921 yılında kurulan bu derneği ise, 1922 yılında kurulan ve "Türk Ticaret Birliği" adını taşıyan bir ikinci dernek izlemiştir.

Kurtuluş Savaşı yıllarında Türkiye Büyük Millet Meclisi bir karar alarak İstanbul Hükümeti tarafından 26 Mart 1336 (1920) tarihinden çıkartılacak tüm Kanun ve benzeri mevzuatın hükümsüz olduğu ilan edilmiştir. Bu karar üzerine durumu görmek üzere toplanan İstanbul Ticaret Odası yeni bir seçime gitmemeyi ve mevcut yönetimin görevini 25 Mart 1339 (1923) tarihine kadar sürdürmesini kararlaştırmıştır. Bu tarihte yapılan toplantıda ise yeni seçime gidilmemesi ve istifa eden üyelerin yerlerine önceki seçimde en fazla oy almış olanlardan, Ekrem Necip, Nazmi Dühani, Edvar Karagözyan ve Ahmet İhsan Adalı üyelerin katılmaları karar altına alınmıştır.

Ancak, Türk Ticaret Birliği'nin Ankara Hükümetine İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası'nın bir süreden beri faaliyetinde bulunmadığını, güven ve önemini yitirdiğini ve millî olma özelliğinden yoksun olarak tersine gayri millî olmağa itildiğini bildirmesi üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti İktisat Bakanlığı hem İzmir'de toplanacak "İktisat Kongresi"ne Türk Ticaret Birliği'nin üye göndermesini hem de Ticaret ve Sanayi Odalarının durumu ile nasıl düzeltilebilecekleri konusunda Birliğin görüşünü istemiştir.

Türk Ticaret Birliği'nin İktisat Bakanlığına gönderdiği 17 Ocak 1339 (1923) tarihli yazısında İstanbul Ticaret Odası ile ilgili olarak şu iddialara yer verilmiş ve bunların açıklaması yapılmıştır.

"Ticaret Odası'nın yalnız bugünkü vaziyeti değil, senelerden beri olan tarz-ı faaliyeti tekkik edilirse görülür ki:

- 1- Ticaret Odası faal değildir.
- 2- Ticaret Odası millî değildir. Bil'akis gayri millî olması için suikasta mâruzdur
- 3- Ticaret Odası harice karşı

asgarî itibar ve emniyetten mahrumdur.

17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında toplanan İzmir İktisat Kongresinde ise Tüccar Grubu, Türk Ticaret Birliği'nin isteği doğrultusunda Ticaret ve Sanayi Odaları ile ilgili olarak şu karar almıştır.

Kongrece onaylanan Tüccar Grubunun, Ticaret ve Sanayi Odaları ile ilgili kararı aynen şöyledir:

"A- Ticaret Odalarının memleketin her tarafında teşkilatı ve bu hususta evvelce tanzim edilip kanuniyet kesbedemeyen karamamenin tetkiki ve bil'umum Ticaret ve Sanayi Odalarının bu husustaki mütalâalarının ahzı suretiyle müstâcelen bir kanun tanzimi.

B- Ticaret Odaları intihabı rüesa-i memurun-i Hükümetin fazla müdahalâtına maruz cihetle tüccar bu teşkilâtı kendi ruhundan kopmuş bir müesseseye addetmediğinden Ticaret Odaları meclis-i idaresine intihap edilecek azayı tetrik eden heyet-i intihabiyetin doğrudan doğruya tüccarca intihapları.

C- Ticaret Odalarının zahire, hububat ve saire borsaları ihdas edecek ve neşriyat-ı iktisadiye yapabilecek menabi-i varidatı malik olması.

Ç- Ticaret ve Sanayi Odalarının mahallerinde mekâtib-i ticariye ve sınaie tesisi ve bunları himayeye çalışmaları kaydının her halde kabulü.

D- Bilumum Ticaret ve Sanayi Odalarının murahasalarından müteşekkil her sene "Umumî Ticaret ve Sanayi Odaları Kongresi" akdi esbabının temini.

E- Ticaret ve Sanayi Odalarının iştirakiyle memleketimizin mühim ticaret merkezlerinde mahsulât ve mevadd-ı ibtidaiyemizle mamulât-ı dahiliyemizin vaz'ı teşhirine mahsus umumi ve daimi sergiler küşadı ve Ticaret Odaları ile İktisat Vekâleti tarafından bu yolda ticari salnameler neşir ve tevzî ve muhtelif lisanlara da tercümesiyle dünyaya tevzileri ve mümessillerinin celbi."

Ancak, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası İzmir İktisat Kongresinde alınan karara karşın, görevini sürdürmüş ve 6 Eylül 1923 tarihinde yeni bir seçim yaparak yeni Yönetim Kurulunu oluşturmuştur. İstanbul'un Ankara'da kurulan yeni Türk Devletinin yönetimine geçmesinden sonra yapılan bu seçim ve oluşan yeni Yönetim Kurulu'nun hiç kuşkusuz değişik bir anlam ve yönü vardır. Zira, İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası, uzun geçmişine karşın, gerçekten ilk kez bu seçimden ve dolayısıyla yeni yönetime kavuştuktan sonra Türkleşmiş ve Türk ekonomisinin emrine tam bir Türk örgütü olarak girmiştir. Bu oluşta İbrahim Paşazade Hüseyin Hüsnü beyin başkanlığında, Kibar Sarım, Hamdi, Macit Karakaş, Ekrem, Potamazade Haydar, Hacızade Mehmet Mes'ut, Hüseyin Münir, Hacı Recep, Hüsnüzade Şinasi, Habibzade Ziya, Sezai Ömer, Şahinzade Hasan Tahsin, Sofuzade Sudi, Ziyamolla, Avundukzade Hüseyin, Ali Çavuşzade Hami, Mustafa Şükrü, Rifat Kâmil, Nemlizade Mithat, Velizade Mustafa Faik'den oluşan Yönetim Kurulu'nun büyük rolü vardır.

İstanbul Ticaret Odası'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kurulmasından sonra ulaştığı yeni düzeni ve yeni yönünü Oda'nın adeta ikinci bir kuruluşu olarak kabul etmek gerekir. Zira 7 Eylül 1923 seçimlerinden sonra Oda görüldüğü gibi hem tam anlamıyla Türkleşmiş hem de kendisini önceki dönemlerle karşılaştırılmayacak yeni bir dinamizm ve enerji ile Türk tüccarının ve Türk ekonomisinin emrine adamıştır.

Yeni Oda Yönetim Kurulu'nun en önemli faaliyetlerinden bir tanesi de Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ile Tüzük tasarısını hazırlaması ve Ticaret Odalarının yeni bir yapıya kavuşturulabilmesi için Ankara Hükümeti nezdinde yaptığı etkin çalışmalarıdır.

Odayı, yeni ve daha etkin bir yapıya kavuşturma konusundaki çalışmalar ancak 1925 yılında amacına ulaşmış ve çıkarılan 655 sayılı Kanun ile Ticaret ve Sanayi Odaları tüzel kişiliğe sahip mesleki kuruluşlar haline gelmiş ve tüccar ile sanayi cilerin odalara kayıt edilmeleri zorunlu hale getirilmiştir. 27 Eylül 1925 tarihinde kabul edilen ve 1943 yılına kadar yürürlükte kalan 655 sayılı Kanunun Ticaret ve Sanayi Odalarının gelişmesinde ve bugünkü düzeylerine ulaşmasında büyük ve etkin bir rolü olmuştur.

Habibzade Ziya, Sezai Ömer, Şahinzade Hasan Tahsin, Zofuzade Sudi, Ziyamolla, Avundukzade Hüseyin, Ali Çavuşzade Hami, Mustafa Şükrü, Rifat Kâmil, Nemlizade Mithat, Velizade Mustafa Faik'den oluşan Yönetim Kurulu'nun Oda'da büyük rolü vardır.

İstanbul Ticaret Odası'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kurulmasından sonra ulaştığı yeni düzeni ve yeni yönünü Oda'nın adeta ikinci bir kuruluşu olarak kabul etmek gerekir. Zira, 7 Eylül 1923 seçimlerinden sonra Oda görüldüğü gibi hem tam anlamıyla Türkleşmiş hem de kendisini önceki dönemlerle karşılaştırılmayacak yeni bir dinamizm ve enerji ile Türk tüccarının ve Türk ekonomisinin emrine adamıştır.

Yeni Oda Yönetim Kurulu'nun en önemli faaliyetlerinden bir tanesi de Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu ile Tüzük Tasarısını hazırlaması ve Ticaret Odalarının yeni bir yapıya kavuşturulabilmesi için Ankara Hükümeti nezdinde yaptığı etkin çalışmalarıdır.

Odayı, yeni ve daha etkin bir yapıya kavuşturma konusundaki çalışmalar ancak 1925 yılında amacına ulaşmış ve çıkarılan "655 sayılı Kanun" ile Ticaret ve Sanayi Odaları tüzel kişiliğe sahip mesleki kuruluş haline gelmiş ve tüccar ile sanayicilerin odalara kayıt edilmeleri zorunlu hale getirilmiştir. 27 Eylül 1925 tarihinde kabul edilen ve 1943 yılına kadar yürürlükte kalan 655 sayılı Kanunun, ticaret ve sanayi odalarının gelişmesinde ve bugünkü düzeylerine ulaşmasında büyük ve etkin bir rolü olmuştur.

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası, yıllardan beri bir türlü çözümlenemediği Ticaret ve Zahire Borsası konusunu 1924 yılında bir kez daha ele almış ve bu sorunu hızla çözümlenebilmek amacıyla 9 Temmuz 1340 (1924) tarihinde Oda Başkanı Hüseyin Hüsnü'nün Başkanlığında Aziz Ziya ile Genel Sekreter Vehbi'den oluşan bir komisyon oluşturmuştur. Bu komisyona daha sonra Asımzade Nuri de katılmıştır. Komisyonun hazırladığı "Ticaret ve Zahire Borsası Talimatnamesi" ise 29 Eylül 1340 (1924) tarihinde Ticaret Bakanlığına gönderilmiştir.

30 Haziran 1341 (1925) tarihinde Oda Meclisi'nin aldığı bir kararla Oda'nın adresi bir kez daha değişmiş ve Oda, IV. Vakıf Hanının üçüncü katına taşınmıştır. Oda, bu kattaki 24 odayı yıllık 10 bin liradan kiralamış ve kira sözleşmesi Oda'nın 8 Temmuz 1341 (1925) tarihli toplantısında onaylanmıştır.

27 Eylül 1925 tarih ve 655 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra bütün Ticaret ve Sanayi Odalarında olduğu gibi İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası da hızlı bir çalışma ve

büyüme dönemine girmiştir. Ancak, Türkiye ekonomisinde oluşan yeni gelişmeler karşısında bu Kanunun yetersizliği anlaşılmış ve yeni bir kanun hazırlanması çalışmalarına başlanmıştır.

1943 yılına kadar süren çalışmalardan sonra hazırlanan ve 11 Ocak 1943 tarihinde yürürlüğe giren 4355 sayılı "Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları ve Ticaret Borsaları Kanunu" ise 655 sayılı Kanun ile bu Kanunun 8. maddesini değiştiren 916 sayılı Kanun ve 1302 tarihli Umumi Borsalar Nizamnamesinin Ticaret ve Zahire Borsalarına ait hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır.

25 Nisan 1949 tarihinde esnaflarla ilgili olarak 5373 sayılı "Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri Kanunu" nun yürürlüğe girmesi ve esnafların 4355 sayılı Kanun kapsamının ve onunla ilgili tüzüğün dışında kalması üzerine Ticaret ve Sanayi Odaları ile ilgili yeni bir kanuna daha gereksinme duyulmuş ve bu amaçla çalışmalara yeniden başlanılmıştır.

Kısa bir hazırlık döneminden sonra Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan yeni bir tasarı 8 Mart 1950 tarihinde kabul edilmiş ve bugünkü 5590 sayılı "Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları ve Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Kanunu" yürürlüğe girmiştir.

Halen yürürlükte olan bu Kanunun getirdiği en önemli iki özellik Odaların özerklik kazanması ile Oda Genel Sekreterlerin Yönetim Kurullarının önerisi üzerine Oda Meclisleri tarafından tayin edilmeleridir.

Söz konusu Kanunun uygulanmasında İstanbul Ticaret Odası yönünden karşılaşılan ilk değişiklik 30 Mayıs 1952 tarihinde olmuştur. Zira bu tarihte Oda bünyesindeki büyük sanayiciler İstanbul'da "İstanbul Sanayi Odası" adı altında bir başka oda oluşturarak İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasından ayrılmışlar ve Oda'nın adı "İstanbul Ticaret Odası" haline dönüşmüştür.

5590 sayılı Kanunun uygulanma döneminde İstanbul Ticaret Odası'nın karşılaştığı bir başka değişiklik de 14 Haziran 1960 tarihinde çıkartılan 2 sayılı Kanuna bütün oda ve borsalar gibi İstanbul Ticaret Odası'nın da yönetimle ilgili organlarının feshedilmesidir. Yeni seçimlere kadar süren bu dönemde Oda işleri aynı Kanuna göre 5 kişilik bir komite tarafından yürütülmüştür.

Ancak 1960 yılı, bu kez bir başka fakat olumlu bir olaya daha konu olmuş ve kuruluş töreninin yapıldığı 14 Ocak 1882 tarihinde beri kiraladığı han odalarında faaliyetini sürdüren İstanbul Ticaret Odası, Eminönü- Unkapanı yolu üzerindeki Hal binası yanındaki 2250 metrekarelik arsayı satın almıştır. Arsanın deniz kenarında bulunması nedeniyle oldukça uzun süren bir inşaat döneminden sonra tamamlanan ve Meclis Salonu ve Kütüphane bölümü ile Ana bölüm olmak üzere iki bloktan oluşan modern bina ise Nisan 1970 tarihinde tamamlanarak Oda'nın dolayısıyla Türk ekonomisinin ve Türk Tüccarının hizmetine girmiştir.

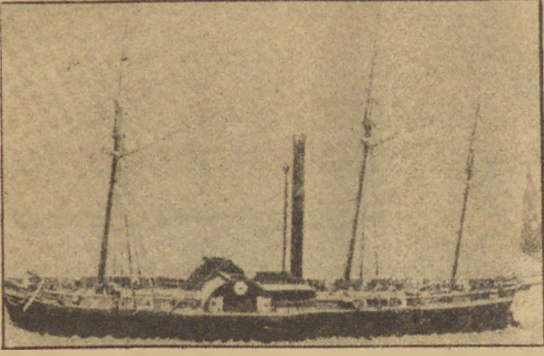
Yararlanılan Kaynaklar:

- 1) 50 Yıllık Oda Hayatı-Hakkı Nezihi-Oda yayını No. 45, İstanbul 1932
- 2) Cumhuriyetin 50'nci Yıldönümünde İstanbul Ticaret Odası- Oda Yayını, İstanbul 1974
- 3) Tülin Aren- İstanbul Ticaret Odası'nın Kuruluşu, Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Aralık 1972, Sayı 63.
- 4) Nihad S. Sayar- Türkiye İmparatorluk Dönemi Mali Olayları- İstanbul, 1977

**Türkiye, Batı'ya göre 21 yıl sonra
makinelî gemiye sahip oldu**

Istanbul'a gelen ilk gemi satın alınarak Padişah 2. Mahmut'a armağan edildi

"Swift", 20 Mayıs 1828'de ilk buharlı gemi olarak Osmanlı Seyrisefain İdaresine dahil oldu...

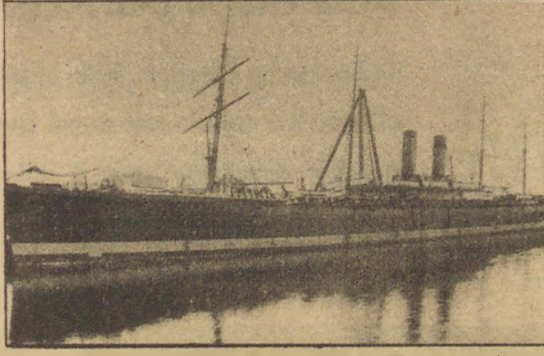
Kapt. Necmettin AKTEN

Dünya denizcilikindeki atılım yelken çağından makine çağına geçilmesiyle başlamıştır. Türklerin makinelî gemiye sahip olmaları Batıya göre 21 yıl sonradır. Türkler, İstanbul'a gelen ilk makinelî gemiyi satın alarak Padişah II. Mahmut'a armağan etmişlerdir. II. Mahmut'a armağan edilen gemi kazaz Artimi'nin başkanlığında bir tüccar grubunca alınmış ve gemiye Osmanlı sancağı çekilmiştir.

İlk makinelî geminin satın alınması 1828 yılına rastlamaktadır. İstanbul Ticaret Odasının kuruluş yılı olan 1882'ye kadar geçen 54 yıl içinde, denizcilik alanında, Şirketi Hayriye'nin kurulması dışında önemli bir gelişme olmamıştır.

Osmanlılar döneminde, İstanbul Ticaret Odası kurulana kadar denizcilik konuları yabancı ahalinin egemenliğindeydi. Denizcilik sorunları Kulüpler eliyle yönlendirilmekteydi.

Nitekim, İstanbul Ticaret Odası'nın kuruluş yıllarında İstanbul'da İngilizlerin denizci-

Zamanının transatlantığı olan "Gülcehal" Osmanlı İmparatorluğu deniz ticaret filosunun en büyük gemisi idi. Gemi, adını devrin padişahı V. Resat'ın annesinden aldı.

likle uğraşan bir kulübü vardı. Club Commercial et Maritime (Ticari ve Bahri Kulüp) adını taşıyan bu kulüp, Rue de Pera 417 (1) adresindeydi. Kulübün yönetimi de hep yabancıların elindeydi. Kulüp başkanlığını İngiltere Başkonsolosu yapmaktaydı.

İstanbul Ticaret Odası kuruluşundan bu yana kendini denizcilik konularının içinde bulmuştur. Oda'nın resmen açılmasından sonra yapılan ilk toplantının ilk maddesi, Bartın Limanının taranması, rıhtım yapılması ve Bartın'a gelecek gemilerden alınacak resimler için bir şirkete imtiyaz verilmesi olmuştur.

Oda'nın kuruluş yılında yönetim kurulu başkanı Azaryan Efendi idi.

İstanbul Ticaret Odası kuruluş yıllarında Osmanlı denizciliğinin gerileme nedenleri üzerinde değişik çalışmalar yapmıştır.

Gerek Komisyon çalışmaları, gerekse Oda çalışmaları biçiminde süren denizcilik çalışmaları başlıca şu konulardan oluşmaktaydı:

1. Osmanlı gemilerinin himayesi.
2. Osmanlı gemilerinden alınan resimlerin çokluğu.
3. Yabancı gemiler için ayrıcalıklar uygulanması,
4. Kaptanların eğitimi,
5. Gemi klas bürosu kurulması.
6. Dok ve rıhtımlar yapımı.
7. Osmanlı gemilerinden İngiliz tonilato sistemine göre resim alınması.
8. Ülke yüklerinin (tuz, tahıl ve kömür). iradei seniyyeye aykırı olarak yabancı gemilerle taşınması,
9. Trabzon-İran transiti
10. Navlun sözleşmelerinin Ticaret Odası'na tasdik edilmesi
11. Osmanlı karasularında Osmanlı sancağı için kabotaj hakkı tesisi

İstanbul Ticaret Odası kayıtlarından yapılan değerlendirmeler denizcilik konusunda sürekli izleme ve yönlendirme sağlayabilmek için "Ticaret-i Bahriye" adıyla Oda bünyesinde bir şube kurulmuş olduğunu göstermektedir.

Bu Şubeye deniz işleri memuru olarak 90 lira maaşla Burhan Bey 1341 yılında (1926) atanmıştı.

1926 Yılı Oda Meclisi'nde Ticaret-i Bahriye kolundan Sadıkzade Rıza, Sadullah Bey, Emin Bey ve Ahmet Hamdi Bey görev almışlardır.

İstanbul Ticaret Odası özellikle Planlı dönemde Plan çalışmaları, Kombine Taşımacılık Uluslararası Sözleşmesinin hazırlanması ve UNCTAD Diplomatik Konferanslarında Türkiye temsilciliği, Türkiye Limanları Koordinasyon Kurulu üyeliği gibi değişik konularda denizcilik çalışmalarını sürdürmektedir.

İstanbul Ticaret Odası'nın deniz ticareti alanındaki çalışmaları Oda içi ve Oda dışı çalışmalar olarak iki grupta toplanabilir.

Oda dışı çalışmalar, denizcilik konusunda Bakanlıklar, Odalar Birliği ve diğer kuruluşların talebi üzerine katılan çalışmalardır.

Oda içi çalışmalar, denizcilik konusunda üyeler, Meslek Komitesi ve Oda Meclisi taleplerine göre sürdürülen çalışmalardır. Bunlara ayrıca, Oda Sekreteryasınca sürdürülen basım ve yayın çalışmaları da dahildir.

Pek muhterem efendim. Birliğimiz muhasebe işlerinde uzun müddet ve kemâl-i maharet ve sadakatle ibraz-i mesai eden Ticaret Mekteb-i Âlisi mezunlarından Burhan Bey, Birlikte aldığı maaş, gayrikafî olmak itibarıyla ve ehliyetine binaen nev'ima bir terfi vazife mahiyetinde bulunmak üzere ve Ticaret Odasında münasip bir vazife ye nakli pek ziyade şayanı arzu olduğu yeni teşkilatta iktidara münasip bir hizmete, yeni tayini hususunun istihram vesilesiyle takdim-i hürmet ederim. Muhterem Efendim.

TİCARET BİRLİĞİ
KATİBİ UMUMİSİ
AHMET HAMDİ BASAR

Tarih 5/Temmuz/1925..
O zamana kadar Ermeni, Rum

Yaşayan en eski memur Burhanettin Çetiner

**"ELİME GEÇEN İLK MAAŞ
60 LİRA İDİ.."**

ve bir kısım Musevî memurdan oluşan Ticaret Odasına, ilk giren Müslüman memur olarak Burhanettin Çetiner'in öyküsü Milli Türk Ticaret Birliği'nden Ticaret Odası Katipliği Umumiyesi Vehbi Beyefendiye yazılan işte bu mektupla başlamıştı. Sonra birbirini hızla kovalayan yılların ardından gelen emeklilik. Yıl: 1967

GEÇMİŞTE KALAN GÜNLER

Türk Hava Kurumu'nun Laleli'

deki tarihi binasının sokağa bakan penceresinde yağmurlu ve soğuk bir İstanbul akşamında bunları anlatırken gözleri dolu dolu olan Burhanettin Çetiner vefakar eşi Hayriye Hanımefendiye şefkat dolu gözlerle bakıp sürdürdü konuşmasını:

"İsterseniz işe temelden başlayalım ve tercüme-i hâl'im anlatmaya çalışayım sizlere... 1902 yılında Manastır'da doğdum. Manastır Yugoslavya'nın şirin bir kenti

İstanbul Ticaret Odası'nın en eski memuru Burhanettin Çetiner emekliliğinin tadını 50 yıllık vefakâr ve fedakâr eşi Hayriye hanımla çıkarmanın mutluluğu içinde...

malum. Babam orada Fırka Kumandanı Mustafa Kerim Paşa.. 2 erkek, 2 kız dört kardeşin en küçüğüyüm. Sonra İstanbul'a doğru

başlayan yokluğu şöyle bir hatırlıyorum. İlk tahsilimi Beşiktaş'ta yaptım. Sonra Nişantaşı Lisesi'ne gittim. İstanbul'un işgal yıllarında.. Ne kara günler!.. Efendim, Kadıköy'deki Öğretmen Okulu'na kaydoldum. Ama o da çok sürmedi. Okul Fransızların idaresi altında olduğundan Sultanahmet'teki Ticaret Lisesi'ne gitmek zorunda kaldım. Belli ki öğretmen olmak suya düşmüştü. Kader.. Ben mesleğimin dönüm noktası olarak görürüm hep Sultanahmet'teki bu taş mektebe kaydolduğum günü.. Oradan mezuniyet.. Ardından Kısmi evvel-kısmi sâni daha sonraki adıyla Yüksek Ekonomi ve Ticaret Mektebi şimdi adıyla da İktisadi Ticari İlimler Akademisi... Bu mektebin muhasebe kısmından mezun oldum."

İşte böyle anlattı Burhanettin Çetiner yaşam öyküsünün ikinci bölümünü.

—İsterseniz Ticaret Odasına dönelim, dedim.

—Hay Hay.. dedi. 79 yaşındaki bu ihtiyar delikanlı bir-iki yutkundan sonra ve çşinin getirdiği kahveden bir iki yudum çekerek, anlattı anlattı..

"Önce şunu söylemek istiyorum müsaadenize. Ben Ticaret Odasının hemen bütün servislerinde çalıştım. Ancak, garip bir tesadüf olacak.. Kimbilir belki de hayatın bir cilve si, başladığım servisten emekli oldum. Yani döndüm doluştım aynı yere geldim. Vesaik Şefi olarak başladığım bu görevimde elime geçen ilk maaşımı birkaç kez saydığımı hatırlarım.. Tam tamına 60 lira idi! O zamanlar hanım memure olmadığından bütün servis erkekti.

En yeni personel

**Oda'nın en yeni memuru,
Oda'yla çok eskiden beri tanışıyor...**

35 Yıl çalıştıktan sonra emekli olan Bahri Özdemir'in kızı
Cazibe Özdemir, İTO'nun 100. yılı kutlanırken en yeni personeli oldu

Sermet FER

Personel şefinin İstanbul Ticaret Odasının en yeni çalışanı Cazibe Özdemir'i "size yeni arkadaşınızı getirdim" diye tanıştırdığı zaman pek alışık olmadığım bir "yeni memur" görüntüsü vardı karşımda. Sanki kırk yıldır Oda camiası içinde imişçesine rahat, güleç, candan bir kişiydi.. Öğrendiğimize göre yeni mezun olmuş, üstelik kısa stajlarından başka hiçbir çalışmışlığı da yokmuş.

İş hayatında eski olanların "toy" diye niteliyebilecekleri bir genç kızın yabancı olduğu çalışma hayatına böyle kendinden emin, rahat bir giriş yapmasının meğer başka bir nedeni varmış.

"Babam Bahri Özdemir 35 yıl çalıştığı Ticaret Odasından emekli olmadan önce, arada bir onunla Oda'ya gelirdim. Zannedirim ortaokul sıralarındayken babam akşam evde işinden bahsederken, daha o zaman sevgi diyebileceğim bir ilgi doğdu Oda'ya karşı. Beni de işe götürmesi için babama ısrar ettiğimi çok hatırlarım. Yanında götürdüğü zamanlar Oda içinde nemen her servise uğrar, yapılan işleri merakla seyredirdim" dediği zaman Cazibe Özdemir'in bu rahatlığının sebebini anlayabildim.

YENİ—ESKİSİ

Meğer "yeni memur" aslında çözümümüzden "eski" imiş. Çalışma hayatına başlamadan önce "Oda haricinde" neler yapıldığını sorduğumuzda da, Cazibe Özdemir'in yaşantısını

İTO'nun en yeni memuru Cazibe Özdemir "Oda'da uzun yıllar çalışmak en büyük arzum" diyor.

öğreniyoruz:

"İlk orta ve lise tahsilimi İstanbul'un muhtelif okullarında yaptıktan sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik ve Halkla İlişkiler Yüksek Okulu'na girdim. Eskiden beri Sosyal Bilimler ilgimi çekerdi. Özellikle insan ilişkileri ve sosyal politika okulda en çok ilgilendiğim konular oldu. Okul sırasında bir sanayi kuruluşu ve bir günlük gazete'de staj yaptım. Ayrıca Yaz tatilinde de büyük bir gazete'de amatörce çalışmaları oldu.

Adeta köklü bir "Oda" geleneğine sahip olduğu anlaşılan Özdemir ailesinin "Oda"daki şimdilik tek temsilcisi olan Cazibe, yedi kardeşin en büyüğü olduğunu söylerken "kardeşlerimden biri İktisat Fakültesinde, diğerleri lise ve ortaokulda okuyor. Küçük kardeşim Ticaret Odasından bu seneye kadar karşılıksız burs almıştır.

Benim Ticaret Odasında göreve başlamam onları da çok memnun etti" diyor.

Baba Bahri Özdemir gibi uzun yıllar Oda Camiasında çalışmak istediğini söyleyen Cazibe, "Kardeşlerimden de bana katılan olabilir" demekten kendini alamıyor.

Biz de kendisine ve tüm Özdemir'lere başarılar diliyoruz.

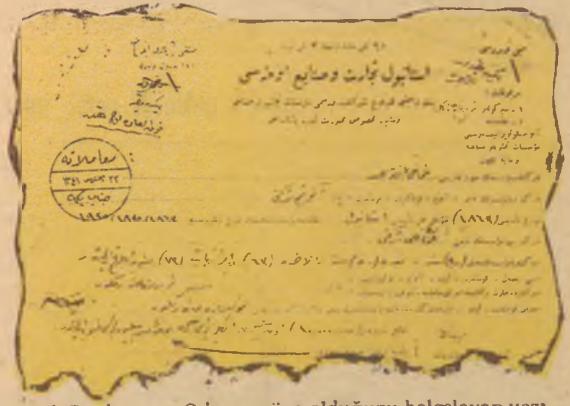

Osmanlı Bankası Genel Müdür Yardımcısı Bahattin Bursalı

“Bank-ı Osmani’i Şahane» ya da, «Osmanlı Bankası»

1882’de kurulan Odamızda, 1925 yılında çıkarılan 655 sayılı kanunla düzenli kayıt dönemine geçilmesinden sonra, ilk sicil numarası Osmanlı Bankası’na verilmişti

Osmanlı Bankasının Odamıza üye olduğunu belgeleyen yazı...

100. Yılda İstanbul Ticaret Odası ve hukuk alanındaki çalışmalar

Av. Dr. Haluk A.KABAALIOĞLU

İTO’nun 100 yıllık çalışmaları arasında çok önemli konuları inceleyen, ilginç öneriler getiren etüdler, raporlar, yasa tasarıları var

Sadece ülkemizin değil içinde bulunduğumuz bölgenin en köklü ve büyük meslek örgütlerinin başında gelen İstanbul Ticaret Odası, ilgili yasadaki öngörülen hükümler uyarınca meslek hizmetleri görmek, meslek ahlak ve dayanışmasını korumak, ticaretin genel menfaatlere uygun surette gelişmesine çalışmak üzere kurulmuş tüzel kişiliğe sahip meslek kuruluş niteliğinde bir kamu kurumudur.

Bir kamu kurumu niteliğindeki Odalar, ticaret ve sanayiın genel menfaatlere uygun şekilde gelişmesine çalışan, meslek, ahlaki gelişmelere destek olan, dayanışmayı güçlendiren çalışmalarına paralel olarak ticaret ve sanayi her türlü incelemeleri bölgeleri içindeki iktisadi, ticari ve sınıfa faaliyetlere ait indeks ve istatistikler yapar ve başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını izler ve bunları bilimsel çalışmalarda yayımlar.

Bilindiği gibi ticaret ve sanayi ait belgeleri düzenlemek ve onaylamak, meslek çalışmalarına ait konular hakkında Bakanlıklara, illere ve belediyelere önerilerde bulunmak, ticareti ilgilendiren bilgi ve haberleri derleyerek ilgililere ulaştırmak, resmî makamlarca istenecek bilgileri vermek ve özellikle ticaret erbabının mesleklerinin icrasında ihtiyacı olabilecek her türlü bilgiyi başvurular halinde kendilerine sunmak gibi geniş kapsamlı çalışmaları olan İstanbul Ticaret Odası, çeşitli yasalarda öngörülen başka hizmetleri de yerine getirmektedir.

Ticaret erbabınca uyulması zorunlu meslek kararları alabilen Ticaret Odaları aynı zamanda bölgeleri içindeki örf, âdet ve teamülleri de belirler. Gerçekten de Türk Ticaret Kanunu’nun 1. maddesinin son fıkrası hükmüne “Hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde mahkeme, ticari örf ve âdet...” göre karar verecektir. Kanunun gerekçesinde örf ve âdetin objektif hukuk kaidesi olduğu açıklıkla belirtilmektedir. İkinci madde de “kanunda aksine bir hüküm yoksa teamül, ticari örf ve âdet olarak kabul edildiği tesbit edilmedikçe hükme esas olamaz” demektedir.

Örf ve teamül, bir kişinin veya bir topluluğun şuur ve iradesi haricinde kendiliğinden oluşan ve o topluluk içinde ortaya çıkan olaylarda uygulanabilir bir düzeye ulaşan ilkelere, kavram olarak örf bilmek ve tanımak anlamına gelirken, âdet işlene işlene itiyad, gelenek halinde gelen bir uygulamayı belirtir. Âdet ve teamül, fiil ve harekete ilişkin iken, örf sözle de olabilmektedir. Bu nedenle de bir meslek veya genel olarak ticaret erbabı herhangi bir sözü hakiki anlamı dışında bir anlamda kullanır ve bu kullanış biçimi de süreklilik kazanırsa örf ortaya çıkmıştır. Ticari hayatta da bu tür istihlalar, deyimler vardır. Sözleşmelerde kullanılan ticari deyimlerin aynı anlama gelmemesi ve değişik anlamlar ifade etmesi halinde tarafların bu deyimleri kullanmasındaki gerçek amaç o sözleşmenin düzenlenmesi sırasında mevcut örf ve âdeti göre belirlenir. İşte bu nedenle de yargı organlarına yardımcı olmak üzere ticari örf ve âdetlerin araştırılıp saptanması işi Ticaret ve Sanayi Odalarına verilmiştir. İstanbul Ticaret Odası yüzyıllık geçmişinde bu alandaki çalışmalarını da sürdürmüş ve yargı organlarına ışık tutmuştur. Odanın vereceği cevap ve mütalâaların bir bilir kişi mütalâası düzeyinde olduğu belirtilmekte ise de kanaatimizce söz konusu mütalâaların daha da büyük bir ağırlığı olduğu açıktır.

Son derece zengin belge ve kaynaklarla dolu olan İTO Kütüphanesinde bu alanda sürdürülen çalışmaların tamamı bulunmaktadır. Örneğin Ticari, Sinaî ve Mali Teamüller Mecmuası (İstanbul, 1930 - No. 2115) gerçekten ilginç değerlendirmeler ve saptamalara yer veren değerli bir belgedir. Çok eskilere gitmeye gerek olmasa dahi yine İTO kütüphanesinde 2324 numarada kayıtlı bulunan Ticari Sinaî ve Mali Teamüllerine dair Oda Meclisi Kararları (İstanbul, 1945) konuya ilişkin çalışmaların yıllar öncesinden bu yana mustakar bir şekilde devam ettiğini ortaya koymaktadır.

Meslek faaliyetlerine ilişkin konularla ilgili olarak yetkili makamlara önerilerde bulunabilen, resmî ma-

kamların talebi üzerine görüş bildiren Oda’nın yüzyıllık çalışmalarını yansıtan belgeler gerçekten ilginçtir. Söz gelimi Oda tarafından hazırlanan 1926 tarihli bir rapor, bugün de büyük ölçüde geçerliliğini korumaktadır: Ecnabi Memleketlerde Ticaret ve Sanayi Bahriyeyi Himaye Usulleri. Türkiye bugün de deniz ticaretinde atılımlar yapmak istemekte gemi inşa-sanayiinin güçlendirilmesine çalışmaktadır. İTO’nun 1926 tarihli raporu çeşitli konularda hazırlanan rapor, etüd, araştırma ve belgeler gibi, sorunların temeline inildiğini göstermektedir.

Yüzyıl içinde Oda’nın hukuk alanındaki çalışmaları, yasa önerileri son derece kapsamlı bir incelemeye konu olabilecek kadar geniş olduğundan bunların hepsine burada değinmemiz olanaksızdır. Ancak 1927 yılında hazırlanan bir İTO raporuna bakan araştırmacılar yarım yüzyıl öncesinde savunulan görüşlerin halen de geçerliliğini koruduğunu görmektedir. Kütüphanede 1886 numara altında kayıtlı olan bu etüd Serbest Mühtakalar ve Serbest Limanlar konusunu ele almaktadır. Bugün de uluslararası ticaretin gereklerini görmezlikten gelen, ülkemizin bölgedeki yerini dikkate almayan bazı çevrelerin halen de Serbest Bölge konusuna karşı çıktığını izleyenler bu kişilere 1927 tarihli İTO Raporunu okutmalıdırlar.

Bir meslek örgütü olarak İTO’nun yüzyıllık çalışmaları arasında çok önemli konuları inceleyen, ilginç öneriler getiren etüdler, raporlar ve yasa tasarıları vardır. Hazırlanan yasa tasarıları, üzerinde de bir meslek örgütü olarak görüş ve dilekler belirtilmiştir. Bunların hepsine değinmenin imkânsızlığı karşısında sadece bazıları belirtilmektedir: Millî Deniz Sigortalarnın Mahiyeti, Vezaifi ve Lüzumu (1927), Teşviki Sanayi Kanunu ve Muamele Vergisi Hakkında Rapor (1930), Gıda Maddeleri Tüzüğü (1933), Gümrük Kıymetinin Tatbikatında İhtilâflı Noktalar (1958), Memleketimizin Dış Ticaret Meseleleri (1958), Gümrük Kanunlarının Tadilî Meselesi (1960), Kaldor Raporu (1962), Yeminli Ekspert Muhasıpler Kanun Tasarısı Hakkındaki Odamız Görüşü (1962), İhale Kanunu hakkındaki Odamız Görüşü (1962) vs.

Hukuk alanında İTO bünyesinde yapılan çalışmaları uzun uzun saymak mümkün olmakla birlikte biz son olarak 1979 yılında gerçekleştirilen çok önemli bir yeniliğe değinmek istiyoruz. 5590 sayılı yasa, Odaların ilgililerin talebi halinde, ticari ve sınıai ihtilâflarda hakem olabileceği’ni hükme bağlamıştır. Aynı kanun Oda Yönetim Kurullarının görevlerini sayarken “Hakem ve bilirkişi listelerini hazırlamak ve tasdik edilmek üzere meclise sunmak” şeklinde önemli bir görevi yer vermektedir.

İlgili Yasa hükümleri uyarınca “İstanbul Ticaret Odası Tahkim-Uzlaştırma ve Hakem Birlikliklik Yönetmeliği” hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Oda bünyesi içinde kendi denetim ve gözetimi altında güvenilir ve kişiler arasındaki anlaşmazlıkları süratle ve kesin çözüme bağlayan kalıcı bir kurumun temelleri atılmıştır.

Bir çok yabancı ülkede Ticaret Odalarının gerçekleştirdiği bu çok önemli hizmet, ticaret erbabının uyuşmazlıkların giderilmesinde daima başvurdukları, bir çözüm yoludur. Ticaret erbabı normal adliye mahkemelerinin yıllar süren dâvaları ile ticaret dünyasının gereklerine uygun süratle karar alnamama gerçeğini dikkate almakta ve özellikle ileri Batı ülkelerinde uyuşmazlıkların çözümü için Ticaret Odaları bünyesinde kurulan Tahkim Kurumuna başvurulmaktadır. Böylece masraflar asgaride tutulmakta, yıllarca süren dâvalarda bilirkişilere havale edilen dosyalar, bilirkişi raporlarına itirazlar, yeniden bilirkişi tayini gibi prosedürü fevkalâde uzatan yollara gidilmeden ticaret erbabının da katıldığı hakem ve bilirkişilere başvuru uyuşmazlıklar kısa bir sürede çözüme kavuşturulmaktadır. Ayrıca gerçeğinde uyuşmazlığın mahkemeye intikal etmeden ve kamu oyuna duyurulmadan sessizce çözümlenilmesi tercih edildiğinden tahkim yolu daha cazip bulunmaktadır.

1979 yılında kurulan İ.T.O. Tahkim, Uzlaştırma, Hakem Birlikliklik Kurumu yüzyıllık hizmet dizisini, en son ve fakat en önemli halkalarından birini oluşturmaktadır. Temennimiz bu hizmetin uluslararası uyuşmazlıklarda da yaygın olarak kullanılabilir olması ve tanıtılmasıdır.

“Osmanlı Devleti Maliye Nezareti, bir grup İngiliz ve Fransız bankacıdan 1863 yılında “Bank of England” ve “Banque de France” gibi banknot ihracına yetkili ve devletin hazinedarlığını yapmak üzere bir banka kurmalarını istemiş ve onlar da İstanbul’a gelerek Osmanlı Bankası adı ile bir banka kurmuşlardır.

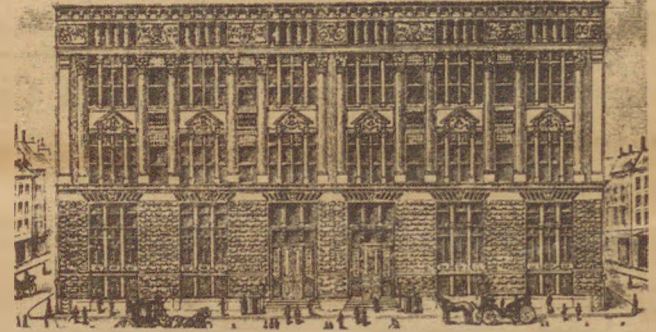
Bu bankaya devrin Padişahının fermanı ile gereken yetkiler verilmiş ve adı da “Bank-ı Osmani’i Şahane” olarak değiştirilmiştir.”

27 Eylül 1925 tarihinde çıkarılan 655 sayılı “Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu”ndan sonra başlatılan düzenli ve sicil numaralı kayıt dönemi ile beraber, İstanbul Ticaret Odasının “1” sicil numaralı üyesi ünvanına sahip Osmanlı Bankasının Genel Müdür Yardımcısı Bahattin Bursalı “1 numara”nın doğuşunu böyle anlatıyor.

Padişah fermanından sonra yarım asrı aşkın bir süre devlet bankası olarak faaliyet-

lerini sürdüren ve imparatorluğun başlıca vilayetlerinde teşkilatlanan müessesenin, Osmanlı Devletinin tarihe karşışmasıyla 1924 ve 1925 yıllarındaki TBMM hükümetleri kararlarıyla görevine “Osmanlı Bankası” adı altında aynı yetkilerle devam ettiğini söyleyen Bahattin Bursalı bankanın banknot basma yetkisinin T.C. Merkez Bankasının kurulmasına kadar sürdüğünü belirtmiştir.

Ülkemizde ilk banknotu çıkaran ve Mart 1952 tarihinden sonra sadece ticari bir banka hüviyetinde çalışan Osmanlı Bankası’nın aradan geçen 100 yıl içerisinde sürdürdüğü dış ticarete ağırlık verme hüviyetinin bugün de geleneksel olarak sürdürüldüğünü ifade eden Bursalı, “Türkiye’nin en büyük mesleki teşekkülü olan İstanbul Ticaret Odasının “1” numaralı üyesi, Odayla beraber gelişip büyüerek bugün kendine saygın bir yer edinmiştir” diye konuşmuştur.

Osmanlı Bankasının Merkez binasının kurulduğu yıllardaki hali

ODAMIZA ÜYE OLAN DİĞER BANKALAR

BANKALAR GENEL MÜDÜRLÜKLER VE İSTANBUL MERKEZ ŞUBE MÜDÜRLÜKLERİ

1) 1/1600	Osmanlı Bankası A.Ş. Merkezi İst. Karaköy Mer. Şb.
2) 31/8907	Uluslararası Endüstri ve Tic. Ban. A.Ş.
3) 2406/331	T.C. Ziraat Ban. İst. Şb.
4) 2883/4190	Türk Ticaret Ban. A.Ş.
5) 3998/311	Türkiye İş Ban. A.Ş. İst. Şb.
6) 14030/489	Türkiye İmar Ban. Türk A.Ş.
7) 18259/4169	T.C. Merkez Bankası A.Ş. İst. Şb.
8) 19508/11919	Sümerbank
9) 23947/6196	İst. Emniyet Sandığı
10) 24143/3451	Tür. Halk Ban. A.Ş. İst. Şb.
11) 32736/16978	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.
12) 36012/774	T. Emlak Kredi Ban. A.O. Çemberlitaş Şb.
13) 159422/106851	T. Garanti Ban. A.Ş.
14) 42527/15159	T. Sinaî Kalkınma Ban. A.O.
15) 45776/2578	Denizcilik Bankası T.A.Ş.
16) 49710/4100	Demirbank T.A.Ş.
17) 49532/1226	İst. Ban. T.A.Ş.
18) 52619/4194	T. Vakıflar Bankası T.A.Ş. İst. Şb.
19) 56197/2997	Pamukbank T.A.Ş.
20) 62363/	Şekerbank T.A.Ş. İst. Şb.
21) 66170/427	Maden Kredi Ban. A.Ş.
22) 78776/20591	T. Öğretmenler Bankası T.A.Ş. İst. Şb.
23) 80760/23350	Anadolu Ban. A.Ş.
24) 83879/27540	Sinaî Yatırım ve Kredi Bankası A.O.
25) 86690/30962	Türk Dış Tic. Ban. A.Ş.
26) 90418/35272	Akbank T.A.Ş.
27) 96435/41879	Etibank Bahçekapı Şb.
28) 146103/93634	Arap Türk Ban. A.Ş.
29) 149901/97462	Egebank A.Ş. İst. Şb.
30) 157092/104502	Eskişehir Ban. T. A.Ş. Karaköy Şb.
31) 165727/112080	Hisarbank A.Ş.
32) 174491/121977	İktisat Ban. T.A.Ş.
33) 175556/123047	Ortadoğu İktisad Ban. T.A.Ş.
34) 182813/130323	İşçi Kredi Bankası T.A.Ş. İstanbul Şubesi
35) 183813/131327	Türkiye Tütüncüler Bankası A.Ş. İst. Şb.

1929 Yılında hazırlanan fiyat indeksleri

Sabiha BAYRAÇ

ilk kez Birleşmiş Milletler yayınlarında yer aldı

Türkiye'de ilk resmi fiyat indeksi 1929 yılında, Odamızın o günkü adıyla T.C. İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası tarafından hazırlanıp yayınlanmış ve Birleşmiş Milletler yayınlarına girmiştir. Anılan tarihten itibaren yayınlanan indeksler İstanbul için Geçinme İndeksi ve İstanbul Toptan Eşya Fiyatları İndeksi'dir. İstanbul Geçinme İndeksi ve İstanbul Toptan Eşya Fiyatları İndeksinin Odamızca ilk yayınlandığı tarihten bugüne kadar geçirdiği gelişmeler şöyledir:

İstanbul geçinme indeksi

"İstanbul'da Hayat Pahalılığı Müşiresi" adıyla ilk geçinme indeksimiz 1929 yılından itibaren hazırlanıp yayınlanmaya başlanmıştır.

Anılan indekste, Dünyu Umumiye İdaresi tarafından 1914 yılının Temmuzundan itibaren derlenen fiyatlar baz yılı olarak kullanılmış, indeks dört ana grup ve yaklaşık 27 maddeyi kapsamış olup şu gruplardan ibarettir.

- I- Gıda maddeleri,
- II- Mahrukat, Fenvirat, Tat hirat
- III- Giyecek,
- IV- Ev kirası

1930 yılından itibaren 1929 yılındaki, İstanbul'da Hayat Pahalılığı Müşiresi adıyla yayınlanan indeks, kapsam bakımından yenileştirilerek İstanbul Geçinme İndeksi adı ile yayınlanmıştır.

1930 yılında yayına başlanan indeks aşağıdaki altı grupta toplanmış olup 45 madde civarındadır.

- I- Yiyecek ve içecek maddeleri,
- II- Yakma, aydınlatma, temizleme maddeleri,
- III- Giyecek ve ev eşyası
- IV- Ev kirası
- V- Muhtelif
- VI- Tasarruf veya sigorta

İndekse esas alınanlar

1914 yılı ilk 6 ayı ortalaması yüz alınarak hesaplar yapılmış, indekste, ana, baba ile biri birbuçuk, diğeri yedi ve üçüncüsü de 15 yaşlarında üç çocuklu orta halli bir ailenin tüketimini dikkate alınmıştır. İndekse esas olan veriler Dünyu Umumiye İdaresi tarafından 1914 yılının Temmuz ayından itibaren derlenen fiyatlardır.

Dünyu Umumiye, cetvellerini 1928 yılına kadar devam ettirmiştir. Anılan kuruluşun tüketiciyi orta halli bir fert olarak kabul etmesi ve tüketim maddelerini dar tutması nedeniyle ilk indeks değiştirilmiş, 1930 yılından itibaren 5 nüfuslu bir ailenin tüketimi esas alınarak, 1914 yılının ilk altı ayının ortalama fiyatları baz kabul edilmiştir. İndekste her maddenin isim, miktar, aylık tüketim toplamları ayrı ayrı gösterilmiştir.

İndeks daha sonra 1938 = 100 ve 1948 = 100 olarak yayınlanmıştır.

1953 yılında İstanbul'da İş Kanununa bağlı işyerleri, resmi daireler, bankalar ve sigortalıların tamamını kapsayan adreslere göre tesadüfi olarak seçilen işyerlerinde çalışan, memur, müstahdem ve işçi niteliğinde olan personel arasından yine tesadüfi olarak seçilen örnek 619 aileyle yapılan tüketici harcamaları anketine dayanan

yeni bir indeks hazırlanmıştır.

Halen hazırlanıp yayınlanmakta olan bu indeks ağırlıklı olarak hesaplanmakta, ağırlıklar anketi yapılan ailelerin tüketim şemasına göre tesbit edilmiş olup, hem grup indeksleri hem de genel indeks hesabında Laspeyres formülü kullanılmaktadır.

İndeks İstanbul'un çeşitli semtlerinde hazırlanıyor

İndeksin baz yılı 1953 iken bu tarih 1958, 1963 ve 1968'e kaydırılmış, halen 1963 ve 1968 = 100 bazlı olarak hesaplanmaktadır.

İndeks 107 maddeyi kapsamakta 5 ana ve alt gruptan oluşmaktadır. Fiyatlar İstanbul piyasasından çeşitli semtlerden alınmaktadır.

Odamızca hazırlanmakta olan indekslerde, ev kirasının yer alması, bu konuda halihazırda yapılan Ticaret Bakanlığı ve D.İ.E. indeksinde anılan kalemin bulunmaması nedeniyle diğer indekslerden daha geçerlidir.

İstanbul için yapılmakta olan bu çalışmanın seçilmiş belirli bir aile tipinin tükettiği madde fiyatlarındaki değişimleri yansıtması ve geçmiş yıllarla mukayeseyi sağlaması nedeniyle devamında fayda görülmektedir. Ancak ağırlıkların günümüz şartlarına uydurulması için mevcut indeksin yanında yeni bir indeks çalışmasının başlatılmasında zaruret görülmektedir.

İstanbul toptan eşya fiyatları indeksi

Odamız tarafından 1927 yılından itibaren İstanbul Toptan Eşya Fiyatları İndeksi hesap-

lanmaya başlanmış ve 1929 yılında yayınlanmıştır. 1913-14 yılı fiyatları yüz kabul edilerek 52 madde kapsama dahil edilmiştir. İndekste 5 grup ve ayrıca ithalat, ihracat ve içerde üretilip tüketilen maddeler olarak 3 grup ayrı olarak tasnife tabi tutulmuş ve bu tasniflerde ayrı ayrı indeksler hesaplanmıştır.

Anılan indeks Geometrik ortalama ile hesaplanmış ve kapsamı genel hatlarıyla aşağıda verilmiştir.

- I- Gıda Maddeleri
  - A- Zahir ve hububat
  - B- Hayvanî gıda maddeleri
  - C- Nebatî gıda maddeleri,
  - D- Meyvalar,
  - II- Keyif maddeleri
  - III- İptidai maddeler
    - A- Hayvani iptidai maddeler
    - B- Nebatî iptidai maddeler
    - IV- Madenler
    - V- Muhtelif
    - A- Tekstil
    - B- Diğer
      - İthalat maddeleri
      - İhracat maddeleri
      - İç tüketimle ilgili maddeler

1951 yılından itibaren 94 maddeyi kapsayan yeni bir Toptan Eşya Fiyatları indeksi hesaplanarak yayınlanmaya başlanmıştır. İndeks 1938 yılı fiyatları 100 alınarak, geometrik ortalama ile hesaplanmaya başlanmıştır.

İstanbul Ticaret Odası,

İstanbul şehri ücretler geçinme indeksi

ana grup ve alt gruplar şeması

Ana ve Alt Gruplar	Madde Sayısı	% Tartılar
I. GIDA MADDELERİ	43	533.64
a- Zaruri Maddeler	37	487.08
b- Keyif verici maddeler	6	46.56
II. İSITMA AYDINLATMA	6	57.38
III. GİYİM ve EV EŞYASI	34	149.78
a- Giyim	16	110.40
b- Ev eşyası	18	39.38
IV. KİRA ve EV BAKIMI	2	149.27
a- Kira	1	137.62
b- Ev bakımı	1	11.65
V. MÜTEFERRİK	22	109.93
a- Temizlik, sağlık	11	41.19
b- Kültür ve eğlence	4	21.62
c- Ulaştırma	4	37.69
d- Çeşitli hizmetler	3	9.44
TOPLAM	107	1.000.00

94 maddeli indeksin kapsamı aşağıdaki şekildedir:

- I- Gıda maddeleri
    - A- Zahir ve hububat
    - B- Bakliyat
    - C- Sınai Nebatlar
    - D- Meyvalar
    - E- Tütün, kahve, çay, rakı
    - F- Hayvani gıda maddeleri
    - II- İptidai Maddeler
      - A- Nebatî İptidai maddeler
      - B- Hayvani iptidai maddeler
      - III- Madenler
      - IV- Mensucat
      - V- İnşaat malzemesi
      - VI- Mahrukat ve enerji maddeleri
      - VII- Kimyevi maddeler
- İndekste ayrıca,
- I- Dahilde İstihsal ve İstihlak olunan maddeler
  - II- İhracat maddeleri
  - III- İthalat maddeleri

94 Madde...

1954 yılına kadar 1938 fiyatlarıyla hesaplanan indeks 1955 yılından itibaren 1948=100 olarak daha sonra 1958

ve 1953=100 fiyatlarıyla hesaplanmaya başlanmıştır. 1969 yılından itibaren indeksten sonra 3 grup, I. Dahilde İstihsal ve istihlak olunan maddelerle II. İhracat ve III. İthalat maddeleri kapsamından çıkarılmış, 1970 yılından itibaren 1958 ve 1963 fiyatlarıyla 1978 yılı başından itibaren ise 1963 ve 1968 yılı fiyatları esas alınarak yayınlanmaya başlanmıştır.

İndekste yer alan 94 madde İstanbul piyasasında muamele gören maddelerden seçilmiştir. İndeks geometrik ortalama metodu ve tartısız olarak hesaplanmaktadır. İndekse giren maddelerin çoğu İstanbul Ticaret Borsası aylıklarından alınmakta, İstanbul'da muamele görmeyen malların fiyatları İzmir, Adana, Bursa borsasından, belediyece tesbit edilen fiyatlar Belediye İktisat İşleri Müdürlüğünden alınmakta, diğer malların fiyatları ise her hafta Salı ve Cuma günleri İstanbul piyasasından derlenmektedir.

Revizyon çalışmaları

Mevcut indeksimizin en ekonomik şartları daha iyi yansıtabilmesi için revizyon çalışmalarını sürdürülmekte, halen Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği Ekonomik ve Mali İşler Dairesi bünyesinde oluşturulan Fiyat İndekslerinin Düzenlenmesi için kurulan Komisyon çalışmalarına katılmış ve Komisyon çalışmalarının sonuçlarına göre Konseyin koordinatörlüğünde Türkiye için Toptan Eşya Fiyatları indeksi hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Anılan indeksin çatısı ortaya çıktık-tan sonra Odamız da bu çalışmayı değerlendirecektir.

İstanbul Ticaret Odası
Toptan Eşya Fiyatları
İndeksi Madde Sayısı,
Grupları ve Tartıları

Ana ve Alt Gruplar	Madde Sayısı
I. Gıda maddeleri	38
1. Zahir ve hububat	13
2. Bakliyat	4
3. Sınai nebatlar	6
4. Meyveler	4
5. Tütün, kahve, çay, rakı	4
6. Hayvani gıda maddeleri	7
II. İptidai Maddeler	17
1. Nebatî	9
2. Hayvani	8
III. Madenler	6
IV. Mensucat	7
V. İnşaat Malzemesi	7
VI. Mahrukat ve Enerji	
Madenleri	10
VII. Kimyevi madenler	9

İndeks tartısız olduğundan maddelerin tartıları gösterilememiştir.

T.C.
İSTANBUL TİCARET VE SANAYİ ODASI

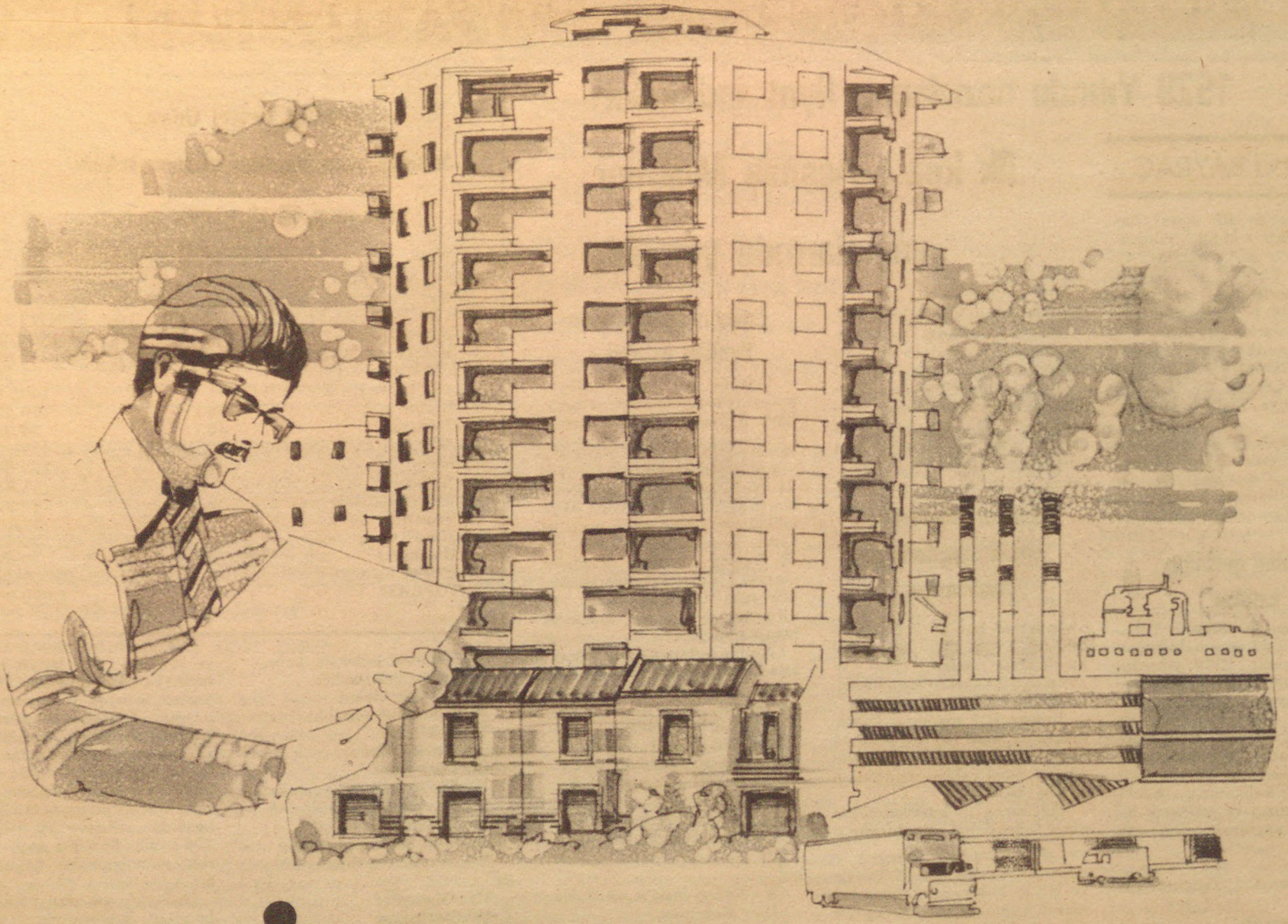
İstanbulda hayat pahalılığı müşiresi Temmuz 1929

Temmuz 1914	100
Temmuz 1929	1421
Para birimi tenziliinden sonra	154,2

Havayisel zaruriye isimleri	Vahid kıyası	Vahid kıyası üzerine fiyatı				Aylık sarfiyatın Bedeli mecmuu	Aylık sarfiyatın 1914 fiyatına göre %		
		Temmuz 1914		Temmuz 1929			Temmuz 1914		Temmuz 1929
		Kuruş	S.	Kuruş	S.		%	%	%
I. Gıda maddeleri									
Ekmek	ok.	1	87	21	12	15	84	15	950
Şeker	"	3	67	67	0,5	19	50	370	50
Kahve	"	12	186	0,5	6	93			
Pirinç	"	3	47	6	18	282			
Makarın	"	3	40	5	15	200			
Patates	"	1	17	7	7	119			
Fasulye	"	1	36	6	21	330			
Sogan	"	50	10	8	4	80			
Zeytin yağı	"	8	100	1,5	36	450			
Tuz	"	1	50	12	50	2	3	25	
Süt	"	2	30	23	46	600			
Peynir (kaymak)	"	12	200	1	12	200			
Yağ (zeytin)	"	8	108	2	16	216			
Et (koyun)	"	7	105	12	84	1260			
Saude yağ.	"	10	210	3,5	35	735			

Odamızca 1929 yılında ilk defa düzenlenen indeks cetveli.

İş dünyası Hesap dünyası

Sanayiciler, tüccarlar, serbest meslek sahipleri...
İş dünyamızın yapıcı, yaratıcı uzmanları Banker Kastelli'yi seçerler.

İş adamı hesap adamıdır.
Rakamlarla düşünür.
Rakamlarla başarır.

Bir günün geliri bile onun için anlam taşır.

Siz de hesabınızı doğru yapın
21 yılın tecrübesinden ve güveninden yararlanın.

*Banker Kastelli,
güçlü kuruluşların tahvillerini ve büyük bankaların mevduat sertifikalarını satmaktadır.*

Banker Kastelli
Menkul Değerler Ticaret A.Ş.

BANKER KASTELLİ MENKUL DEĞERLER TİCARET A.Ş.'nin
NOMİNAL SERMAYESİ TAMAMI ÖDENMİŞ OLUŞU 200.000.000 TL'dir.

MERKEZ 4. Vakıf Han, Asma Kat No: 21 Bahçekapı İstanbul Telefon: 20 53 20 (5 Hat) 28 20 38 - 22 36 44

• KADIKÖY • ELMADAĞ • ŞİŞLİ • BAKIRKÖY • ANKARA • İZMİR • BURSA • ANTALYA
• SAMSUN • ESKİŞEHİR • KAYSERİ • MERSİN • FRANKFURT

Çeşitli yayın faaliyetleri, kurslar düzenlemesi öğrencilere burs verilmesi yurt çapında örnek oldu

● Oda'mızın eğitim alanındaki en büyük katkılarından biri de, şehrimizin okul bulunmayan fakir ve kalabalık bölgelerinde ilkokul binası inşa ettirmesidir

Yurdumuzda eğitim özellikle mesleki eğitim alanlarındaki müesseselerin azlığı, gelişmekte olan ülkelerin gereksinimi olan vasıflı insan gücü talebimizi karşılayamamaktadır. Devletin eğitim alanındaki boşluklarını doldurmak amacıyla,

birçok kuruluş bu ihtiyaca cevap verecek çalışmalara yönelmiştir. Odamız da bu konuda uygulamaya geçen ilk kuruluşlardan birisidir. 1926 yılında İstanbul yurtlarında kalan öğrencilere iş bulunması için Odaca çaba gösterilmiştir, devlet kaynaklarının yetersizliği göz önüne alınarak yüksek ve orta dereceli Ticaret Okullarına artan talep üzerine görevlendirilen ilk öğretmenlerin maaşlarını karşılamak ve esnafların eğitimi için kurulan dersanelerin öğretmen ücretlerini karşılamak için Oda bütçesinden fon tahsis edilmiştir.

Kursiyerlerimizden bir grup sertifikaları ile birlikte...

1931 yılında orta dereceli okulların araç-gereç gibi donanım ihtiyacının takviyesi yoluna gidilmiş, 1934 yılında orta öğretimde, mesleki derslere de yer verilmesi veya mesleki öğretim yapan okulların açılması konusunda incelemeler yapılmış ve hazırlanan raporlar ilgili mercilere iletilmiştir.

Çeşitli yayın faaliyetleri, kurslar düzenlemesi, öğrencilere burs verilmesi faaliyetleri ile Odamız uzun yıllar ülkemizdeki benzer kuruluşlara örnek olmuştur.

1968 yılında Oda bünyesinde bir Kültür Komisyonu oluşturularak, eğitim hizmetlerinin planlı, sistemli ve koordineli şekilde yürütülmesi sağlanmıştır. Bugün Oda eğitim hizmetlerini, Oda içi eğitim, mesleki eğitim ve genel eğitim hizmetleri diye üç başlıkta toplayabiliriz.

Oda bünyesinde zaman zaman personelin bilgi ve görgüsünü arttırmak için seminerler düzenlenmiştir. Halen yabancı dil öğrenmek isteyen Oda personeli, bedeli Oda tarafından ödenmek üzere yabancı dil kurslarına ve İşletme İktisadi Enstitüsüne gönderilmektedir.

Ayrıca bütçe olanakları çerçevesinde, bazı Oda memurlarının dış ülkelerdeki Ticaret Odalarıyla, uluslararası kuruluşlarda staj yapmaları imkânı sağlanmaktadır.

Ticari ve Sınai kuruluşların vasıflı personel ihtiyacını karşılamak için Odamızca Mesleki Kurslar düzenlenmektedir.

1944 yılından itibaren yılda iki kez, İstanbul İktisadi Ticari Bilimler Akademisi ile işbirliği yapılarak Pratik Akşam Ticaret Kursları, 1972 yılından itibaren yine yılda iki kez, Maçka Endüstri Meslek Lisesinde teknik kurslar düzenlenmekte ve kurs dönemi sonunda başarılı öğrencilere kurs gördükleri dalda sertifika verilmektedir.

Ayrıca 1973 yılından başlayarak, muhasebe yardımcılığı ve pazarlama sertifikaları için direkt sınavlar düzenlenmekte sınav sonucu başarılı olanlara sertifikaları verilmektedir.

Odamızın mesleki yöndeki bir diğer hizmeti de ihracat, saatçilik, elektrikli ev aletleri, gıda maddelerinin saklanması gibi çeşitli konularda düzenlediği kurslar, seminerler ve sergilerdir.

Odamızın genel eğitim hizmetleri kapsamına, iktisat, iş-

letme ve ticari konularda lise ve üniversite seviyelerinde eğitim gören öğrencilere burs verilmesi, kitap yardımı yapılması, ilkokul inşası ve meslek seçimine rehberlik konferansları

yılında 147 öğrenciye burs verilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin meslek seçimi konusunda aydınlatılmaları için 1965 yılından beri, İstanbul'daki lise son sınıf öğrencilerine seri konfe-

İTO Muhasebe sınavına katılan öğrenciler sınav sırasında.

girmektedir.

Odamız 1952 yılından beri uyguladığı burs programı ile, iktisat ve ticaret konularında öğrenim gören, maddi olanaklardan yoksun, fakat çalışkan lise ve yüksek tahsil öğrencilerine karşılıksız aylık burslar vermektedir. 1952 yılında 23, 1962 yılında 50 civarında öğrenciye burs verilirken, 1981

ranslar verilmektedir.

İstanbul Ticaret Odasının eğitim alanındaki en büyük katkılarından biri de, şehrimizin okul bulunmayan fakir ve kalabalık bölgelerinde ilkokul binası inşa ettirmesidir. Odamız kuruluşundan bu yana birisi Diyarbakır deprem bölgesi Lise, diğer 4'ü İstanbul'da olmak üzere 5 ilkokul inşa ettirmiştir.

Teknik Kurslarımıza katılan talebeler bir uygulama sırasında.

İstanbul Ticaret Odası Huzur evi inşaatı devam ediyor.

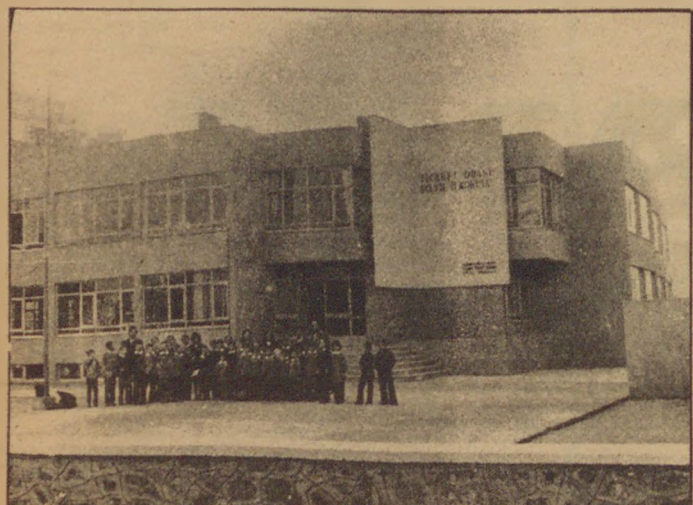
YAPTIRDIĞIMIZ OKULLARDAN BAZILARI

İstanbul Kanarya'da yaptırılan ilkokulun açılış töreninden bir görünüşü.

1972 yılı Haziran ayında açılışı yapılan Şişli Kadınlar Çarşesi ilkokulu da İTO'nun eğitiminin hizmetine sunduğu ilkokullardan.

Cumhuriyetin 50. yılı dolayısıyla İstanbul Levent'te yaptırılan İTO ilkokulu ve talebelerden bir grup.

Ekonominin ihracata, İhracatcının ise Hisarbank'a ihtiyacı var.

- Hisarbank ihracatta uzman bankadır.
- İhracat kredisi verilir.
- İhracatçıya bilgi verilir.
- İhracatçıya pazarlamada yardımcı olunur.
- İhracatçıya nakliyede kolaylık sağlanır.
- İhracatçıya dış ülkelerde yol gösterilir.

“İhracat sizden
kredisi bizden.”

HISARBANK

“Kale gibi banka”

Yüz yılda 184.000'in üzerinde firma Oda'mıza kayıt yaptırdı

Türkiye'nin en çok üyesine sahip, en eski meslek kuruluşlarından biri olan İstanbul Ticaret Odası, 100. kuruluş yıldönümünü kutladığı şu günlerde 184.000'inci üyesini de saflarına katmakla kıvançlıdır, gururludur.

Ticaret Kanunu hükümlerine göre ticari imvanlarını tescil ettiren gerçek ve tüzel kişilerin Oda'mıza kayıtlarını sağlayan, sicillerinde meydana gelecek değişiklikleri izleyen ve mevzuat hükümlerine göre yapılacak belge isteklerini sicil kayıtlarına göre karşılayan, sicil kayıtları ile ilgili yazılı ve sözlü soruları cevaplayan ve kayıtları iptal edilen veya halen faaliyetine devam eden firmaların düzenlenmiş sicil dosyalarını koruyan ve üyelerinin Bağ-Kur'a giriş işlemlerini yürüten

Oda'mız, Tescil Şubesi üyelerine hizmetin en mükemmeline verebilmesi ve onları memnun edebilmesi çabası ve bilinci içinde görevini yerine getirmeye çalışmaktadır.

Oda'mıza kaydını yaptıracak üyenin ilk uğradığı şube Tescil Şubesi olduğu gibi, kaydını kapatan bir üyemizin son uğradığı yer gene Tescil Şubesi olmaktadır.

Bunların dışında hergün yüzlerce üyemiz belge ve Oda Kimlik Kartı almak, imza tasdiki yaptırmak, iş ilişkisi içinde bulunduğu firmalar hakkında bilgi temin etmek, sosyal güvencesini sağlayan Bağ-Kur ile ilgili işlemlerini

takip etmek ve diğer işleri için doğrudan doğruya şubemize başvurmaktadır.

Kurulduğu günden bugüne kadar Oda'mıza kaydını yaptıran tüm üyelerimizin sicil dosyaları büyük bir titizlikle muhafaza edildiğinden bunlar arşiv ve tarihi kıymeti haiz evrak olarak ilmi araştırma yapacak kişi ve kuruluşlara İstanbul'da 100 yıldır kurulan ticari işletmelerin durumu hakkında en önemli kaynak teşkil edecek belge niteliği taşımaktadırlar.

Bu kaynaktan elde ettiğimiz bilgilere göre 1913 senesinde Oda'mıza kayıtlı firmaların sayısının 1316 olduğu, bunlardan 985'inin 4. dereceden, 195'inin,

3. dereceden, 94'ünün 2. dereceden, 42'sinin de 1. dereceden kayıtlı buldukları anlaşılmıştır.

100 yılda gerçek ve tüzel kişi tacir olarak 184.000'in üzerinde firma Oda'mıza kaydını yaptırmıştır.

Fakat, bunlardan bugün 88,906 tanesi ticari faaliyetini sürdürmekte olup 95.094'ünün çeşitli nedenlerle kayıtları kapatılmıştır.

Halen üyelikleri devam etmekte olan 88.906 firmadan 55.772 adedi fert 33.134 adedi de şirkettir.

Şirketlerden de ön sırayı kolektifler almaktadır. (12.345 adet) Kolektifleri anonimler

takibetmektedir. (10.938 adet) daha sonraki sırada ise, limited, adi komantid şirketlerle kooperatif teşekküller, donatma iştrakleri ve eşamalı komandit şirketler yer almaktadır.

Tescil Şubesinin yukarıda kısaca açıklanmaya çalışılan görevleri ve üye sayısı ile ilgili olarak verilen rakkamlardan sonra şu hususun açıklanmasında yarar görülmüştür.

Şubemiz Oda'mızın başka bölümlerinde görülmeyen bir iş trafiği ve yoğunluğuna sahiptir.

Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da Oda'nın çalışanları olarak tüm iyi niyeti bizlerle ve görev anlayışımızın bilinci içinde sizlerin hoşgörülerinize sığınarak üyelerimize en iyi hizmeti verebilmemizin çabası içinde olduğumuzu belirtir tüm üyelerimize başarılar diler saygılar sunarız.

İLTER TÜRKMEN «TÜRKİYE, KENDİ YAĞI İLE KAVRULUR ÜLKE OLMAK YOLUNA GİRMİŞTİR»

İstanbul Ticaret Odasının 100. Yıldönümünü gönülden dileklerle kutlarım. İstanbul Ticaret Odasının, binlerce çalışmalarıyla, amacı doğrultusunda iş alemimize artan bir hizmet sağlamaya devam edeceği gibi, ekonomik hayatımızdaki ağırlık ve etkinliğinin de artacağına emin bulunuyorum.

İstanbul Ticaret Odasının 100. Yıldönümü ülkemizin dış ekonomisi ilişkilerinde yeni bir dönemin başlamasına rastlamaktadır. Filhakika şimdiye kadar esas itibarıyla, iç pazara dönük olan milli ekonomimiz, özellikle 1982'de, dış pazarlara açılma yönünden büyük bir hamle içine girmiş bulunmaktadır. Bunun en bariz örneğini, bir yıl öncesine nazaran esasen yüzde 30 artış göstermiş olan 1980 yılı ihracatımızın, 2,9 milyar dolardan, 1981'de, dünyada eşine az rastlanır bir sıçrama ile, 4,5 milyar doların üstüne çıkması teşkil etmektedir.

Çok olumlu diğer bir gelişme de Türk müteahhit firmalarının dışarda deruhte ettikleri inşaat projeleri tutarının 9 milyar doları bulmasıdır. Artık belli başlı firmalarımız dış pazarlarda başa baş rekabet edebilmek ve tutunabilmek için takdire şayan bir dinamizmin içine girmiş bulunmaktadır. Bu dinamizmde en büyük rolü, gelişmiş ülkelerin iş adamlarıyla her yönden boy ölçüşebilecek yeni kuşak Türk iş adamları oynamaktadır.

Bu, ülkemiz için pek mutlu bir gelişmedir. Zira Türkiye yakın bir gelecekte hakikaten kendi yağı ile kavrulur bir ülke olmak yoluna girmiş bulunmaktadır. Bütün mesele bu vetirenin sarılsızdan devam etmesi ve kazanılan dış pazarların konsolide edilmesidir. Ülkemizin çıkarları ve sağlıklı gelişmesi açısından hayati bir önem taşıyan bu yeni dönemde, iş hayatımızın can damarı bir şehirde ticari firmalarımızı bünyesinde toplamış olan İstanbul Ticaret Odasına, büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. İstanbul Ticaret Odasının, çalışma hayatının ikinci yüzyılına girerken, sorumluluğunun idraki içinde bu görevini de büyük bir şevkle yerine getireceği kuşkusuzdur.

Dünyamızda turizm olayı 20. yy sosyo-ekonomik hareketleri arasında önemli bir gelişme sağlamış, bu gelişme yeni endüstrinin (Turizm Endüstrisinin) doğmasına neden olmuştur. Turizm Endüstrisi bütün dünyada ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin ekonomisinde olumlu etkiler sağlamaktadır. Günümüzde "Bacasız Sanayi" diye tanımlanan turizm, ülkelerin ödemeler dengesinde müsbet yönlü ekonomik faydalar temin etmektedir.

Tüm ülkelerde turizm politikasının önde gelen hedefi ekonomiktir. Turizmin ekonominin verimli bir sektörü olarak devreye girebilmesi akılcı bir metotla olabilir. Türk turizmi Marko ve Mikro seviyede planlı ve programlı bir şekilde önümüzdeki yıllar içinde ülke ekonomisinin teminatı olabilecektir. Bu yönlü çalışmalarda önemli mesafeler alınmıştır. 1981 bir toparlanma yılı olmuştur. Türk turizmindeki dağınıklığın derlenmesi, turizmle bir bütün oluşturan sektörlerin uyumlu çalışması zorunludur. Bu zorunluluk, 12 Eylül sonrasında huzur ve sükuna kavuşan ülkemizde kendiliğinden turizm sektörüne benimsenmiştir.

Hizmetler bütünü olarak ortaya çıkan turizmde, birleşik kaplar sistemi caridir. Karma ekonomi sisteminin geçerli olduğu ülkemizde devlet alt yapıyı yaparak, üst yapıyı özel sektöre bırakmaktadır. Devlet üst yapı konusunda da özel sektörü yalnız bırakmamaktadır. Yüzde 15 gibi çok düşük bir faiz ve 20 yıla kadar varan bir süreyle 8 yıl ödemesiz devre uyguluyarak kredi imkanı sağlamaktadır. Devletimiz, bütçemizin kıt kaynakları içinde bu yaklaşımıyla turizm sektörünün gelecekteki pozitif gelişiminin bilinci içinde her türlü teşvik uygulamalarını yapmaktadır. Hatta, halen Millî Güvenlik Konseyi'nin gündeminde bulunan "Turizm Teşvik Kanunu" ile bu gelişim yasa ile güvence

İLHAN EVLİYA OĞLU

altına alınmaktadır.

Turizm endüstrisi özellikle ikinci Dünya Savaşından sonra büyük ve hızlı bir gelişme göstermiştir. Ulusal ve uluslararası düzeyde, sosyo ekonomik ve kültürel yönden etkinlik, devletlerin ve hükümetlerin turizm sektörüne kayıtsız kalamayacağını göstermiştir.

Sosyal refah devleti ilkesi doğrultusunda turizmin bir devlet tercihi olarak kabul edilip değerlendirilmesi ihtiyacı da ortaya çıkmıştır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi turizmdeki bu gelişme, ekonominin verimli sektörü olarak devreye girebilmesi yatırımları artırmakla mümkün olabilecektir. Türkiyemizde özel sektörün turizm alanında yatırım yapması gereklidir. Bu yatırımlar, alt yapısı tamamlanmış öncelikli turizm bölgelerimizde pazarlama faktörüyle birlikte ele alındığında ülke ekonomisine büyük faydalar sağlayacaktır. Ancak şu da bir gerçektir ki Türk turizmi uluslararası piyasaya ağır rekabet koşulları altında girmektedir. Bu rekabet, pazarlama çalışmalarında özen ve dikkat gösterilmesine neden olması yönünden yararlı sonuçlar doğurabilecektir. Bu nedenle de bir dezavantaj değildir.

İş adamlarının sesi olan "İstanbul Ticaret" gazetesinde şu hususa da işaret etmekte yarar görüyoruz. Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak, Türk turizm politikası ve planlama çalışmalarında hedef analizi yapmaktayız. Özellikle hedef ve araç ilişkisini de dikkate almaktayız. Turizmin ülke ekonomisine ve iş adamına rasyonel bir fayda sağlayacağı inancı içindeyiz. İnanç noksanlığı her işte olduğu gibi başarısızlığın ortamını hazırlar. Türk ekonomisi içinde turistik arzın önemli bir dinamizme kavuşması yolunda çabalarımız ve çabalarınız ülke ekonomisinin hayrına

olacaktır.

Önümüzdeki beş yıl içinde ülkemize gelecek turist sayısını üç milyonun üzerine çıkarmak, turizm gelirlerimizi ise 300 milyon dolardan 1,5 milyar dolara yükseltmek durumundayız. Bugün sayıları 56 bine yaklaşan bakanlığımızdan belgeli yatak sayısını 100 bine ulaştırmak yolunda çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir. Bu arada turizm sektöründe yabancı sermayenin daha büyük bir güvence ve sür'at içinde yerini alabilmesi için yasal düzenlemelere gidilmiştir. Turizm Teşvik Kanunu ile sektöre yatırım yapacak ve işletmeyi üstlenecilere birçok kolaylıklar getirilmektedir. Bu kanun ile ihracatçılara tanınan tüm teşvikler turizm sektöründe tanınmış bulunmaktadır.

1982 yılına yaptığımız çalışmalarımız ve düzenlemelerimiz nedeniyle umutla giriyoruz. Ulu önder Atatürk'ün 100. Doğum Yıldönümü, ona olan bağlılığımız, emanetini yüceltme yolundaki yürüyüşümüze hız vermiştir. Çok zengin turizm potansiyeline sahip ülkemizin, Türk turizminin istenilen noktaya gelmesi arzusu, çalışmalarımızla bütünleşmiştir. Ciddi ve gerçekçi bir yaklaşımla bizim de uluslararası turizmden hak ettiğimiz payı alabileceğimize kesinlikle inanıyoruz. Turizmde başarının anahtarı ise, sektörler arasında uyum ve koordinasyon, bilinçlenmiş insanımız olacaktır. Bu arada kaynak israfı önlenerek, ülkenin her yerine dağıtılmış turizm yatırımı yerine, turistik talebin optimal dağılımı, turistik alanların optimal kullanımına gidilecektir. Turistik odak noktaları yaratılacaktır. Türk turizmdeki bir takım eksikliklerle turistlerin karşı karşıya bırakılmasının uzun vadeli bir perspektif içinde ülkenin olumsuz reklamına neden olmasına bundan böyle izin verilmeye-

cektir.

Yurdumuza gelen turistlerin bir günlük harcamalarının bir varil petrolün dolar fiyatına eşit olduğuna işaret ederken, turizmin önümüzdeki yıllarda en kârlı sektörlerden birisi olacağına inanıyorum. Bu bakımdan ülkemizdeki sanayici ve iş adamlarımızı turizm sektörüne yatırıma davet ediyorum. Kendilerine arazi dahil her türlü imkânın sağlanacağını belirtmek istiyorum.

DEVLET BAŞKANI

(Baştarafı 1. Sayfada)

rak, bu çok ileri görüşlü direktifin anlam ve değerine uygun bir irade ile, gösterdiğin hedefe ulaşmak ve sana lâıyk olmak için her türlü engeli aşmak azmindeyiz.

"Elne ve zekâsına emniyet edilen insan" diye tarif ve taltif ettiğin Türk tüccar ve işadamlarının ebedi minnet, şükran ve saygılarını sunarız."

5 kişilik İstanbul Ticaret Heyeti daha sonra saat 14.30 te Devlet Başkanı Orgeneral Kenal Evren tarafından kabul edilmişlerdir. Yarın saat siren görüşmelerde Meclis Başkanı Refik Sunol 100.yıl kutlamalarına katılmaları için Devlet Başkanımızı davet etmiştir. Orgeneral Evren heyet aracılığı ile Odamızın 100. yıldönümünü kutlamıştır. Daha sonra da Odamızın yaptığı hizmetler ve ekonomik faaliyetler dile getirilmiştir.

Devlet Başkanımızı ziyaretten sonra verilen program gereğince Konsey Üyeleri Kara Kuvvetleri Komutanı Ogeneral Nurettin Ersin, Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Tahsin Şahinkaya, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Sedat Celasun, Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Orgeneral Necdet Ürug ve son olarak da Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nedat Tümer'i ziyaret etmişlerdir.

Devlet Başkanı ve Konsey üyeleri ile Millî Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri heyetimize büyük yakınlık göstermişlerdir. Görüşmelerde özellikle her kuruluşun ülkemizi sevmesi ve görevlerini yerine getirmesi, herkesin kendi kademesi içerisinde devletin devlet olması ve refaha kavuşması için sorumluluklarını icra etmesinin şart olduğu üzerinde durulmuştur. 12 Eylül hareketinin sadece anarşiyi ortadan kaldırmak olmadığı, ekonomiyi rayına oturtarak ortadan kalkmış olan devletin tekrar canlanmasını ve Atatürk demokrasisinin yeniden düzene konmasını sağlaması gerektiği üzerinde durulmuştur.

İSTANBUL TİCARET

Ragıp Gümüşpala Cad. Eminönü İstanbul

İstanbul Ticaret Odası adına sahibi Yönetim Kurulu Başkanı

Nuh KUŞÇULU

YAZI İŞLERİ SORUMLU MUDURU

R. Yücel DEMİRKUŞ

DİZGİ - TERTİP: Tercüman VEB Roto Ofset Tesisleri
Baskı: Güntur Matbaacılık

Telgraf: Oda- İstanbul
P.K. 337
Tel: 26 62 15

İLK FRİGORİFİK GEMİ • ASİT
TANKERİ • PETROL TANKERİ •
DÖKME YÜK GEMİSİ • GEMİLER •
TIR FİLOSU • TIR FİLOSU • TIR Fİ-
LOSU • YABANCI ÜLKELERDE İN-
ŞAAT TAAHHÜTLERİ • SULAMA
TESİSLERİ • TOPLU KONUT YA-
PIMLARI • SOSYAL TESİSLER • TV
KULE ŞEBEKESİ • TARIM DEPO-
LARI YAPIMI • ONBİNLERCE TÜRK
İŞÇİSİNİN YURT DIŞINDA İSTİH-
DAMI • BİLGİ BİRİKİMİ • DENEY
BİRİKİMİ • DÖVİZ BİRİKİMİ • PET-
ROL İTHALATI • ENERJİ ÜRETİMİ •
ŞİMDİYE KADAR DEĞERLENDİ-
RİLMEMİŞ İHRACAT PAZARLA-
RI • YENİ YENİ YENİ İHRACATÇI-
LAR • YENİ DÖVİZ KAYNAKLARI •
ÖDEMELER DENGESİNDE HER
YENİ GÜN YURDUMUZ LEHİNE
KONULAN YENİ AĞIRLIKLAR •
DÖVİZ • DÖVİZ • DÖVİZ • DÖVİZ
DÖVİZ • DÖVİZ • DÖVİZ • DÖVİZ
DÖVİZ • DÖVİZ • DÖVİZ •

HEPSİ TÜRKİYE'NİN!

Ve hepsi sizin mevduatınız sayesinde !

**PAMUKBANK
GÖREVİNİ
YAPIYOR!**

Pamukbank...

Kredilerinin %53'ünü ihracata ayırarak...

Yurt dışı taahhüt sektörümüze

büyük destek sağlayarak...

Yeni ihracat alanları, ihracatçılar yaratarak...

Deniz ve kara ticaret filolarımızı güçlendirerek...

Ekonomide enerji ihtiyacını gözeterek...

Petrole önemli fonlar tahsis ederek...

...kaynaklarını döviz kazandırıcı

işlemlere yöneltmiş, bunu görev bilmiştir.

PAMUKBANK
"iyi bankadır"

